

TARAXACUM Sectie VULGARIA Dahlstedt

door

A. HAGENDIJK (Spijkenisse), J. L. VAN SOEST ('s-Gravenhage)
en H. A. ZEVENBERGEN (Rijswijk, Z.-H.)

In Nederland komen vijf secties van het geslacht *Taraxacum* voor. In aflevering 9 van deel IV van de Flora Neerlandica zijn de secties *Obliqua*, *Erythrosperma*, *Palustria* en *Spectabilia* behandeld; ook voor de geslachtsbeschrijving wordt naar deze aflevering verwezen.

Soorten van de sectie *Vulgaria* Dahlst.

Van de sectie *Vulgaria* zijn ongeveer duizend soorten bekend, waarvan er in Nederland ca. tweehonderd voorkomen. Het is een moeilijk ontwarbare groep van taxa; hen om die reden terzijde te leggen is een vlucht uit de moeilijkheden en het is geenszins zinvol. Zij zijn juist bij uitstek belangwekkend, omdat zij de eenheden van een geslacht vertegenwoordigen dat in volle evolutie verkeert; recente onderzoeken tonen dit duidelijk aan (zie A. A. STERK, Inleiding tot het geslacht *Taraxacum* in Nederland, op pag. 53 van deze aflevering).

In deze aflevering van de Flora Neerlandica zijn voor Nederland slechts die soorten behandeld, welke met ruim voldoende zekerheid zijn waargenomen.

Beschrijving der soorten

In de overzichtslijst der soorten, welke na de tabellen volgt, is voor elke soort een korte beschrijving toegevoegd, waarin niet alle eigenschappen zijn vermeld; zo is slechts aangetekend als de betrokken soort géén stuifmeel produceert en niet als er stuifmeel aanwezig is; zo is ook slechts vermeld als de betrokken soort vlak onder het hoofdje een kale steel heeft en niet als deze behaard is. Een gedetailleerde beschrijving van de bladvorm is in het algemeen achterwege gelaten; de bladvorm is beter af te lezen uit de afbeeldingen der soorten, die in een begeleidend supplement zijn opgenomen. Een dergelijke afbeelding geeft de informatie over de bladvorm duidelijker weer dan een meestal uitvoerige, maar vaak onoverzichtelijke en daardoor nogal eens onleesbare beschrijving in woorden. De bladbeschrijvingen hebben betrekking op de bladen in de bloeitijd, die meestal loopt van half april tot half mei. Al tegen het einde van de bloeitijd worden er bladen gevormd, die het karakteristieke soortspecifieke insnijdingspatroon niet meer hebben. Deze bladen en die, welke in de zomer worden gevormd, worden wel „status aestivalis”-bladen genoemd. Voor de terminologie die bij de beschrijving van het blad is gebruikt, zie fig. 55a.

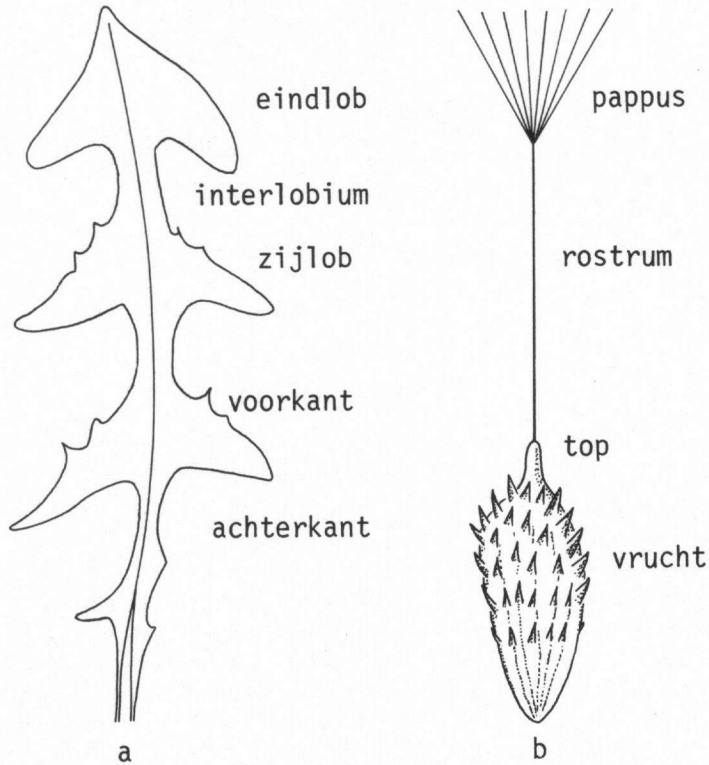

Fig. 55. *Taraxacum*; a: blad; b: vrucht.

De eigenschappen van de vrucht zijn veelal achterwege gelaten. Rijpe vruchten treden vaak eerst op als de plant in de „status aestivalis” komt te verkeren, waarbij omwindsel en bladen de kenmerkende vorm verliezen. Voor de terminologie der vrucht zie fig. 55b.

Afwijkingen, zoals monstrositeiten, treden zelden op, het meest nog na de optimale bloeitijd. Fasciatie treedt op bij soorten uit de sectie *Vulgaria*, waarbij de hoofdstelen bandvormig verbreed zijn met aan de top vele, vaak vergroeide hoofdjes. Bij de secties *Obliqua* en *Erythrosperma* vindt men zelden twee normaal ontwikkelde hoofdjes op gefascieerde stelen. Bij de secties *Palustria* en *Spectabilia* is fasciatie nog niet waargenomen. Een enkele maal vertakt de bladspil zich in tweeën.

Bij de secties *Obliqua* en *Erythrosperma* komen soorten voor, waarbij normaal de lintbloemen ingerold of buisvormig zijn; bij de sectie *Vulgaria* is, althans in Nederland een dergelijke buisvorming of inrolling slechts als monstrositeit bekend.

Cytologie

Aan het eind van de soortbeschrijvingen zijn gegevens over de bij Nederlandse soorten waargenomen chromosoomgetallen vermeld. Deze gegevens zijn meestal afkomstig van onderzoek, dat verricht is door medewerkers en studenten van de onderzoeksgroep

Biosystematiek van de Vakgroep Bijzondere Plantkunde van de Universiteit van Amsterdam (J. C. M. DEN NIJS en Dr. A. A. STERK).

De gegevens over de chromosoomgetallen zijn van tweeërlei aard. Er zijn directe tellingen verricht en er zijn conclusies getrokken met betrekking tot het chromosoomgetal op basis van de variatie in pollengrootte. Voor details wordt verwezen naar het hoofdstuk van A. A. STERK op pag. 60 van deze aflevering; men raadplege de paragrafen Chromosoomgetallen en Voortplanting.

Achter de chromosoomgetallen zijn de volgende auteursafkortingen gebruikt:

Bo. = BOSCH (1979), Fe. = FENGLER (1979), Moo. = MOOREN (1981). Voor de volledige literatuurgegevens zie het eerder genoemde hoofdstuk van A. A. STERK op pag. 75.

Bij de chromosoomgetallen staan soms tussen haakjes getallen vermeld. Deze zijn minstens $1 \times$ waargenomen bij een kiemplant (vele getallen zijn afkomstig van kiemplanten). Het getal $2n = 25$ komt relatief veel voor, zie hiervoor DEN NIJS, STERK & VAN DER HAMMEN (1978). Het getal dat niet tussen haakjes staat, wordt het meest aangetroffen.

Voor de gegevens over de pollenvariatie is de volgende codering gebruikt:

PO: $2n \pm 24$ d.w.z. het pollen is zeer variabel van diameter en het chromosoomgetal is waarschijnlijk triploïd ($2n = 24$).

PR: $2n \pm 16$ d.w.z. het pollen is zeer regelmatig en weinig variabel van diameter en het chromosoomgetal is wellicht diploïd ($2n = 16$).

Het verzamelen voor herbariumdoeleinden

Alleen tijdens de hoofdbloei, welke van half april tot half mei valt, heeft het zinn herbariummateriaal te verzamelen; buiten dit tijdsbestek verzamelde planten lenen zich in het algemeen minder voor een juiste determinatie.

Bij het verzamelen is het wenselijk de kleur van de bladsteel en van de hoofdnerf aan te tekenen, daar deze bij het drogen veelal verloren gaat. Ook is het nuttig het al dan niet aanwezig zijn van stuifmeel te noteren alsmede de stand van de buitenste omwindselblaadjes.

Het drogen van het materiaal dient zo snel mogelijk te geschieden, maar hoge temperaturen moeten worden vermeden, teneinde chemische processen te voorkomen die door kleurveranderingen e.d. de determinatie bemoeilijken of onmogelijk maken. Vaak zal een plant niet in zijn geheel behoeven te worden gedroogd en kan de plant in stukken worden verdeeld, elk echter met behoud van kenmerkende bladvormen.

Bij het „inleggen” van het verzamelde materiaal dient ervoor te worden gezorgd, dat bladen en hoofdjes zodanig geprepareerd worden, dat hun vorm later bij het gedroogde materiaal zo goed mogelijk herkenbaar blijft. Controle tijdens het droogproces kan wenselijk zijn, waarbij met behulp van een pincet nog enige correctie in de stand en vorm van blad, zijlobben e.d. mogelijk is.

Vooral in het beginstadium van drogen moet het gebruikte, vochtig geworden droogpapier (filtreerpapier of kranten) worden verversd, b.v. minstens eenmaal per dag. De druk tijdens het drogen moet enerzijds zodanig zijn, dat b.v. een rimpeling van het blad niet optreedt, maar mag anderzijds ook niet te sterk zijn.

Talrijke taxa zijn zeldzaam, zodat uitroeien moet worden vermeden. Het is dienstig om bij het verzamelen de plant vlak onder de bladrozet uit te steken (zonder dit laatste te beschadigen); de penwortel zal dan meestal wel weer uitlopen.

Tabellen

De dichotome tabel (pag. 85) leidt tot vertakkingen, waarbij de laatste vrijwel steeds betrekking hebben op groepjes van met name genoemde soorten. Uit de afbeeldingen van deze soorten moet, vooral door vergelijking van de bladvorm, worden beslist tot welke soort de onderzochte plant behoort. Niet steeds leidt het vergelijken van bladvormen tot een aanvaardbare beslissing, waarvoor enkele redenen zijn aan te voeren:

1. de te determineren plant kan minder karakteristiek zijn als gevolg van een iets afwijkende standplaats;
2. de plant is onvoldoende compleet verzameld;
3. de plant behoort tot een soort, welke nog niet voor de Nederlandse flora is vastgesteld en die dientengevolge in deze aflevering (en in de tabel) ontbreekt.

In zulke gevallen zal raadpleging van een specialist wellicht alsnog tot een resultaat kunnen leiden.

De dichotome tabel vertoont ook andere zwakheden, omdat vele eigenschappen, die verantwoordelijk zijn voor de vertakkingen, van graduele aard zijn. Dit treedt o.a. op bij eigenschappen, die afmetingen en kleur aangeven; veelal is niet één kenmerk, maar de combinatie van meer kenmerken bepalend. In geval van twijfel, is het dienstig om beide takken te vervolgen.

Indien in de tabel, alsmede in de beschrijvingen wordt vermeld, dat een bepaald onderdeel van de plant (steel, nerf, omwindsel) ongekleurd is, dan wordt daarmee bedoeld b.v. niet-rood of niet-bruin. De kleur van het onderdeel is dan groen.

Wat de kleur van de bladsteel betreft, begint de tabel met de indeling: A. bladsteel totaal groen, B. zwak gekleurd tot rose, of C. rood. Daar waar twijfel bestaat of een soort tot B of C behoort, is deze zowel bij B als bij C opgenomen.

De interlobiën zijn soms ten dele gekleurd, soms ongekleurd. De rand der interlobiën is niet zelden min of meer zwartviolet; in dit laatste geval zijn zij ondergebracht bij ongekleurd, indien in de tabel niet anders is aangegeven.

Wordt bij de buitenste omwindselblaadjes gesproken van gerand, dan is deze rand met het blote oog waarneembaar, soms is de rand iets gekleurd.

De tabel voor B en C geeft voor de stempels als kleur: „licht” of „donker”. Met licht is bedoeld: helder of iets vuilgeel; met donker: vuilgroen, donkergrijs tot bijna zwart.

Bij tabel A is een meer verfijnde indeling gebruikt. De aanduiding voor de kleur van de stempels geldt vooral bij gedroogd materiaal; bij levend materiaal zijn de stempels vaak lichter van kleur.

Voorafgaand aan de dichotome determinatietabel voor de soorten is op pag. 84 en 85 een overzichtstabel van de gebruikte kenmerken opgenomen.

Lit.: J. C. M. DEN NIJS, A. A. STERK & H. VAN DER HAMMEN, Cytological and ecological notes on the *Taraxacum* sections *Erythrosperma* and *Obliqua* of the coastal area of the Netherlands, A.B.N. 27, 1978, p. 287.

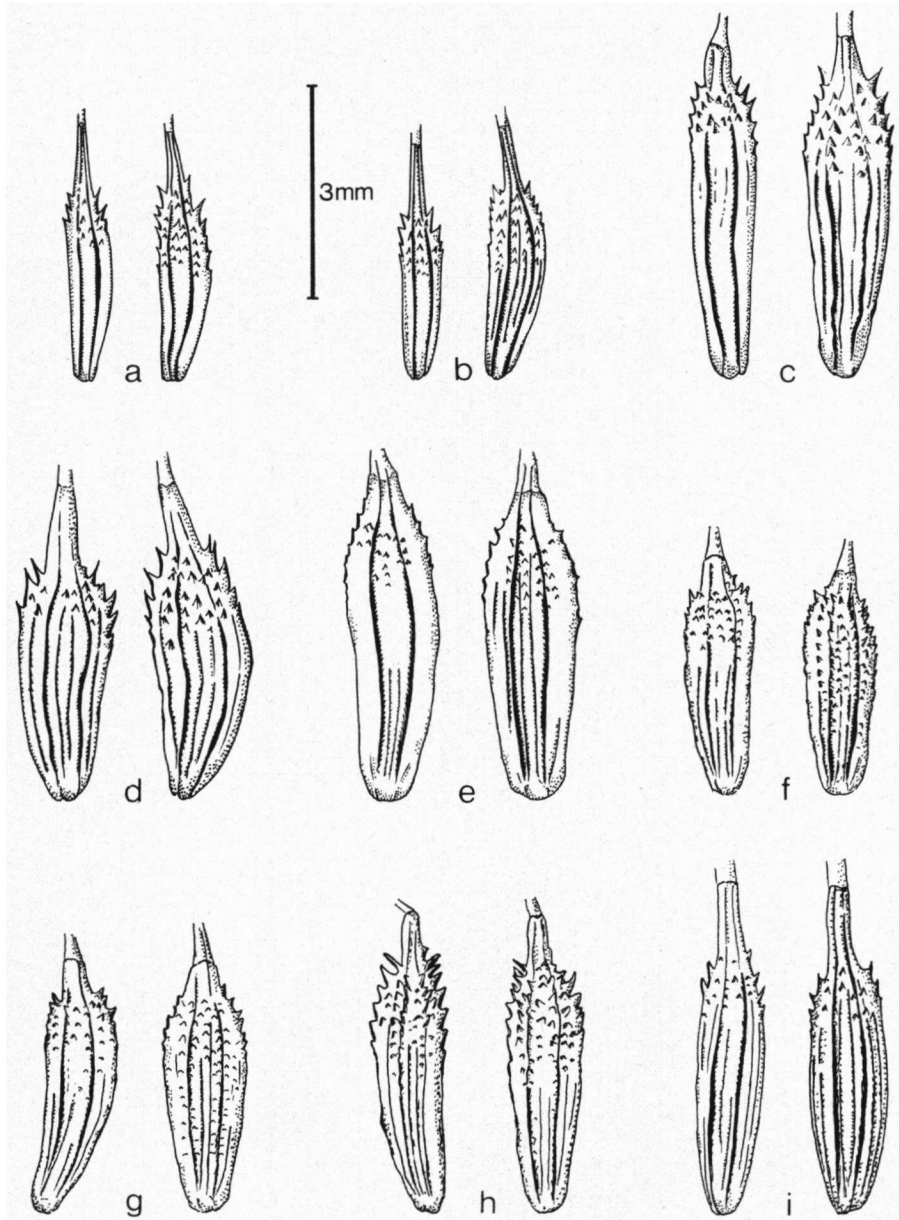

Fig. 56. Karakteristieke vruchten van soorten van de *Taraxacum*-secties; a: *T. obliquum* (sectie *Obliqua*); b: *T. lacistophyllum* (sectie *Erythrosperma*); c: *T. nordstedtii* (sectie *Spectabilia*); d: *T. anglicum* (sectie *Spectabilia*); e: *T. subericinum* (sectie *Vulgaria*); f: *T. eudontum* (sectie *Vulgaria*); g: *T. adamii* (sectie *Vulgaria*); h: *T. sublacerifolium* (sectie *Vulgaria*); i: *T. palustre* (sectie *Palustria*). Bij vele soorten zijn de rechts getekende randvruchtjes anders van vorm dan de links geplaatste centrale; de randvruchtjes zijn meestal gebogen, meer gestekeld en soms iets groter.

Tabel voor de secties

1. Omwindselblaadjes, althans ten dele, met hoorntjes of knobbels, deze zeer zelden ontbrekend. Vruchten verschillend gekleurd, niet zelden roodachtig, vrijwel steeds met cilindrische top (fig. 56a-b). Meestal kleine planten, soms xerotypisch gebouwd, gewoonlijk van droge standplaatsen.
2. Lintbloemen min of meer ingerold, van buiten oranjegeel. Bladen grijsachtig groen, met korte, meestal stompe zijlobben. Vruchten (fig. 56a) strokleurig . . . I. sectie **Obliqua**
- 2'. Lintbloemen vlak, bij uitzondering iets ingerold, licht- of donkergeel. Bladen anders. Vruchten (fig. 56b) roodachtig, bruin of strokleurig . . . II. sectie **Erythrosperma**
- 1'. Omwindselblaadjes zonder of bij uitzondering met enkele zeer zwakke knobbels. Vruchten strokleurig of lichtbruin, met kegelvormige of cilindrische top. Veelal forse planten van uiteenlopende standplaatsen.
3. Vruchten met min of meer cilindrische (fig. 56i), zelden kegelvormige top. Buitenste omwindselblaadjes breed gerand, bijna steeds aanliggend. Bladen ongedeeld, getand of ondiep gelobd. Planten van vochtige, soms zilte standplaatsen . . . III. sectie **Palustria**
- 3' Vruchten met kegelvormige, zeer zelden cilindrische top. Buitenste omwindselblaadjes niet of smal gerand, teruggericht, uitstaand of aanliggend. Bladen meestal diep gelobd.
4. Vruchten met kegelvormige (fig. 56c), zeer zelden cilindrische top (fig. 56d). Buitenste omwindselblaadjes vaak aanliggend. Plant veelal slechts zwak behaard. Bladen op het oppervlak soms met violette vlekjes. Planten van vochtige, vaak zure standplaatsen . . . IV. sectie **Spectabilia**
- 4'. Vruchten met kegelvormige (fig. 56e-g), zeer zelden met cilindrische (fig. 56h) top. Buitenste omwindselblaadjes zelden aanliggend. Plant meestal duidelijk behaard. Bladen soms in de interlobiën gekleurd, hoogst zelden gaan vlekjes over op het nabijzijnde bladoppervlak. Planten van allerlei standplaatsen . . . V. sectie **Vulgaria**

V. Sectie **Vulgaria** Dahlst., Acta Flor. Suec., 1921, p. 1; Dahlst. in Lindman, Svensk Fan. Fl., 1918, p. 560.

Planten tamelijk krachtig, min of meer behaard, vaak ook boven aan de hoofdsteel. Bladen zeer variabel, gewoonlijk krachtig gelobd. Omwindsel met meestal teruggekromde of uitstaande blaadjes, die smal gerand, zwak gerand of ongerand zijn; zij zijn altijd ongehoord. Lintbloemen geel, rand lintbloemen aan de achterzijde grijsviolet gestreept. Stijlen en stempels meest vuilgeel. Pollen bijna altijd aanwezig. Vruchten lichtbruin tot strokleurig, klein, ca. 2,5–3,5 mm met hoogstens 0,3 mm lange, vaak conische top. Rostrum meestal 10 mm lang of langer.

O p m.: Een aantal soorten voldoet aan bovengenoemde beschrijving op één of twee van de genoemde kenmerken na; zij zijn in het algemeen bij de sectie **Vulgaria** gevoegd.

In Nederland zijn tot nu toe vrijwel uitsluitend triploïde ($2n = 24$), obligaat agamosperme planten gevonden. Er is evenwel één diploïde ($2n = 16$) sexuele soort met zekerheid aangetoond (T. limburgense; zie de inleiding van A. A. STERK op pag. 59 van deze aflevering), terwijl er aanwijzingen zijn, dat er ook bij andere soorten diploïde, sexuele planten voorkomen. Het moet niet uitgesloten worden geacht, dat er in Nederland ook facultatief agamosperme planten zullen worden gevonden.

Volgens de internationaal aanvaarde regels voor de naamgeving, vastgesteld in de International Code of Botanical Nomenclature, krijgt de sectie die de typesoort van het genus bevat, dezelfde naam als het genus. Als de sectie *Vulgaria* de typesoort van het genus bevat, dan behoort de sectie dus *Taraxacum* te heten en niet *Vulgaria*. Nu is de typesoort van het genus *T. officinale* Wigg. en het is niet geheel zeker tot welke sectie *T. officinale* behoort. Het vervangen van de sectie naam *Vulgaria* door *Taraxacum*, zoals in *Flora Europaea* gebeurt, is dan ook onvoldoende gemotiveerd.

Tabel voor de soorten

Bladsteel groen: groep A.
Bladsteel zwak gekleurd tot rose: groep B.
Bladsteel rood: groep C.

Groep A. Bladsteel totaal groen

1. Stempels heldergeel: 50. **T. alatum**, 191. **T. undulatiflorum**
- 1'. Stempels niet heldergeel.
 2. Stempels vrijwel zwart: 66. **T. canoviride**, 79. **T. effusum**, 81. **T. ekmaniiforme**, 116. **T. linguatum**, 138. **T. ordinatum**, 162. **T. recessum**
 - 2'. Stempels licht (iets vuilgeel, iets groenig) of stempels donker (vuilgroen, grijs).
 3. Stempels licht.
 4. Buitenste omwindselblaadjes aanliggend tot uitstaand: 50. **T. alatum**, 52. **T. ancistrolobum**, 82. **T. eudontum**, 107. **T. insigne**, 143. **T. pannucium**, 180. **T. sublacerifolium**
 - 4'. Buitenste omwindselblaadjes teruggekromd tot teruggericht.
 5. Buitenste omwindselblaadjes paars (donkerblauw – grijs berijpt): 75. **T. cyanolepis**
 - 5'. Buitenste omwindselblaadjes anders.
 6. Buitenste omwindselblaadjes aan de bovenzijde licht grijsgroen: 50. **T. alatum**, 115. **T. limburgense**, 133. **T. nothum**, 180. **T. sublacerifolium**
 - 6'. Buitenste omwindselblaadjes aan de bovenzijde anders gekleurd: 52. **T. ancistrolobum**, 89. **T. fictum**, 115. **T. limburgense**, 144. **T. pannulatiflorum**, 180. **T. sublacerifolium**, 191. **T. undulatiflorum**
 - 3'. Stempels donker.
 7. Buitenste omwindselblaadjes aanliggend tot uitstaand.
 8. Buitenste omwindselblaadjes tot 3,5 mm breed: 107. **T. insigne**, 112. **T. laeticolor**, 116. **T. linguatum**
 - 8'. Buitenste omwindselblaadjes meer dan 3,5 mm breed: 82. **T. eudontum**, 116. **T. linguatum**, 148. **T. piceatum**, 168. **T. sellandii**, 181. **T. sublaeticolor**, 185. **T. tenebricans**, 192. **T. undulatum**
 - 7'. Buitenste omwindselblaadjes teruggekromd tot teruggericht.
 9. Buitenste omwindselblaadjes tot 3,5 mm breed: 74. **T. croceiflorum**, 81. **T. ekmaniiforme**, 112. **T. laeticolor**, 116. **T. linguatum**, 131. **T. multifidum**, 138. **T. ordinatum**, 144. **T. pannulatiflorum**, 189. **T. tortuosum**
 - 9'. Buitenste omwindselblaadjes meer dan 3,5 mm breed: 74. **T. croceiflorum**, 116. **T. linguatum**, 137. **T. olitorium**, 144. **T. pannulatiflorum**, 148. **T. piceatum**, 162. **T. recessum**, 168. **T. sellandii**, 181. **T. sublaeticolor**

Groep B. Bladsteel zwak gekleurd tot rose

1. Stuifmeel ontbrekend: 55. **T. arenarium**, 85. **T. exsertiforme**, 172. **T. speciosum**
- 1'. Stuifmeel aanwezig.
 2. Buitenste omwindselblaadjes aanliggend.
 3. Buitenste omwindselblaadjes niet of nauwelijks gerand: 71. **T. cordatum**, 140. **T. pachymeroides**, 185. **T. tenebricans**, 192. **T. undulatum**
 - 3'. Buitenste omwindselblaadjes gerand: 49. **T. akteum**, 92. **T. flevoense**, 155. **T. priorum**, 161. **T. raunkiaeri**, 185. **T. tenebricans**, 192. **T. undulatum**
 - 2'. Buitenste omwindselblaadjes niet aanliggend.
 4. Buitenste omwindselblaadjes uitstaand, aan de top vaak gebogen.
 5. Stempels licht.
 6. Buitenste omwindselblaadjes niet of nauwelijks gerand.
 7. Buitenste omwindselblaadjes tot 3,5 mm breed: 106. **T. infestum**, 117. **T. linguicuspis**, 163. **T. replicatum**, 166. **T. rubrisquameum**, 177. **T. subditivum**, 178. **T. subericinum**
 - 7'. Buitenste omwindselblaadjes meer dan 3,5 mm breed: 45. **T. acutifidum**, 65. **T. calochroum**, 71. **T. cordatum**, 145. **T. pannulatum**, 156. **T. procerum**, 177. **T. subditivum**, 180. **T. sublacerifolium**
 - 6'. Buitenste omwindselblaadjes gerand.
 8. Eindlob ingesnoerd: 51. **T. amplum**, 70. **T. copidophyllum**, 78. **T. dilaceratum**, 91. **T. flandricum**, 104. **T. incisiforme**, 180. **T. sublacerifolium**
 - 8'. Eindlob anders: 48. **T. aeruginiceps**, 97. **T. hamatulum**, 158. **T. pulchrifolium**, 159. **T. quadrans**
 - 5'. Stempels donker.
 9. Buitenste omwindselblaadjes niet of nauwelijks gerand.
 10. Bladsteel breed gevleugeld: 60. **T. aurosulum**, 73. **T. crispifolium**, 103. **T. inarmatum**, 156. **T. procerum**, 192. **T. undulatum**
 - 10'. Bladsteel niet of smal gevleugeld.
 11. Buitenste omwindselblaadjes tot 3,5 mm breed.
 12. Eindlob ingesnoerd: 103. **T. inarmatum**, 117. **T. linguicuspis**, 173. **T. stenochistoides**
 - 12'. Eindlob anders.
 13. Blad licht- of geelachtig groen: 123. **T. luteoviride**, 193. **T. unguifrons**
 - 13'. Blad donkergroen: 73. **T. crispifolium**, 113. **T. lamprophyllum**, 114. **T. lancidens**, 140. **T. pachymeroides**, 163. **T. replicatum**, 179. **T. subhamatum**
 - 11'. Buitenste omwindselblaadjes meer dan 3,5 mm breed.
 14. Eindlob ingesnoerd: 121. **T. lucidiforme**, 148. **T. piceatum**, 171. **T. sinuatum**
 - 14'. Eindlob anders: 60. **T. aurosulum**, 113. **T. lamprophyllum**, 123. **T. luteoviride**, 156. **T. procerum**, 179. **T. subhamatum**, 185. **T. tenebricans**, 192. **T. undulatum**
 - 9'. Buitenste omwindselblaadjes gerand.
 15. Eindlob ingesnoerd: 72. **T. corynodiforme**, 92. **T. flevoense**, 101. **T. hemipolyodon**, 125. **T. marklundii**, 126. **T. matricium**, 161. **T. raunkiaeri**, 181. **T. sublaeticolor**

- 15'. Eindlob anders: 90. **T. filidens**, 113. **T. lamprophyllum**, 155. **T. prionum**, 185. **T. tenebricans**, 192. **T. undulatum**, 193. **T. unguifrons**
- 4'. Buitenste omwindselblaadjes teruggericht of teruggekromd.
16. Buitenste omwindselblaadjes meer dan 3,5 mm breed.
17. Buitenste omwindselblaadjes gerand.
18. Stempels licht: 51. **T. amplum**, 102. **T. horridum**, 104. **T. incisiforme**, 180. **T. sublacerifolium**
- 18'. Stempels donker: 56. **T. armatifrons**, 72. **T. corynodiforme**, 137. **T. olitorium**, 181. **T. sublaeticolor**.
- 17'. Buitenste omwindselblaadjes niet of nauwelijks gerand.
19. Stempels licht.
20. Eindlob ingesnoerd: 118. **T. lingulatum**, 128. **T. molybdolepis**, 145. **T. pannulatum**, 180. **T. sublacerifolium**, 184. **T. tarachodum**
- 20'. Eindlob anders: 45. **T. acutifidum**, 58. **T. atonolobum**, 108. **T. intumescens**, 156. **T. procerum**, 191. **T. undulatiflorum**.
- 19'. Stempels donker.
21. Blad licht- of geelachtig groen: 43. **T. aberrans**, 123. **T. luteoviride**, 148. **T. piceatum**, 156. **T. procerum**
- 21'. Blad donkergroen: 56. **T. armatifrons**, 86. **T. exsertum**, 93. **T. fridenii**, 129. **T. monochroum**, 176. **T. subcyanolepis**, 179. **T. subhamatum**
- 16'. Buitenste omwindselblaadjes minder dan 3,5 mm breed.
22. Buitenste omwindselblaadjes gerand.
23. Stempels licht: 69. **T. cophocentrum**, 105. **T. incomptum**, 164. **T. retusum**, 186. **T. tenue**
- 23'. Stempels donker.
24. Interlobiën gekleurd (randje + bladoppervlak): 124. **T. maculatum**, 164. **T. retusum**, 193. **T. unguifrons**
- 24'. Interlobiën ongekleurd.
25. Bladsteel niet of smal gevleugeld: 72. **T. corynodiforme**, 105. **T. incomptum**, 142. **T. pallidipes**, 146. **T. pectinatiforme**, 164. **T. retusum**, 193. **T. unguifrons**
- 25'. Bladsteel breed gevleugeld: 72. **T. corynodiforme**, 81. **T. ekmaniiforme**, 105. **T. incomptum**, 142. **T. pallidipes**
- 22'. Buitenste omwindselblaadjes ongerand.
26. Stempels licht.
27. Interlobiën gekleurd (randje + bladoppervlak): 127. **T. melanthoides**, 128. **T. molybdolepis**, 149. **T. planoides**, 164. **T. retusum**, 166. **T. rubrisquameum**, 191. **T. undulatiflorum**
- 27'. Interlobiën ongekleurd (hoogstens donker gerand).
28. Buitenste omwindselblaadjes gekleurd: 58. **T. atonolobum**, 67. **T. chlorodes**, 115. **T. limburgense**, 164. **T. retusum**, 186. **T. tenue**, 191. **T. undulatiflorum**
- 28'. Buitenste omwindselblaadjes ongekleurd: 58. **T. atonolobum**, 115. **T. limburgense**, 135. **T. obliquilobum**, 149. **T. planoides**, 153. **T. porrigens**, 164. **T. retusum**, 186. **T. tenue**, 191. **T. undulatiflorum**
- 26'. Stempels donker.

29. Interlobiën gekleurd (randje + bladoppervlak).
30. Blad licht- of geelachtig groen: 88. **T. falciferum**, 120. **T. longisquameum**, 164. **T. retusum**, 190. **T. trilobatum**, 193. **T. unguifrons**
- 30'. Blad donkergroen.
31. Buitenste omwindselblaadjes gekleurd: 110. **T. lacerifolium**, 131. **T. multifidum**, 150. **T. planum**, 152. **T. polyodon**, 170. **T. singulare**
- 31'. Buitenste omwindselblaadjes ongekleurd: 111. **T. laciniifrons**, 131. **T. multifidum**, 150. **T. planum**, 169. **T. severum**, 170. **T. singulare**, 190. **T. trilobatum**
- 29'. Interlobiën ongekleurd.
32. Eindlob tongvormig verlengd.
33. Buitenste omwindselblaadjes meer dan 10 mm lang: 66. **T. canoviride**, 83. **T. exacutum**, 86. **T. exsertum**, 150. **T. planum**, 190. **T. trilobatum**.
- 33'. Buitenste omwindselblaadjes tot 10 mm lang.
34. Achterzijde van enkele zijlobben, althans bij een aantal bladen, met één of meer tanden: 77. **T. denticulatum**, 87. **T. fagerstroemii**, 110. **T. lacerifolium**, 154. **T. prionoides**.
- 34'. Achterzijde van de zijlobben steeds ongetand: 87. **T. fagerstroemii**, 167. **T. sagittipotens**, 173. **T. stenochistoides**, 179. **T. subhamatum**.
- 32'. Eindlob anders.
35. Eindlob stomp.
36. Blad licht- of geelachtig groen: 53. **T. angulare**, 80. **T. ekmanii**, 88. **T. falciferum**, 164. **T. retusum**, 193. **T. unguifrons**
- 36'. Blad donkergroen: 55. **T. arenarium**, 136. **T. oblongatum**, 141. **T. pachymerum**, 169. **T. severum**, 176. **T. subcyanolepis**
- 35'. Eindlob anders.
37. Eindlob onduidelijk begrensd ten opzichte van de zijlobben: 135. **T. obliquilobum**, 152. **T. polyodon**, 157. **T. pseudacrolobum**
- 37'. Eindlob duidelijk begrensd.
38. Blad licht- of geelachtig groen: 47. **T. aequilobum**, 123. **T. luteoviride**
- 38'. Blad donkergroen: 73. **T. crispifolium**, 100. **T. hemicyclum**, 129. **T. monochroum**, 182. **T. subpraticola**, 187. **T. tenuiceps**

Groep C. Bladsteel rood

1. Stuifmeel ontbrekend: 119. **T. litorale**, 139. **T. ostenfeldii**
- 1'. Stuifmeel aanwezig.

2. Buitenste omwindselblaadjes min of meer aanliggend.
3. Buitenste omwindselblaadjes duidelijk gerand.
 4. Buitenste omwindselblaadjes meer dan 3,5 mm breed: 46. **T. adamii**, 92. **T. flevoense**, 94. **T. fulgidum**, 95. **T. haematicum**, 122. **T. lucidum**, 155. **T. prionum**, 183. **T. subundulatum**
 - 4'. Buitenste omwindselblaadjes tot 3,5 mm breed: 61. **T. beeftinkii**, 161. **T. raunkiaeri**, 188. **T. texelense**
- 3'. Buitenste omwindselblaadjes niet of nauwelijks gerand: 64. **T. bracteatum**, 98. **T. hamatum**, 134. **T. nubilum**
- 2'. Buitenste omwindselblaadjes niet aanliggend.
 5. Buitenste omwindselblaadjes uitstaand.
 6. Stempels licht.
 7. Buitenste omwindselblaadjes duidelijk gerand.
 8. Buitenste omwindselblaadjes meer dan 3,5 mm breed: 95. **T. haematicum**, 130. **T. multicolorans**, 158. **T. pulchrifolium**
 - 8'. Buitenste omwindselblaadjes tot 3,5 mm breed: 68. **T. christiansenii**, 97. **T. hamatum**, 158. **T. pulchrifolium**, 159. **T. quadrans**
 - 7'. Buitenste omwindselblaadjes niet of nauwelijks gerand.
 9. Buitenste omwindselblaadjes meer dan 3,5 mm breed: 65. **T. calochroum**, 145. **T. pannulatum**, 177. **T. subditivum**
 - 9'. Buitenste omwindselblaadjes tot 3,5 mm breed: 106. **T. infestum**, 163. **T. replicatum**, 165. **T. rigens**, 166. **T. rubrisquameum**, 177. **T. subditivum**, 195. **T. wijtmaniae**
 - 6'. Stempels donker.
 10. Buitenste omwindselblaadjes meer dan 3,5 mm breed.
 11. Buitenste omwindselblaadjes niet of nauwelijks gerand: 109. **T. kernianum**, 121. **T. lucidiforme**, 171. **T. sinuatum**
 - 11'. Buitenste omwindselblaadjes duidelijk gerand: 63. **T. brabanticum**, 92. **T. flevoense**, 122. **T. lucidum**, 155. **T. prionum**, 183. **T. subundulatum**
 - 10'. Buitenste omwindselblaadjes tot 3,5 mm breed.
 12. Buitenste omwindselblaadjes vrijwel ongerand.
 13. Interlobiën niet duidelijk gekleurd.
 14. Bovenste zijlobben niet uitstaand maar klauwvormig (gebogen): 96. **T. hamatiforme**, 98. **T. hamatum**, 99. **T. hebelobum**, 163. **T. replicatum**, 193. **T. unguifrons**
 - 14'. Bovenste zijlobben anders van vorm: 57. **T. atactum**, 59. **T. atrovirens**, 96. **T. hamatiforme**, 134. **T. nubilum**, 165. **T. rigens**
 - 13'. Interlobiën duidelijk gekleurd (meer dan de rand alleen): 59. **T. atrovirens**, 64. **T. bracteatum**, 84. **T. excellens**, 90. **T. filidens**, 109. **T. kernianum**
 - 12'. Buitenste omwindselblaadjes gerand: 63. **T. brabanticum**, 90. **T. filidens**, 125. **T. marklundii**, 161. **T. raunkiaeri**, 193. **T. unguifrons**
 - 5'. Buitenste omwindselblaadjes duidelijk teruggekromd of teruggeslacht.
 15. Buitenste omwindselblaadjes duidelijk teruggeslacht: 44. **T. acutangulum**, 76. **T. dahlstedtii**, 135. **T. obliquilobum**, 160. **T. railonsalae**, 174. **T. stereodes**
 - 15'. Buitenste omwindselblaadjes teruggekromd.

16. Buitenste omwindselblaadjes duidelijk gerand: 102. **T. horridum**, 124. **T. maculatum**, 146. **T. pectinatiforme**, 193. **T. unguifrons**
- 16'. Buitenste omwindselblaadjes niet of nauwelijks gerand.
17. Buitenste omwindselblaadjes meer dan 3,5 mm breed: 109. **T. kernianum**, 145. **T. pannulatum**, 147. **T. petterssonii**, 175. **T. subarmatum**, 184. **T. tarachodum**
- 17'. Buitenste omwindselblaadjes tot 3,5 mm breed.
18. Bladsteel gevleugeld: 132. **T. nitidum**, 135. **T. obliquilobum**, 151. **T. ploegii**, 165. **T. rigens**, 193. **T. unguifrons**, 194. **T. vastisectiforme**
- 18'. Bladsteel niet of nauwelijks gevleugeld.
19. Blad licht- of geelachtig groen: 54. **T. angustisquameum**, 88. **T. falciferum**, 151. **T. ploegii**, 166. **T. rubrisquameum**, 175. **T. subarmatum**, 193. **T. unguifrons**
- 19'. Blad donkergroen: 62. **T. boekmanii**, 76. **T. dahlstedtii**, 109. **T. kernianum**, 169. **T. severum**, 174. **T. stereodes**

43. **Taraxacum aberrans** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 23, 1974, p. 439, fig. 1 – Fig. 57, p. 151.

Plant 1–2 (–2,5) dm hoog. Bladen geelgroen, vrijwel kaal, met hoogstens zwak rose, gevleugelde steel, de vleugelranden bij de buitenste bladen lang-evenwijdig; middennerf vaak bruinig; zijlobben ca. 4, uitstaand of zelden iets teruggericht, met vaak S-vormig gebogen voorkant, de bovenste lobben bijna steeds ongetand; interlobiën duidelijk ontwikkeld, iets gevouwen, kroezig, vaak driehoekig getand, duidelijk violet gerand; eindlob driehoekig of helmvormig, tot 2 cm lang, vrij stomp, vaak ingesnoerd of soms ingesneden. Omwindsel berijpt; met breed lijnvormige tot min of meer eironde, hoogstens zwak gerande, meer dan 3,5 mm brede, teruggebogen buitenste blaadjes, deze aan de bovenzijde vaak iets vuilpurper gekleurd en onder de top soms met een dubbele verdikking; buitenste blaadjes niet veel korter dan de binnenste. Hoofdje tot 5 cm in diameter; stempels vrij donker. Vrucht met rostrum van 13 mm. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg. in het Z.; zeldz. in het N. van het land.

Oec.: Bij voorkeur in vochtig hooiland, vooral op venige bodem. Soms samen met planten van het Fritillario-Alopecuretum pratensis (Van Leeuwen, p.p.) Westh. & Den Held, zoals Fritillaria meleagris L., Ranunculus auricomus L., soms met planten uit de Molinietalia W. Koch, waaronder Taraxacum-soorten uit de secties Palustria Dahlst. en Spectabilia Dahlst., soms ook met Sanguisorba officinalis L.

Ar.: Nederland, België, N.W.-Duitsland en N.W.-Frankrijk.

44. **Taraxacum acutangulum** Markl., in Acta Soc. F. & Fl. Fenn. 55 (5), 1926, p. 18, fig. IV A – Fig. 58, p. 152.

T. stenocentrum Dahlst. ex Hjelt, in Acta Soc. F. & Fl. Fenn. 54 (1), 1926, p. 333.

Plant 2–2,5 dm hoog. Bladen tamelijk donkergroen, steel en onderste deel van de middennerf purper, ongevleugeld; interlobiën violet gekleurd of althans donker ge-

rand; binnenste bladen met sterk verlengde, smal pijlvormige, sterk teruggericht-getande eindlob; zijlobben driehoekig, min of meer teruggericht, duidelijk getand. Omwindsel met teruggerichte, lijnvormige, 2–3 mm brede, ongerande, iets gekleurde buitenste blaadjes, de binnenste witachtig groen. Hoofdje met vuilgroene tot vuilgele stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Texel.

Ar.: Gematigd N.-Europa tot in N.-Duitsland en Nederland.

Lit.: J. L. VAN SOEST, in A.B.N. 4, 1955, p. 84, fig. 1; hier is de soort in te uitgebreide zin opgevat, zodat de lijst van vindplaatsen grotendeels onjuist is.

45. **Taraxacum acutifidum** M. P. Chr. ex Raunk., Dansk Eksk. Fl. ed. 5, 1934, p. 313; M. P. Chr., in Dansk Bot. Ark. 9 (2), 1936, p. 4, fig. 1 – Fig. 59, p. 153.

Plant 2–4 dm hoog. Bladen donkergroen, met meestal iets rose, vaak bleke, iets gevleugelde steel en soms bruinige middennerf; interlobiën met iets gekleurde rand; de buitenste bladen met 2–4, dicht opeen staande en zwak getande zijlobben, eindlob kort; de middelste bladen met 4–6 zijlobben, de bolle voorkant ongelijk getand en de eindlob helmvormig; de binnenste bladen sterker getand, met grote, brede, stompe en iets stekelpuntige, ongetande en soms ingesneden eindlob. Omwindsel heldergroen; buitenste blaadjes uitstaand tot veelal duidelijk teruggekromd, nauwelijks gerand, 3–4 mm breed, soms enkele tot 14 mm lang. Hoofdje 4–5 cm in diameter; buitenste lintbloemen met grijsviolette strepen; stempels vuilgeel. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeldz.

Ar.: Denemarken, Nederland.

46. **Taraxacum adamii** Claire, in Bull. Soc. Rochelaise 12, 1890, p. 49 – Fig. 60, p. 154.

T. gelertii Raunk., in Bot. Tidskr. 25, 1903, p. 110.

Plant 0,5–2,5 (–3) dm hoog. Bladen donkergroen, steel niet of nauwelijks gevleugeld, felrood, evenals op zijn minst het onderste deel van de middennerf; interlobiën niet of nauwelijks gekleurd; zijlobben 3–4, kort, met min of meer recht van de middennerf afstaande, iets naar voren gebogen achterkant, de bovenste zijlobben zonder tanden, de overige spaarzaam met tandjes of zelden iets meer getand; eindlob in het algemeen stomp. Omwindsel komvormig, donkergroen, berijpt; buitenste blaadjes vrijwel aanliggend of iets afstaand, eirond of breed lancetvormig, duidelijk wit gerand. Hoofdje met vuilgroene stempels. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (23, 25) (Bo., Fe., Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Oec.: Bij voorkeur in vochtig, venig grasland, vaak met *Juncus effusus* L., *T. bracteatum* Dahlst. en *T. nordstedtii* Dahlst.

Ar.: Van zuidelijk Finland en Scandinavië tot N.-Zwitserland en N.-Frankrijk, Engeland.

Variab.: f. **acutilobum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen in A.B.N. 27, 1978, p. 315, heeft een spitse eindlob, die veelal driehoekig is; er komen tussenvormen met de typische vorm voor.

Lit.: J. L. VAN SOEST, in N.K.A. 52, 1942, p. 232, fig. 6 (als *T. gelertii* Raunk.); J. L. VAN SOEST in A.B.N. 4, 1955, p. 86, fig. 2; p. OOSTERVELD, in Gorteria 9, 1978, p. 190.

47. **Taraxacum aequilobum** Dahlst., in Ark. f. Bot. 9 (10), 1910, p. 42 – Fig. 61, p. 155.

Plant 2 – 3 dm hoog. Bladen lichtgroen, steel evenals een deel van de middennerf rose, smal gevleugeld, zijlobben tot ca. 8, bij de steel onmerkbaar overgaand in slippen en lange tanden; zijlobben driehoekig, weinig getand, spits, tot 3 cm lang, teruggericht of uitstaand, de voorkant bol, de achterkant min of meer recht; interlobiën, vooral de hogere, kort, zelden iets gekleurd en iets gevouwen, weinig getand; eindlob driehoekig tot pijlvormig, spits, soms even lang als breed, vaak iets tongvormig verlengd met stekelpuntje. Omwindsel 15 – 16 mm lang, tot 20 mm breed, vrij donkergroen; buitenste blaadjes teruggebogen tot teruggericht, breed lancetvormig, tot 3,5 mm breed, vrijwel ongerand, aan de bovenzijde vaak iets lichtpurper gekleurd. Hoofdje tot 6 cm in diameter, bol, stralend, tamelijk lichtgeel; stempels donkergroen. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij zeldz.

Ar.: Van de Scandinavische en Baltische landen tot in N.-Duitsland en Nederland, verder naar het W. en Z. zeldzaam, wellicht aangevoerd in Engeland en Wales (RICHARDS, Tar. Fl. Br. Isles, Watsonia Suppl. 9, 1972).

Lit.: J. L. VAN SOEST, in A.B.N. 4, 1955, p. 88, fig. 3, met te ruime interpretatie van de soort.

48. **Taraxacum aeruginiceps** Hagl. ex Sahlin, in Norv. J. Bot. 21, 1974, p. 233, fig. 1 – Fig. 62, p. 156.

Plant 2 – 3 dm hoog. Bladen grijsgroen, vrij kaal, steel gekleurd en ongevleugeld; zijlobben ca. 5, soms driehoekig, lang verlengd, uitstaand of iets teruggericht, spits, aan de voorkant priemvormig getand en met tandjes, aan de achterkant hier en daar met tandjes; interlobiën lang en vrij smal; randje gekleurd, met priemvormige lobjes en tanden; eindlob pijlvormig, plotseling eindigend in een lange, smalle, tongvormige top, spits. Omwindsel komvormig, tot 18 mm lang; buitenste blaadjes lancetvormig, tot 3 – 5 mm breed en 14 mm lang, uitstaand, gerand. Hoofdje met donkerpurper gestreepte buitenste lintbloemen; stempels licht grijsgroen.

Ned.: In het dal van het Zwarte Water ten Z. van Hasselt, in O.-Flevoland en aan de Zuidoostzijde bij Harderwijk.

Ar.: Z.-Noorwegen (omgeving Oslo), Nederland; volgens Sahlin ook in België, Frankrijk en Duitsland.

49. **Taraxacum akteum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 23, 1974, p. 440, fig. 2 – Fig. 63, p. 157.

Plant 0,6 – 1 (–2) dm hoog, met behaarde basis en vaak naar de bodem gebogen hoofdstelen. Bladen vaak gevouwen, donker grijsgroen, zwak behaard tot kaal, met smalle, bleke of bruinig rose steel, middennerf onderaan vaak bruinig; zijlobben 2 (–4), kort driehoekig, tot 10 mm lang, uitstaand, vrij stomp, de onderste driehoekig getand, de bovenste meestal gaafrandig; interlobiën kort, soms getand, niet of nauwelijks donker gerand; eindlob driehoekig tot stomp helmvormig, meestal ongetand. Omwindsel komvormig, glanzend donkergroen; buitenste blaadjes meestal aanliggend, eirond, meer dan 3,5 mm breed, bleek gerand. Hoofdje weinig stralend, tot 3,5 cm in diameter; stempels donker vuilgroen. Vrucht met rostrum van 8 mm. Chromosoomgetal:

PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg. in het Deltagebied; vroeger alg. aan de Z.O.-kust van de voormalige Zuidoerzee; elders zeldz.

Oec.: In vochtige, iets brakke graslanden; vooral in het Puccinellio-Spergularion salinae Beefink, veel in gezelschap o.a. van Alopecurus bulbosus Gouan, Aster tripolium L., Juncus gerardii Loisl., Oenanthe lachenalii Gmel., Samolus valerandi L., Triglochin maritima L.

Ar.: Nederland.

50. **Taraxacum alatum** Lindb. f., in Acta Soc. F. & Fl. Fenn. 29 (9) 1907, p. 20 – Fig. 64, p. 158.

Plant fors, (1,5 –)2 – 3 dm hoog. Bladen met lange steel, meestal duidelijk gevleugeld en, evenals de hoofdnerf, vaak glanzend lichtgroen; zijlobben uitstaand of iets teruggericht, 3 – 5, kort, driehoekig, spits met meestal 1 – 2 grove, gelijkzijdig driehoekige of meestal verlengde tanden; interlobiën niet of nauwelijks donker gerand, iets gevouwen, randen van de lobben elkaar hoogstens iets overlappend; eindlob stomp. Omwindsel met breed lijn-lancetvormige, meer dan 3,5 mm brede, uitstaande tot teruggebogen buitenste blaadjes. Hoofdje ca. 5 cm in diameter; stempels zuiver geel of iets vuilgeel. Vrucht met tot 0,7 mm lange top. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Bo.); PO: $2n \pm 24$; PR: $2n \pm 16$.

Ned.: Vooral alg. in het N. van het land; zeldzamer ten Z. van de grote rivieren.

Oec.: Op allerlei grondsoorten, maar vooral op klei.

Ar.: N.-Europa, zuidwaarts tot N.-Tirol, Zwitserland en Midden-Frankrijk, westwaarts tot Engeland.

Lit.: J. L. VAN SOEST, in A.B.N. 4, 1955, p. 88, fig. 4.

Opm. Het exemplaar in het Rijksherbarium, verzameld op 7.V.1949 in een loofbos op de O.-helling van de St. Pietersberg, bevat regelmatig pollen en moet worden gekenschetst als waarschijnlijk sexueel en diploïd.

51. **Taraxacum amplum** Markl., in Acta Bot. Fenn. 26, 1940, p. 138, fig. 7 – Fig. 65, p. 159.

Plant fors, (1,5 –) 2,5 – 3 dm hoog, vrij kaal. Bladen grasgroen met ongevleugelde, rose steel; zijlobben veelal talrijk, driehoekig, spits, min of meer uitstaand, tot 4 cm lang, evenals de tamelijk brede, ongekleurde interlobiën met fijne, naaldvormige tanden en driehoekige tandjes; eindlob, althans die der binnenste bladen, pijlvormig, verlengd, tot 5 cm lang, niet zelden ingesneden. Omwindsel opvallend breed, komvormig; buitenste blaadjes eirond, meer dan 3,5 mm breed, duidelijk gerand, uitstaand en aan de top teruggebogen, de allerbuitenste smaller, de bovenzijde bleekgroen. Hoofdje groot, breed, maar vrij kort, bolvormig, tamelijk lichtgeel; stempels vaak uitstekend, lichtgroenig. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrijwel uitsluitend in het N.O. van het land, vanaf de noordelijke Veluwe en de Achterhoek, aldaar vrij alg.; overigens zeldz.

Oec.: Voornamelijk in hooiland, in Arrhenatherion elatioris Br.-Bl.

Ar.: Van Finland en Scandinavië zuidwaarts tot W.-Duitsland, Nederland en O.-Frankrijk.

52. **Taraxacum ancistrolobum** Dahlst., in Berg. Mus. Aarb. 6, 1925, p. 27 – Fig. 66, p. 160.

Plant 1,5 – 3 dm hoog, vrij kaal. Bladen donkerblauw-groenig, met groene, meestal breed gevleugelde steel, de hoofdnerf soms iets bruinig; zijlobben breed en kort, de bovenste elkaar meestal overlappend; interlobiën geheel of vrijwel ontbrekend; eindlob breed en zeer stomp. Omwindsel met 4 – 5 mm brede, ongerande, groene, afstaande en aan de top teruggekromde buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgele stempels. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Bo., Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeer alg.

Oec.: Graslanden en bermen; vooral op bodems met hoog nitraat- en fosfaatgehalte treedt deze soort vaak aspect bepalend op, samen met *Taraxacum sellandii* Dahlst.; vaak ook in grasland waarin *Rumex obtusifolius* L. wordt gevonden of waar *Cerastium fontanum* Baumg. en *Rumex acetosa* L. veel voorkomen. Begin van de bloeitijd ca. 1 week later dan de meeste andere *Vulgaria*.

Ar.: Van gematigd Finland en Scandinavië zuidwaarts tot Midden-Europa en tot in Midden-Frankrijk, ook in Engeland (RICHARDS, Tar. Fl. Br. Isles, *Watsonia* Suppl. 9, 1972).

Variab: f. **rubrostriatum** v. Soest, in A.B.N. 4, 1955, p. 92, met duidelijke, rode strepen der lintbloemen is alg.

Lit.: J. L. VAN SOEST, in A.B.N. 4, 1955, p. 91, fig. 5; P. OOSTERVELD, in *Gorteria* 9, 1978, p. 190.

53. **Taraxacum angulare** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 25, 1976, p. 81, fig. 1 – Fig. 67, p. 161.

Plant (1,5 –)2 – 3 dm hoog, zwak behaard. Bladen grasgroen, de rose steel onderaan smal, meer naar boven toe gevleugeld en lang verlengd, geleidelijk in de bladschijf overgaand, middennerf bleek of bruinig; interlobiën ongekleurd; zijlobben uitstaand, de hogere bijna ongetand, de lagere getand; eindlob helmvormig, driehoekig of veelhoekig. Omwindsel donkergroen; buitenste blaadjes tot 3,5 mm breed, smal groen gerand. Hoofdje met donkergrijze stempels.

Ned.: In het W. van het land zeldz.; voorts bij Lhee, Dr.

Ar.: Nederland, N.-België.

54. **Taraxacum angustisquameum** Dahlst. ex Lindb. f., in Acta Soc. F. & Fl. Fenn. 29 (9), 1907, p. 25 – Fig. 68, p. 162.

Plant 1 – 1,5 (– 2) dm hoog, teer, vrijwel onbehaard. Bladen licht grijsgroen, met rode, nauwelijks gevleugelde steel; zijlobben 4 – 6, smal driehoekig, veelal teruggerecht, 10 – 15 mm lang, spits, hier en daar getand, de hogere soms iets stomp en ingesneden; interlobiën meestal kort, met gekleurde rand, hier en daar getand; eindlob driehoekig of kort pijlvormig, meestal spits. Omwindsel olijfgroen, ca. 12 mm lang; buitenste blaadjes slordig teruggebogen, lijnvormig, tot 2 mm breed, hoogstens zeer smal gerand, aan de bovenzijde lichtgroen en soms purper aangelopen; binnenste blaadjes vaak met een knobbeltje onder de top. Hoofdje stralend, vlak, tot 3 cm in diameter; stempels vuilgroen. Chromosoomgetal: PR: $2n \pm 16$.

Ned.: Vrij zeldz.

Ar.: Van N.-Europa tot in Midden-Europa, adventief in IJsland.

Opm. Het exemplaar in het Rijksherbarium, verzameld op 6.V.1951 Z. van Epen nabij de Belgische grens, bevat regelmatig pollen en moet worden gekenschetst als waarschijnlijk sexueel en diploïd.

55. **Taraxacum arenarium** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 25, 1976, p. 82, fig. 2 – Fig. 69, p. 163.

Plant 1 – 3 dm hoog, basis behaard. Bladen behaard, vrij donker, steel bruinig rose tot bleek, smal gevleugeld; zijlobben dicht opeen, driehoekig of iets tongvormig, uitstaand of iets teruggericht, de onderste spits, de overige vrij stomp, met tandjes en bij enkele bladen met gapende insnijding; interlobiën vrijwel ongekleurd; eindlob vrij stomp, ongedeeld of iets ingesneden. Omwindsel ca. 15 mm lang en breed, vrij donkergroen; lancetvormige, min of meer ongerande, sterk teruggebogen en aan de bovenzijde lichtgroene en enigszins violette buitenste blaadjes. Hoofdje met donker rookkleurige stempels; stuifmeel meestal ontbrekend; hoofdjessteel langer dan de bladen. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij zeldz.; wat algemener op de Veluwe.

Oec.: Vrijwel uitsluitend op pleistoceen zand in het Thero-Airion Tx. en het Arrhenatherion elatioris Br.-Bl.

Ar.: Nederland.

56. **Taraxacum armatifrons** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 25, 1976, p. 82, fig. 3 – Fig. 70, p. 164.

Plant 1 – 2 dm hoog. Bladen grijsgroen, met meestal duidelijk gevleugelde, bruinig rose tot bleke steel en bruinige middennerf; zijlobben 4 – 6, driehoekig, uitstaand of haakvormig gebogen, soms iets teruggericht, spits en met stekelpuntje, de rechte of bolvormige voorkant met spitse en vaak gekromde tanden, de min of meer rechte achterkant soms met een tandje; interlobiën vaak krachtig, lang getand, meestal donker gerand of donkerviolet gevlekt, iets gevouwen; eindlob breed driehoekig, tot 2,5 cm lang, grofgetand. Omwindsel donkergroen, 13 – 15 mm lang, aan de voet versmald; buitenste blaadjes teruggekromd, breed lancetvormig, meer dan 3,5 mm breed, smal tot duidelijk gerand. Hoofdje iets stralend, tot 4 cm in diameter; stempels vuilgroen. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Fe., Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: In het O. vrij zeldz.; overigens zeer zeldz.

Oec.: Vrijwel uitsluitend op zandgrond.

Ar.: Nederland, O.-België.

57. **Taraxacum atactum** Sahlin & v. Soest, in A.B.N. 19, 1970, p. 197, fig. 1, 2 – Fig. 71, p. 165.

Plant 0,5 – 2 dm hoog. Bladen grijsgroen met ongeveugelde, roodviolet steel; zijlobben kort, 1 – 2 cm, driehoekig met ongeveer rechte voorkant, de bovenste ongetand, aan de achterkant veelal met zeer kleine tandjes; interlobiën kort, vrijwel ongekleurd, niet of nauwelijks getand; eindlob vaak tot 4 cm verlengd, enigszins pijlvormig, stomp, aan één of aan beide kanten met een zeer korte, driehoekige tand, soms iets ingesneden. Omwindsel met lancetvormige, nauwelijks gerande, tot 3 mm brede, uitstaande en

aan de top teruggekromde buitenste blaadjes. Hoofdje met grijze, in gedroogde toestand bijna zwarte stempels. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Fe., Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg. in de noordoostelijke delen van het land, tot op de Midden-Veluwe en in Twente; ook op Terschelling (fig. 54d).

Oec.: Iets beschaduwde zandgrond; de soort dringt ook venig grasland binnen, behorende tot het Filipendulion (Duvigneaud) Segal en wordt dan samen gevonden met *Hierochloë odorata* (L.) P.B.

Ar.: N.O.-Nederland, N.W.-Duitsland, Z.-Jutland, op één plaats aangevoerd in Z.W.-Zweden.

58. **Taraxacum atonolobum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 21, 1972, p. 492, fig. 1 – Fig. 72, p. 166.

Plant 2 – 3 dm hoog. Bladen lichtgroen, met rose steel, bovenaan iets gevleugeld; middennerf glanzend, dikwijls bruinachtig; zijlobben tot 4, teruggericht of uitstaand, aan de top soms iets naar voren gericht, driehoekig of meestal tongvormig, naar de top versmald, de bovenste vrijwel ongetand, de korte benedenste getand; interlobiën vrijwel ongekleurd; eindlob helmvormig of driehoekig-pijlvormig, bij de buitenste bladen echter vaak halfelliptisch, ongetand, stomp, soms ingesneden. Omwindsel met lancetvormige, ongerande en aan de top teruggekromde, 3 – 4 mm brede buitenste blaadjes, de bovenzijde ervan wittig groen of iets purper aangelopen. Hoofdje met tijdens de bloei geheel kale steel, deze soms met lange, smalle bracteeën. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Moo.), PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg.

Oec.: Optimaal in vochtige hooilanden, kensoort van het *Arrhenatheretum elatioris* Br.-Bl.

Ar.: Nederland, éénmaal in N.-België.

Opm.: In HAGENDIJK, VAN SOEST & ZEVENBERGEN, Atlas Leaf Shapes, Leiden, 1970, komt ook een afbeelding voor onder de naam *T. leimonium* (ined.). *T. cordatum* Palmgr. lijkt op deze soort en wijkt o.a. af door behaarde hoofdessteel.

59. **Taraxacum atrovirens** Dahlst. ex Hagl., in Bot. Not. 1935, p. 100, fig. 2 – Fig. 73, p. 167.

Plant 1 – 3 dm hoog. Bladen vrij donker lookgroen, nauwelijks behaard, met purperen, smalle steel, hoofdnerf vaak gekleurd, evenals de interlobiën; zijlobben ca. 6, tamelijk kort, smal driehoekig, uitstaand of vooral de onderste duidelijk teruggericht, aan de voorkant met tanden van verschillende grootte, de achterkant soms met tandjes; interlobiën vrij krachtig getand, tot 10 mm lang, met gekleurde, soms op het bladoppervlak overgaande rand, vaak bij de hogere een duidelijke, halfcirkelvormige opening tussen de lobben; eindlob breed pijlvormig of koepelvormig, slechts zelden getand, bij de meeste bladen met tongvormig topje. Omwindsel komvormig, opvallend donker-groen, vaak iets lichtpurper aangelopen; buitenste blaadjes los aanliggend tot afstaand, aan de top wat teruggebogen, eirond tot breed lancetvormig, tot 3,5 mm breed, veelal in een lange punt uitlopend, nauwelijks gerand, de bovenzijde donkergrijs, de allerbuitenste blaadjes smaller en soms iets gekerfd. Hoofdje met aan de buitenzijde grijs-

gestreepte lintbloemen, de meer naar binnen gelegen bloemen roodtoppig; stempels vuilgroen. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (23) (Fe., Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeldz.

Oec.: Bij voorkeur in vochtige en venige graslanden.

Ar.: Denemarken, N.W.-Duitsland, Engeland, Nederland, mogelijk ook noordelijker of zuidelijker.

Opm.: Verschilt van *T. infestum* Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, o.a. door donkere stempels.

60. **Taraxacum aurosulum** Lindb. f., in Medd. Soc. F. & Fl. Fenn. 35, 1909, p. 14—Fig. 74, p. 168.

Plant fors, tot 3 dm hoog, ook vaak kleiner. Bladen grijsgroen met bruinrose, min of meer gevleugelde steel; zijlobben 4—7, de bovenste dicht opeen en soms overlappend, de hogere uit een zeer brede basis met gewelfde voorkant plotseling versmald in een lijn- of tongvormige top, aan de voorkant ongetand of met één of enkele tanden, de lagere priemvormig getand; interlobiën kort of ontbrekend, duidelijk gevouwen, soms violet gerand of iets violet gevlekt; eindlob 1—3 cm lang, veelal zeer breed, stomp of met tongvormige spits, min of meer helmvormig, soms ingesneden of met een tand. Omwindsel licht grijsgroen; lancetvormige of eironde, meer dan 3,5 mm brede, nauwelijks gerande, uitstaande en aan de top iets teruggebogen buitenste blaadjes. Hoofdje groot, 5 cm, stralend, bol, donkergeel; stempels groenig. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg.

Oec.: Veel langs wegen, maar ook in grasland.

Ar.: N.-Europa, tot in Engeland, Midden-Frankrijk en Midden-Europa.

Lit.: P. OOSTERVELD, in Gorteria 9, 1978, p. 190.

61. **Taraxacum beeftinkii** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 21, 1972, p. 493, fig. 2—Fig. 75, p. 169.

Plant laag groeiend, 1—1,5 dm hoog, vrij kaal. Bladen iets lookgroen met wijnrode, smalle steel; zijlobben ca. 3, iets klauwvormig met bolle voorkant, de bovenste ongetand, de onderste hoogstens met kleine tandjes; interlobiën ongetand, randje gekleurd; eindlob kort helmvormig, stomp. Omwindsel tot 12 mm lang, donkergroen, iets berijpt; buitenste blaadjes los aanliggend, eirond, hoogstens 3,5 mm breed, de allerbuitenste echter lijnvormig, duidelijk smal gerand. Hoofdje met vuilgroene stempels; hoofdjessteel dun, slechts weinig behaard. Vrucht met rostrum van slechts 7 mm.

Ned.: In het Deltagebied van Z.-Holland en Zeeland, aldaar vrij zeldzaam (fig. 54e).

Oec.: Lage, iets ziltige graslanden, inlagen, gorzen e.d., in het gezelschap bv. van *Aster tripolium* L., *Oenanthe lachenalii* Gmel., *Scirpus maritimus* L., *Triglochin maritima* L.; vgl. bij *T. akteum*.

Ar.: Z.W.-Nederland.

Lit.: P. OOSTERVELD, in Gorteria 9, 1978, p. 190.

62. **Taraxacum boekmanii** Borgvall, in Medd. Göteb. Bot. Trädg. 23, 1959, p. 4—Fig. 76, p. 170.

T. grandifolium Hagl., in Borgvall & Hagl., Medd. Göteb. Bot. Trädg. 21, 1957, p. 8; non Koidzumi 1935.

Plant 2 – 4 dm hoog. Bladen donker lookgroen, steel purper, meestal smal, middennerf tot boven aan toe roodviolet; zijlobben 4 – 6, driehoekig of breed klauwvormig, uitstaand, de bovenste vrijwel ongetand, de onderste priemvormig getand, de hogere interlobiën kort met gekleurd randje; eindlob lang en stomp, nauwelijks of niet getand. Omwindsel met eironde, nauwelijks gerande, tot 3,5 mm brede, teruggekromde, aan de bovenzijde donker en meestal purper aangelopen buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgroene stempels.

Ned.: Terschelling, Texel.

Ar.: Van Z.-Zweden zuidwestwaarts tot in Midden-Frankrijk.

63. **Taraxacum brabanticum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 22, 1973, p. 616, fig. 1 – Fig. 77, p. 171.

Plant (1 –) 2 – 3 dm hoog. Bladen tamelijk donkergroen, iets blauwachtig, behaard, met smalle steel, die evenals de middennerf wijnrood gekleurd is; zijlobben 3 – 5, driehoekig, spits, uitstaand, de onderste priemvormig getand, de overige min of meer ongetand, de achterkant iets bol; nabij het interlobium gevouwen en gekleurd, de voorkant recht of hol, in het zwartviolette interlobium overgaand, dikwijls van daar uit zwartviolette vlekjes tot op het bladoppervlak; eindlob driehoekig of helmvormig, vaak klein tongvormig toegespitst. Omwindsel komvormig, 16 – 18 mm breed, 14 – 16 mm lang, donkergroen en vaak violet aangelopen; buitenste blaadjes uitstaand, 3 – 4 mm breed, aan de top gekromd, eirond, duidelijk gerand en met wimpers, de bovenzijde bruinviolet, de binnenste blaadjes zwartviolet. Hoofdje weinig stralend, tot 2,5 cm in diameter, donkergeel; stempels vuilgroen. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Oostelijk N.-Brabant, Midden- en N.-Limburg, aldaar vrij zeldz.; eenmaal bij Havelte (fig. 54f).

Oec.: Vochtige graslanden, in *Calthion palustris* R. Tx., doch op drogere plaatsen dan *Caltha palustris* L.

Ar.: Oostelijk Nederland, in Duitsland in de omgeving van Aken.

64. **Taraxacum bracteatum** Dahlst., in Ark. f. Bot. 19, 1925, p. 11 – Fig. 78, p. 172.

Plant 1 – 2,5 dm hoog. Bladen donkergroen met dieppurperen, smalle steel en nerf; zijlobben driehoekig, aan de top meestal iets opgericht, vooral de onderste getand; eindlob meestal stomp en vaak met een kort, tongvormig topje; interlobiën duidelijk donker gerand en soms ook gevlekt. Omwindsel donkergroen, vaak rood aangelopen; buitenste blaadjes vrijwel aanliggend, zwak gerand, meer dan 3,5 mm breed, doch de allerbuitenste lijnvormig en soms getand, overgaand in de vaak getande en roodgekleurde, soms bladachtige brakteeën aan de hoofdessteel. Hoofdje met vuilgroene stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg.

Oec.: Bij voorkeur in zure, vochtige graslanden met *Hierochloë odorata* (L.) P.B., soms in brakke gebieden en dan samen met *Armeria maritima* (DC.) Willd., *Aster tripolium* L., *Triglochin maritima* L. en soms met soorten uit de sectie *Palustria* Dahlst.

Ar.: Gematigd N.- en W.-Europa, zuidwaarts tot Engeland en N.W.-Frankrijk, adventief in Z.O.-Australië gevonden.

Lit.: J. L. VAN SOEST, in A.B.N. 4, 1955, p. 92, fig. 6; P. OOSTERVELD, in Gorteria 9, 1978, p. 190.

65. **Taraxacum calochroum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 21, 1972, p. 494, fig. 3 – Fig. 79, p. 173.

Plant (1 –) 1,5 – 2,5 dm hoog. Bladen lookgroen, steel en middennerf vaak tot bovenaan toe bruinrood; zijlobben smal, vaak naar de top iets verbreed, uitstaand, aan de voorkant, evenals de interlobiën lang getand; de interlobiën meestal zwartviolet gekleurd, met soms tot op de zijlobben violette vlekjes; eindlob smal tongvormig, meermalen ingesnoerd en vaak ook ingesneden, dikwijls onduidelijk ten opzichte van de zijlobben begrensd, voor het merendeel tamelijk spits. Omwindsel donker olijfgroen; buitenste blaadjes eirond en toegespitst, meer dan 3,5 mm breed, smal witgerand, uitstaand en aan de top teruggekromd. Hoofdje met vuilgele stempels. Vrucht met pyramide tot 1 mm lang. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij algemeen, vooral in het W. van het land.

Oec.: Vooral in vochtige graslanden, maar ook elders zoals op dijkglouingen.

Ar.: N.W.-Duitsland, Nederland, België en N.-Frankrijk.

66. **Taraxacum canoviride** Lindb. f., in Puolanne, Mem. Soc. Fauna Fl. Fenn. 8, 1933, p. 147; in Sched. Pl. Finl. Exs. fasc. 21–42, 1944, p. 118 – Fig. 80, p. 174.

Plant 1,5 – 2,5 dm hoog. Bladen met bleke tot groene, smal gevleugelde steel, behaard, grijsgroen, met talrijke smal driehoekige, sterk verlengde en aan de top iets verbrede, aan de voorkant vaak getande en ingesneden zijlobben; interlobiën meestal getand, randje meestal gekleurd; eindlob min of meer tongvormig verlengd, iets stomp, met lange, uitstaande zijlobjes. Omwindsel tamelijk donkergroen; smalle en lange, teruggesloopte, hoogstens 3,5 mm brede, zeer smal gerande en aan de bovenzijde lichtgrijze buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgroene, in gedroogde toestand bijna zwarte stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg.

Ar.: Van gematigd Scandinavië en Finland zuidwaarts tot in Midden-Europa; Engeland (RICHARDS, Tar. Fl. Br. Isles, Watsonia Suppl. 9, 1972).

67. **Taraxacum chlorodes** Hagl., in Bot. Not. 1934, p. 398 – Fig. 81, p. 175.

Plant laag groeiend, tot 1,2 dm hoog, met behaarde basis. Bladen donker grijsgroen, steel gevleugeld, bleek of rosebruin, hoofdnerf bruinig; zijlobben talrijk, driehoekig, vaak iets tongvormig verlengd, spits, meestal uitstaand, soms klauwachtig, aan de voorkant veelal met krachtige tanden, aan de achterkant hier en daar met een tandje, vooral de onderste lobben kamvormig, fijn getand; interlobiën vrij kort, krachtig getand, iets geplooid, donker gerand; eindlob driehoekig of pijlvormig, met vrij stompe top. Omwindsel met lancetvormige, teruggekromde, tot 3,5 mm brede, niet of onduidelijk gerande, aan de bovenzijde veelal vuil-violet aangelopen buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgele stempels. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Bo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Oec.: Op allerlei bodemsoorten, vooral in graslanden met lage begroeiing.

Ar.: Bornholm, W.-Duitsland, Nederland en België.

68. **Taraxacum christiansenii** Hagl., in Förteckn. Skand. Växt. 1, 1941, p. 157 – Fig. 82, p. 176.

T. marginellum M. P. Chr., in Raunkiaer, Dansk Eksk. Fl. ed. 5, 1934, p. 306, non Lindb. f. 1932.

Plant 0,7 – 2(–3) dm hoog. Bladen donker grijsgroen met vrij smalle, rose-rode tot purperen steel, onderaan wit gerand, middennerf bruinig of vuilpurper; zijlobben 3–5, kort driehoekig, iets klauwvormig gebogen, spits tot iets stomp, aan de voorkant kort driehoekig getand en/of met tandjes; interlobiën kort en breed, getand, soms iets gekleurd of donker gerand; eindlob smal helmvormig tot driehoekig, soms verlengd, stomp, meestal met korte, driehoekige tanden. Omwindsel 12–14 mm breed; met uitstaande, aan de top omgebogen, meestal lichtpurperen, eironde tot breed lancetvormige, tot 0,3 mm breed gerande, vaak rose gekleurde buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgele stempels. Chromosoomgetal PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij zeldz.

Ar.: Van gematigd Scandinavië zuidwestwaarts tot in N.-Frankrijk; in Engeland en Schotland waarschijnlijk ingevoerd (RICHARDS, Tar. Fl. Br. Isles, Watsonia Suppl. 9, 1972).

69. **Taraxacum cophocentrum** Dahlst. ex Druce, in Rep. Bot. Soc. Exch. Cl. Brit. Isles f. 1928, 8, 1929, p. 634; A. J. Richards, in Watsonia Suppl. 9, 1972, p. 95, fig. 25 – Fig. 83, p. 177.

Plant 1,5 – 2,5 dm hoog. Bladen donkergroen met iets vuilpurperen of bleke, meestal smal gevleugelde steel; zijlobben weinig, 1–3(–4), afgerond driehoekig, de hogere ongetand, de lagere zwak en fijn getand; interlobiën niet of nauwelijks gekleurd, kort en breed met afgeronde opening tussen de zijlobben; eindlob helmvormig, groot, breed en lang (soms 1/4 van de bladlengte), stomp. Omwindsel donkergroen; teruggekromde tot teruggerichte, duidelijk smal gerande, van boven grijsgroene, smalle buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgele stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeldz.; alleen in het W. en Midden van het land.

Ar.: Nederland, N.W.-Frankrijk en Z.-Engeland.

70. **Taraxacum copidophyllum** Dahlst., in Ark. f. Bot. 9 (10), 1910, p. 25 – Fig. 84, p. 178.

Plant 1 – 2,5 dm hoog. Bladen lookgroen, met rose, smalle steel; zijlobben ca. 3(–5), kort driehoekig of uit een brede voet plotseling verlengd, tot 2 cm lang, spits, de voorkant, althans bij een deel der bladen, getand en geleidelijk in het interlobium overgaand; interlobiën smal, soms iets gekleurd; eindlob verlengd pijlvormig, bij een deel der bladen tot 5 cm lang, soms ingesneden, praktisch ongetand; buitenste bladen minder gedeeld, getand. Omwindsel donkergroen, iets komvormig; buitenste blaadjes soms min of meer aanliggend tot afstaand, eirond, tot 3,5 mm breed, de allerbuitenste echter in een lange spits verlengd, gerand. Hoofdje met vuilgele stempels. Chromosoom-

getal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij zeldz., maar plaatselijk algemener.

Oec.: In vochtige, meestal iets venige graslanden.

Ar.: N.-Europa, zuidwaarts tot België en vermoedelijk aangevoerd in Engeland (RICHARDS, Tar. Fl. Br. Isles, Watsonia Suppl. 9, 1972).

Lit.: J. L. VAN SOEST, in N.K.A. 52, 1942, p. 234, fig. 7 en in A.B.N. 4, 1955, p. 94, fig. 8; de vindplaatsopgaven en de figuren hebben echter voor een groot deel betrekking op *T. anglicum* Dahlst., welke soort tot de sectie *Spectabilia* Dahlst. behoort en o.a. afwijkt door sterk aanliggende omwindselblaadjes en soms door gevlekte bladen. P. OOSTERVELD, in *Gorteria* 9, 1978, p. 190.

71. ***Taraxacum cordatum*** Palmgren, in *Acta Soc. F. & Fl. Fenn.* 3 (1), 1910, p. 12, fig. 6 – Fig. 85, p. 179.

T. amblycentrum Dahlst., in *Ark. f. Bot.* 10 (11), 1911, p. 37.

Plant 1,5 – 2,5 dm hoog. Bladen vrij donkergroen met rose, soms bleke, ongeveugelde steel; zijlobben ongeveer driehoekig, uitstaand, de hogere lobben ongetand, iets stomp, achterkant vaak iets bol, waardoor de lobben sierlijk gebogen kunnen zijn; eindlob stomp, ongetand, ongeveer driehoekig, met zijlobjes, die vaak enigszins stomp zijn, evenals de hogere lobben; interlobiën vrijwel ongekleurd. Omwindsel vrij kort en breed, donker; buitenste blaadjes smal eirond tot breed lancetvormig, meer dan 3,5 mm breed, niet of nauwelijks gerand, los aanliggend of afstaand, aan de bovenzijde vaak purper aangelopen. Hoofdje met vuilgele stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Oec.: Bij voorkeur op zand, met name aan de binnenduinrand.

Ar.: N.-Europa, zuidwaarts tot N.-Frankrijk en de Britse eilanden.

Lit.: J. L. VAN SOEST, in A.B.N. 4, 1955, p. 95, fig. 9.

Opm.: Planten met onbehaarde hoofdjesstelen, vgl. *T. atonolobum*.

72. ***Taraxacum corynodiforme*** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 23, 1974, p. 449, fig. 3 – Fig. 86, p. 180.

Plant laag, 0,4 – 1,2 dm hoog, aan de basis krachtig behaard. Bladen donker lookgroen, vooral aan de middennerf behaard, steel smal tot duidelijk gevleugeld, bruinig; zijlobben ca. 6, kort tongvormig of meestal haakvormig gebogen, tamelijk spits, met meestal getande voorkant, de achterkant vaak met een tandje; interlobiën kort en smal, al of niet getand, gevouwen, donker gerand; eindlob kort helmvormig, soms driehoekig, zelden ingesneden, soms ingesnoerd, stomp. Omwindsel 15 mm lang en breed, donkergroen; buitenste blaadjes los uitstaand of iets teruggebogen, eirond of breed lancetvormig, 3 – 4 mm breed, iets purper aangelopen, duidelijk gerand. Hoofdje 3 – 4 cm in diameter, relatief groot ten opzichte van de plant als geheel, stempels vuilgrijs. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Bo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Plaatselijk alg.

Oec.: Vooral in weiden, waar het plantendek laag is.

Ar.: Nederland.

73. **Taraxacum crispifolium** Lindb. f., in Acta Soc. F. & Fl. Fenn. 29 (9), 1907, p. 27—Fig. 87, p. 181.

Plant 1—3 dm hoog. Bladen min of meer behaard, lookgroen, met breed gevleugelde, gekleurde steel, middennerf bruinig; zijlobben talrijk (5—7), de meeste teruggericht, driehoekig of klauwvormig, in de spits versmald, aan de voorkant getand; interlobiën gevouwen of gekroesd, met een zwakke, maar soms duidelijk gekleurde rand; eindlob driehoekig of pijlvormig. Omwindsel tamelijk donker; met min of meer gekleurde, tot 3 mm brede, niet of nauwelijks gerande, uitstaande of soms iets teruggekromde buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgroene stempels, in gedroogde toestand donkerder; hoofdessteel weinig of matig behaard. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeldz.

Ar.: Van N.-Europa tot in Midden-Europa en tot op de Britse eilanden.

74. **Taraxacum croceiflorum** Dahlst., in Ark. f. Bot. 9 (10), 1910, p. 9—Fig. 88, p. 182.

Plant 1—2,5 dm hoog. Bladen grijzig groen, met breed gevleugelde, groene steel; zijlobben talrijk, uitstaand, smal driehoekig en spits, getand, tot 5 cm lang en, evenals de lobjes van de interlobiën, met soms verschillend gerichte top; de interlobiën veelal gevouwen, met soms iets gekleurde rand; eindlob kort met vrij lange zijlobjes, daardoor vaak korter dan breed, vaak gespleten, vrij stomp. Omwindsel ca. 15 mm lang en 20 mm breed; buitenste blaadjes breed lancetvormig, ongerand, teruggekromd, 3—4 mm breed, aan de bovenzijde licht grijsgroen. Hoofdje met diepgele lintbloemen, de binnenste aan de top iets oranje, de buitenste met vaak roodachtige strepen; stempels vuilgroen. Chromosoomgetal: PR: $2n \pm 16$; PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Oec.: Op allerlei grondsoorten.

Ar.: N.-Europa, zuidwaarts tot W.- en Midden-Europa.

Lit.: J. L. VAN SOEST, in A.B.N. 4, 1955, p. 97, fig. 10; een deel der opgegeven vindplaatsen heeft betrekking op *T. lacerifolium* Hagl.

Opm.: Exemplaren in het Rijksherbarium, verzameld op 6.V.1952 te Elst, U., op zandgrond en op 7.V.1964 te Ommen, bevatten regelmatig pollen en moeten worden gekenschetst als waarschijnlijk sexueel en diploïd.

75. **Taraxacum cyanolepis** Dahlst., in Ark. f. Bot. 10 (11), 1911, p. 40—Fig. 89, p. 183.

Plant 1—2 dm hoog. Bladen vrij licht lookgroen, steel min of meer gevleugeld, groen, hoofdnerf soms bruinig; zijlobben 4—5 (—6), kort, de hogere min of meer stomp, meestal ongetand, aan beide kanten bol; interlobiën kort, vrijwel ongetand, met een gekleurd randje; eindlob helmvormig, stomp, soms met een stekelpuntje, kort, tot 2 cm lang, die van de binnenste bladen echter langer. Omwindsel donkergroen; met blauwviolette, eironde tot lancetvormige, 3—4 mm brede, nauwelijks gerande, teruggebogen buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgele stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeldz., maar plaatselijk veelvuldiger.

Ar.: Van N.-Europa zuidwaarts tot Engeland, W.-België en N.W.-Frankrijk.

Lit.: J. L. VAN SOEST, in A.B.N. 4, 1955, p. 98, fig. 11.

76. **Taraxacum dahlstedtii** Lindb. f., in Acta Soc. F. & Fl. Fenn. 29 (9), 1907, p. 27 — Fig. 90, p. 184.

Plant meestal teer en laag (1 — 1,5 dm). Bladen behaard, iets lookgroen met felpurperen, naar boven toe zwak gevleugelde steel; zijlobben 4—6, iets afgerond driehoekig, aan de voorkant getand, aan de achterkant iets bol; interlobiën zeer kort, iets gekleurd; eindlob verlengd, stomp of iets spits, kort getand, soms iets ingesneden. Omwindsel tamelijk smal, grijsgroen; buitenste blaadjes lijn- of lancetvormig, tot 3 mm breed, niet of nauwelijks gerand, vrij sterk teruggedicht of meestal sterk teruggelopen, aan de bovenzijde vaak iets purper aangelopen. Hoofdje iets lichtgeel, stempels vuilgroen. Vrucht met een tamelijk lange pyramide, 2 maal zo lang als breed. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Bo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg.

Oec.: Op zandgrond.

Ar.: Van N.-Europa zuidwaarts tot in Frankrijk, ook in Engeland (RICHARDS, Tar. Fl. Br. Isles, Watsonia Suppl. 9, 1972), aangevoerd op IJsland, ook waargenomen in Canada en de Ver. Staten van Amerika.

Lit.: J. L. VAN SOEST, in A.B.N. 4, 1955, p. 99, fig. 12.

Opm.: De bladvorm is tamelijk variabel; het kan zijn dat onder de planten, die zijn onderzocht, zich nog andere soorten bevinden, die nog niet zijn herkend. Het kan ook zijn dat er zich aberranten onder bevinden met afwijkend chromosoomgetal, zoals dat bij *T. polyodon* Dahlst. en *T. lacinosifrons* Wiinstedt is geconstateerd; deze aberranten verlenen een zekere variabiliteit aan de soort (T. SØRENSEN & G. GUDJONSSON, Biol. Skr. Kong. Dansk. Vid. Selsk. IV, 2, 1946).

T. polyodon Dahlst. kan er soms op gelijken, maar verschilt door bruinige, niet rode bladstelen, duidelijker donkerkleuring in de interlobiën en kortere pyramide van de vrucht (even lang als dik).

77. **Taraxacum denticulatum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 27, 1978, p. 307, fig. 1 — Fig. 91, p. 185.

Plant 1 — 2,5 dm hoog, weinig behaard. Bladen lookgroen met iets rose of bleke, ongevleugelde steel en iets bruinige middennerf; zijlobben driehoekig, uitstaand met min of meer rechte achterkant en met een vooral bij de lager geplaatste lobben vrij dicht van kleine tandjes voorziene en ongemerkt in het vrijwel ongekleurde interlobium overgaande voorkant; eindlob vrij stomp, ongedeeld of ingesneden, tot 2 cm lang. Omwindsel 15 mm lang en breed, vuilgroen; buitenste blaadjes breed lancetvormig tot smal eirond, tot 3,5 mm breed, ongerand, teruggekromd, aan de bovenzijde vaak iets gekleurd, de allerbuitenste blaadjes lijnvormig en vaak getand. Hoofdje met vuilgroene stempels; hoofdessteel soms met een bractee, tijdens de bloei vrijwel kaal.

Ned.: Zeldz.

Ar.: Nederland, N.-België.

78. **Taraxacum dilaceratum** M.P. Chr., in Dansk Bot. Ark. 9 (2), 1936, p. 9, fig. 6 — Fig. 92, p. 186.

Plant 2 — 4 dm hoog. Bladen donkergroen met rose, vrij breed gevleugelde steel, middennerf van een deel der bladen van zwartviolette streepjes voorzien; interlobiën donker gerand, soms meer gekleurd, randen sterk gevouwen; zijlobben talrijk, meestal smal en naar de top toe iets verbreed, vrij stomp, de hogere soms afgerond, aan de

voorkant sterk getand, evenals de vaak van lobjes voorziene interlobiën; eindlob der buitenste bladen weinig duidelijk van de bovenste zijlobben gescheiden, min of meer verlengd driehoekig, tamelijk klein, ingesneden en soms getand, die der binnenste bladen breder helmvormig. Omwindsel met meer dan 3,5 mm brede, hoofdzakelijk uitstaande, duidelijk maar smal gerande, aan de bovenzijde bleekgroene, soms iets rose aangeloopen buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgele stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Oec.: Bij voorkeur op zand.

Ar.: Van Z.-Zweden tot Nederland en N.W.-Frankrijk, Engeland.

79. **Taraxacum effusum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 27, 1978, p. 307, fig. 2 – Fig. 93, p. 187.

Plant grof, 2–3 dm hoog. Bladen licht grijsgroen met groene, vooral bij de middelste bladen sterk gevleugelde steel; zijlobben talrijk, ca. 6, uitstaand, driehoekig, de hogere grofdriehoekig getand, de overige priemvormig getand; interlobiën ongekleurd, vrijwel ontbrekend; eindlob kort en breed, meestal sterk onregelmatig ingesneden en getand; buitenste bladen met kleinere, minder getande eindlob. Omwindsel ca. 18 mm breed; buitenste blaadjes tot 3,5 mm breed, aan de bovenzijde vuilgroen gekleurd, uitstaand, meestal teruggekromd, lancetvormig, smal gerand. Hoofdje met donkere stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij zeldz.; nog niet in het N. waargenomen.

Ar.: Nederland.

80. **Taraxacum ekmanii** Dahlst., in Ark. f. Bot. 10 (6), 1911, p. 19 – Fig. 94, p. 188.

Plant tot 3 dm hoog, zwak behaard. Bladen duidelijk geelgroen met rose, zelden zwak gevleugelde steel; zijlobben driehoekig, soms klauwvormig, meestal uitstaand, tot 3 cm lang, spits, aan de voorkant rijkelijk priemvormig getand, aan de achterkant meestal ongetand; interlobiën gevouwen, rand duidelijk gekleurd; eindlob breed helmvormig of driehoekig, meestal ongetand of met één of meer driehoekige tanden. Omwindsel met lancetvormige of smal eironde, tot 3,5 mm brede, teruggekromde, aan de bovenzijde lichtgroene, soms iets rose aangeloopen, nauwelijks gerande buitenste blaadjes. Hoofdje met donker vuilgroene stempels. Chromosoomgetal $2n = 24$ (Bo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Oec.: In hooilanden, maar ook langs dijken en wegen.

Ar.: Van gematigd N.-Europa tot in W.- en Midden-Europa.

81. **Taraxacum ekmaniiforme** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 25, 1976, p. 83, fig. 4 – Fig. 95, p. 189.

Plant krachtig, 1–3 dm hoog, vrijwel overal behaard. Bladen donkergroen, steel groen of zelden iets rose, voor een deel breed gevleugeld; zijlobben dikwijls dicht opeen, uitstaand, driehoekig, tot 4 cm lang, zeer spits, voorkant sterk bol en bijna steeds priemvormig getand, de achterkant vaak met één tand; interlobiën breed en kort, ongekleurd, priemvormig getand, gevouwen; eindlob breed helmvormig of bijna driehoekig, zeer

zwak en kort, puntig toegespitst, tot 7 cm breed en 6 cm lang, met kleine tandjes, daarnaast vaak enige malen ingesneden en met grovere driehoekige tanden. Omwindsel tot 2,5 cm breed; buitenste blaadjes breed lancetvormig, tot 3,5 mm breed, duidelijk smal gerand, sterk teruggebogen, aan de bovenzijde lichtgroen. Hoofdje met donkergrijze stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg., naar het Z. toe veelvuldiger.

Oec.: Vooral langs wegen en dijken.

Ar.: Nederland, N.W.-Frankrijk.

82. **Taraxacum eudontum** Sahlin, in Bot. Not. 130, 1977, p. 62, fig. 2 – Fig. 96, p. 190.

Plant 1 – 2 dm hoog. Bladen grijs- tot lookgroen met bleekgroene, gevleugelde, in hoge vegetatie meestal ongevleugelde steel, hoofdnerf vaak bruinig; zijlobben talrijk, van een brede basis uit tongvormig verlengd en naar de top toe veelal verbreed, uitstaand, soms met een naar voren gerichte top, met krachtige tanden aan de voorkant en hier en daar met een grote tand aan de achterkant; interlobiën met lobjes en tanden, rand met donkere, vaak op het bladoppervlak overgaande kleuring; eindlob veelal onduidelijk begrensd ten opzichte van de hoogste zijlobben, pijlvormig of driehoekig, spits, met insnijdingen en tanden, 1 – 3 cm lang. Omwindsel 2,5 cm breed, donkergroen; buitenste blaadjes eirond tot breed lancetvormig, meer dan 3,5 mm breed, aan de bovenzijde grijsgroen gekleurd, onduidelijk of zeer zwak gerand, uitstaand of aan de top iets teruggebogen. Hoofdje met groenige stempels. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Oec.: Bij voorkeur in kleiige graslanden, maar ook wel op andere grondsoorten.

Ar.: W.-Duitsland, Nederland tot in N.-Frankrijk.

83. **Taraxacum exacutum** Markl., in Acta Bot. Fenn. 26, 1940, p. 143, fig. 14 – Fig. 97, p. 191.

Plant 2 – 2,5 dm hoog. Bladen iets lookgroen, steel rose, weinig gevleugeld of soms een enkele steel opvallend breed gevleugeld, middennerf behaard, blad overigens bijna kaal; zijlobben ca. 6, wijd uiteenstaand en in hoofdzaak uitstaand, smal driehoekig, tot 4 cm lang, zeer spits, vrijwel ongetand; interlobiën soms tot 3 cm lang en priemvormig getand, met een duidelijk gekleurd randje; eindlob driehoekig tot helmvormig met lange zijlobjes en een in een tot 2 cm lange punt eindigende top. Omwindsel 2,5 cm breed, donker; buitenste blaadjes teruggekromd, breed lancetvormig, tot 3,5 mm breed, niet of nauwelijks gerand en aan de bovenzijde grijsgroen van kleur. Hoofdje met groenige stempels.

Ned.: Culemborg, in een boomgaard op rivierklei.

Ar.: Z.-Finland, Jutland, Nederland en Engeland.

Opm.: Vgl. *T. matricium* Sahlin, welke er veel op lijkt.

84. **Taraxacum excellens** Dahlst., in Bot. Not. 1935, p. 305 – Fig. 98, p. 192.

Plant 0,5 – 2 dm hoog. Bladen grijsgroen met gevleugelde, aan de basis bleke, maar naar de top, evenals de middennerf wijnrode steel; zijlobben talrijk, 6 of meer, dicht

opeen, driehoekig, kort, tot 15 mm, van vrijwel ongetand tot krachtig driehoekig getand en ingesneden, soms met iets opgewipte top, vrij stomp, onderkant bol; interlobiën met donker gekleurd randje, de kleur vaak overgaand op het bladoppervlak; eindlob stomp, soms ingesneden, bij de getande vorm kort driehoekig. Omwindsel komvormig, donkergroen en iets berijpt; met rood-violette, uitstaande en nauwelijks gerande buitenste blaadjes, de allerbuitenste zeer spits uitlopend. Hoofdje met donkere stempels, in gedroogde toestand bijna zwart. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg., maar nog niet in het N. waargenomen.

Oec.: Bij voorkeur in vochtig grasland.

Ar.: Nederland, België, Luxemburg, zeldz. in Zweden.

Variab.: f. **dentatum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 27, 1978, p. 315, met grof getande en soms grof ingesneden lobben is zeldz.; tussenvormen met de karakteristieke vorm, bij welke de grove tanding en insnijdingen ontbreken, komen voor.

85. **Taraxacum exsertiforme** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 27, 1978, p. 308, fig. 3 – Fig. 99, p. 193.

Plant ca. 2,5 dm hoog, verkalend. Bladen lookgroen met bruinig rose of bruine, smalle, soms zwak gevleugelde steel; zijlobben 6 – 8, smal driehoekig, uitstaand, zelden de top iets naar voren gericht, spits, de bovenste zijlobben opgetand, de voorkant van de lagere priemvormig getand, de achterkant ongetand, tamelijk recht, onderste zijlobben klein, bijna priemvormig; eindlob driehoekig, vaak ingesneden en boven de insnijding afgerond, de top spits en niet in een lange punt verlengd; interlobiën met gekleurd randje. Omwindsel donkergroen, ca. 25 mm breed, ca. 15 mm hoog, duidelijk komvormig; buitenste blaadjes breed lancetvormig of eirond, 3 – 4 mm breed, vrij kort, ca. 8 mm, uitstaand, naar boven teruggekromd, gewimperd, nauwelijks gerand, aan de bovenzijde tamelijk donkergroen, iets purper gekleurd. Hoofdje weinig stralend, 3 – 4 cm in diameter; lintbloemen vlak en donkergeel, aan de buitenzijde met donkerviolette strepen; stuifmeel ontbrekend; stempels vuilgeel.

Ned.: Vrij alg. in het Z.O. van het land; elders alleen bij Delft en Wateringen waargenomen.

Ar.: Nederland.

86. **Taraxacum exsertum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 23, 1974, p. 450, fig. 5 – Fig. 100, p. 194.

Plant tot 3 dm hoog, met vrijwel kale voet. Bladen iets lookgroen, aan de onderzijde vooral op de middennerf behaard, steel bij de buitenste bladen ten dele zeer breed en lang gevleugeld, bleek tot iets rose; zijlobben uitstaand, tot 3 cm lang, van een brede basis uit plotseling versmald in een lijnvormige, uitstaande of vaak naar voren gerichte top, de voorkant der bovenste lobben veelal ongetand, die der onderste lobben priemvormig getand; de voorkant ongemerkt in het getande en tussen de hogere lobben soms van lobachtige tanden voorziene interlobium overgaand; eindlob pijlvormig of vrijwel driespletig, vaak ingesneden, de zijlobjes ongetand, iets spits, soms afgerond, de insnijdingen boven deze lobjes vaak met afgeronde rand, eindlobje tongvormig of verlengd driehoekig, vrij stomp; interlobiën met een duidelijk gekleurd randje. Omwindsel ca. 20 mm lang en breed; buitenste blaadjes teruggekromd of soms iets teruggericht, breed

lancetvormig, tot 4 mm breed en tot 12 mm lang, niet of nauwelijks gerand, donkergroen met bleke bovenzijde, de binnenste soms met een dubbele knobbel onder de top. Hoofd-
je stralend; stempels groenig. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg. in het O. en Z.O. van het land; elders zeldz.

Oec.: Op grazige zandgrond.

Ar.: Nederland, N.-België, N.W.-Duitsland en Engeland.

Opm.: Verschilt van *T. exsertiforme* Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen door de aanwezigheid van stuifmeel.

87. **Taraxacum fagerstroemii** Sältin, in Mem. Soc. Fauna Fl. Fenn. 47, 1971, p. 41, fig. 3, 8c – Fig. 101, p. 195.

Plant 1,5 – 3 dm hoog, slank, weinig behaard. Bladen licht lookgroen met rose, smalle of zelden iets gevleugelde steel; zijlobben talrijk, tot 6, uitstaand, uit een brede basis tongvormig verlengd, tot 3 cm lang, aan de voet meestal diep ingesneden en sterk getand, naar boven ongetand; voorkant der zijlobben onmerkbaar in het getande en van lobjes voorziene interlobium overgaand, zelden minder getand; eindlob ten dele verlengd, pijlvormig, herhaald ingesneden en getand, met stompe top, ten dele breed helmvormig, ingesneden; interlobiën met een gekleurd randje. Omwindsel met lange, lancetvormige, vrijwel ongerande, tot 3 mm brede, teruggerichte of soms teruggekromde, tijdens en na de bloei purper gekleurde buitenste blaadjes. Hoofdje met donkere, in gedroogde toestand bijna zwarte stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg., doch het meest in het polderland.

Oec.: Op allerlei grondsoorten, bij voorkeur op kleibodem.

Ar.: Van de gematigde streken van Finland en Scandinavië zuidwaarts tot Nederland, vermoedelijk nog in België en N.-Frankrijk.

88. **Taraxacum falciferum** Markl., in Acta Bot. Fenn. 26, 1940, p. 144, fig. 16 – Fig. 102, p. 196.

Plant 1,5 – 2,5 dm hoog. Bladen weinig behaard, duidelijk geelgroen met rode of rose, vrij smalle steel, gekleurde middennerf en geplooid, donker gerande, soms violet gevlekte interlobiën; zijlobben 4 – 5, veelal klauwvormig, vrijwel steeds teruggericht, spits, de voorkant, zeker bij de lagere lobben, met kleine priemvormige tandjes en hier en daar met een langere tand, de achterkant ongetand; eindlob pijlvormig met stompe, soms iets stekelpuntige top, soms ingesneden. Omwindsel 15 – 18 mm lang, donkergroen; buitenste blaadjes lancetvormig, tot 3,5 mm breed, teruggekromd, niet of vrijwel niet gerand, met donkere en meestal purper aangelopen bovenzijde. Hoofdje tot 4 cm in diameter; stempels vuilgroen, gedroogd zwartachtig. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Ar.: Van gematigd N.-Europa zuidwaarts tot N.-Frankrijk.

Opm.: Het is mogelijk, dat hiermede identiek is *T. fusciceps* Hagl., in Bot. Not., 1939, p. 505; in dat geval is *T. fusciceps* de correcte naam.

89. **Taraxacum fictum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 23, 1974, p. 451, fig. 6 – Fig. 103, p. 197.

Plant 1 – 2 dm hoog, met vrijwel kale basis. Bladen bijna kaal, geelgroen, met ge-

vleugelde, groenwitte steel en soms zwak gekleurde middennerf; zijlobben 5–6, smal driehoekig, met bolle voorkant of van een brede basis uit plotseling versmald en naar de top toe soms iets verbreed, de achterkant ongetand, de voorkant voorzien van lobachtige en priemvormige tanden; interlobiën sterk getand, soms iets violet gekleurd en steeds met donkere, vaak iets gevouwen randen; eindlob pijlvormig of driehoekig, vrijwel steeds ingesneden. Omwindsel donkergroen, aan de bovenzijde bleekgroen en vaak purper aangelopen, breed en tot 20 mm lang; buitenste blaadjes teruggekromd, ca. 4 mm breed, zwak of nauwelijks gerand. Hoofdje groot en stralend, tot 5 cm in diameter, donkergeel, de binnenste bloemen oranjetoppig; stempels vuilgeel. Vrucht met opvallend korte top. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeer zeldz.; Culemborg, tussen Bronkhorst en Brummen.

Ar.: Nederland.

90. **Taraxacum filidens** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 23, 1974, p. 415, fig. 7 – Fig. 104, p. 198.

Plant 1–1,5 dm hoog. Bladen iets lookgroen, vaak iets gelig, met smalle of ten dele bredere, gevleugelde, bruinrose steel, middennerf onderaan bruinig, vaak duidelijk behaard; zijlobben 5–7, driehoekig, spits met stekelpuntje, teruggericht, voorkant recht tot sterk bol, vaak van een lange, priemvormige tand voorzien, daarnaast met tandjes; interlobiën ten dele violet gevlekt, de vlekken soms tot op het oppervlak der zijlobben aanwezig, de interlobiën voorts iets gerand en gevouwen; eindlob driehoekig of pijlvormig, tot 20 mm lang, ongetand, toegespitst en ten dele stekelpuntig, die van de binnenste bladen helmvormig, soms ingesneden en van kleine tandjes voorzien. Omwindsel komvormig; met breed lancetvormige, breed gerande, tot 3,5 mm brede, uitstaande aan de top min of meer omgebogen, aan de bovenzijde donker bruinig groene buitenste blaadjes. Hoofdje met rookkleurige stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: 's-Gravenhage, Hoogvliet, Epen, L.

Ar.: Nederland, Duitsland (Nordrhein-Westfalen).

91. **Taraxacum flandricum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 25, 1976, p. 84, fig. 5 – Fig. 105, p. 199.

Plant 1–3 dm hoog. Bladen geelgroen, zwak behaard met smal gevleugelde, rose steel; zijlobben 4–6, smal driehoekig of tongvormig, dikwijls naar de top iets verbreed, meestal sterk ingesneden, uitstaand, de top soms iets naar voren gericht, de voorkant onmerkbaar in het van lobjes en tanden voorziene en soms iets gekleurd grande interlobium overgaand; eindlob pijlvormig tot 3 cm lang, vaak ingesneden met naar voren veelal afgeronde lobjes, eindigend in een smalle, soms iets bredere, tongvormige top. Omwindsel met uitstaande, aan de top omgebogen, eironde of breed lancetvormige, meer dan 3,5 mm brede, gerande, vaak iets purper aangelopen buitenste blaadjes, deze niet zelden met een dubbel knobbelletje onder de top. Hoofdje met vuilgele stempels. Vrucht met een bijna cilindrische, ca. 0,4 mm lange top en met een 13–14 mm lang rostrum. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij zeldz. in het Z. en Midden van het land.

Oec.: Vaak in vochtig grasland.

Ar.: Nederland en N.-België.

Lit.: P. OOSTERVELD, in Gorteria 9, 1978, p. 190.

92. **Taraxacum flevoense** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 22, 1973, p. 620, fig. 2—Fig. 106, p. 200.

Plant 0,5—1,2 dm hoog. Bladen lookgroen, vrij kaal met lichtpurperen, smalle of soms iets gevleugelde steel; zijlobben 3—4, van een brede basis uit driehoekig, teruggericht of uitstaand, soms sikkelvormig en onder de vrij spitse top iets verbreed, voorkant soms ingesneden of met een enkele tand, ongemerkt in het veelal ongetande interlobium overgaand, het randje iets gekleurd, de opening tussen de lobben rond; eindlob der buitenste bladen driehoekig met meestal teruggerichte zijlobjes en met duidelijk tongvormige top van 7×10 mm. Omwindsel 16 mm breed en lang, vuilgroen, bovenzijde meestal iets purper aangelopen; buitenste blaadjes los aanliggend of uitstaand, aan de top gekromd, de allerbuitenste lancet- of lijnvormig, de overige tot 5 mm breed, breed gerand tot 0,4 mm. Hoofdje tot 4 cm in diameter; stempels vuilgroen. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Slechts in een klein gebied, dat zich uitstrekt van Z.W.-Friesland tot aan de noordelijke Veluwe-kust (fig. 54e).

Oec.: In Calthion-associaties en in het Fritillario-Alopecuretum pratensis (Van Leeuwen) Westh. & Den Held.

Ar.: Nederland.

93. **Taraxacum fridenii** Sahlin, in Bot. Not. 130, 1977, p. 69, fig. 6—Fig. 107, p. 201.

Plant 1—1,5 dm hoog. Bladen donker, iets lookgroen, behaard, met bleke tot bruinige, zeker bij een deel der bladen uiterst brede, tot 1 cm beiderzijds gevleugelde steel, middennerf bleek; zijlobben 4—5, kort driehoekig of iets haakvormig, spits of vrij spits, de voorkant met driehoekige tandjes en tanden; de onderste lobben zeer kort, tot op het gevleugelde deel van de steel aanwezig; interlobiën breed en kort, met een niet of nauwelijks gekleurd randje; eindlob min of meer helmvormig, zwak getand, stomp of soms met een kort spitsje, bij sommige bladen de eindlob onduidelijk gedefinieerd ten opzichte van de hogere lobben en dan vaak verlengd. Omwindsel met teruggekromde, 3,5 mm brede, lancetvormige, ongerande en vaak bruinige buitenste blaadjes. Hoofdje 3,5—4 (—5) cm in diameter; stempels vuilgroen. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: In het N. van het land niet zeldz.; voorts 's-Gravenhage.

Ar.: Z.-Zweden, Duitsland (Nordrhein-Westfalen), Nederland.

94. **Taraxacum fulgidum** Hagl., in Bot. Not. 1938, p. 504—Fig. 108, p. 202.

Plant 1—3 dm hoog, vrijwel kaal. Bladen grijzig lookgroen, vrij donker, met meestal iets gevleugelde, rode steel en soms tot boven aan toe roodbruine middennerf; zijlobben 3—4 (—5), met getande voorkant; eindlob breed, ten dele kort hoefijzervormig, in de regel niet langer dan breed, stomp, met teruggerichte zijlobjes, vaak ingesneden en weinig getand; interlobiën met een vrij duidelijk gekleurd randje. Omwindsel komvormig, donkergroen; buitenste blaadjes eirond, meer dan 3,5 mm breed, gerand, aanliggend, aan de top vaak iets afstaand, soms iets purper gekleurd. Hoofdje met vuilgroene stempels. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Bo., Fe., Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Oec.: Bij voorkeur in iets vochtig grasland.

Ar.: Van N. Europa zuidwaarts tot Nederland en vermoedelijk België, Engeland, Ierland (RICHARDS, Tar. Fl. Br. Isles, Watsonia Suppl. 9, 1972).

95. **Taraxacum haematicum** Hagl., in Svensk Bot. Tidsk. 31, 1937, p. 347 – Fig. 109, p. 203.

Plant 0,6–2 dm hoog. Bladen donkergroen, tamelijk variabel, met smalle, rode steel; zijlobben 4–6, driehoekig of sikkelvormig, spits, aan de voorkant getand en soms ingesneden; interlobiën smal, getand of met lobjes, vaak violet gekleurd; eindlob pijlvormig, spits, of vrij stomp, dikwijls ingesneden; hoofdnerf en bladonderzijde vrij dicht en lang behaard. Omwindsel met eironde, los aanliggende tot uitstaande, meer dan 3,5 mm brede, donkerpurperen buitenste blaadjes, met bleke (soms iets gelige), brede rand. Hoofdje met vuilgroene stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: In het kustgebied alg.; vroeger ook langs de voormalige Zuiderzee tot in het Friese merengebied; elders veel zeldzamer.

Oec.: Karakteristiek in brakke, vochtige graslanden, aan de kust soms in een gordel tussen enerzijds soorten van de sect. Palustria Dahlst. en anderzijds andere soorten van de sect. Vulgaria.

Ar.: Scandinavië en Polen, hier en daar in Midden-Europa, zuidwestwaarts talrijk tot in Nederland en België, Engeland (RICHARDS, Tar. Fl. Br. Isles, Watsonia Suppl. 9, 1972).

Variab.: De variabiliteit, die bij deze soort optreedt, houdt verband met de cytologische structuur; volgens onderzoeken van Malecka (in lit.) varieert het chromosoomgetal van $2n = 24$ tot 28. Voor Nederland heeft zij $2n = 26$ geconstateerd bij een plant uit Bergen op Zoom. De planten uit het buitenland wijken nogal eens af van die van onze Noordzeekust, waarop de beschrijving hierboven is afgestemd.

96. **Taraxacum hamatiforme** Dahlst. ex Lindm., Svensk Fan. Fl., 1918, p. 583 – Fig. 110, p. 204.

Plant 1–2,5 dm hoog. Bladen lookgroen met smalle, purperen steel, middennerf in het algemeen glanzend paarsbruin; zijlobben in gering aantal, maar soms tot 6, driehoekig, tamelijk stomp, uitstaand, de voorkant iets bol, meestal weinig getand, de achterkant tamelijk recht; interlobiën hier en daar met een vrij grote, driehoekige tand, randje duidelijk gekleurd; eindlob ongeveer breed pijlvormig, stomp, soms ingesneden, soms met afgerond stomp zijlobje. Omwindsel met stervormig uitstaande buitenste blaadjes (in gedroogde toestand weinig duidelijk!); blaadjes met grijsgroene hovenzijde, soms rossig aangelopen, minder dan 3,5 mm breed en smal gerand. Hoofdje met lichtgroene stempels, aan de gedroogde plant donkerder. Chromosoomgetal: $2n = 24(25)$ (Bo., Fe., Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Oec.: Op allerlei grondsoorten, bij voorkeur echter op zandgrond.

Ar.: N.W.-Europa.

97. **Taraxacum hamatum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 22, 1973, p. 620, fig. 3 – Fig. 111, p. 205.

Plant 1–2 dm hoog, slank. Bladen iets lookgroen, vrij kaal; steel ongevleugeld, rose

of purper, zelden bleek, middennerf vaak purper; buitenste bladen met 2–3 zijlobben, de overige met tot 5 lobben, bladen vaak niet vlak, maar iets gootvormig (d.w.z. zijlobben iets omhoog gekromd), deze min of meer klauwvormig, teruggekromd, iets stomp, de voorkant der hogere lobben ongetand, die der middelste soms met een tandje, die der onderste met tanden en tandjes; interlobiën vaak getand, soms iets violet gekleurd; eindlob helmvormig of driehoekig, stomp, soms iets ingesneden. Omwindsel tamelijk donkergroen, iets berijpt, dikwijls purper aangelopen; buitenste blaadjes breed lancetvormig tot smal eirond, tot 3,5 mm breed, in een lange, smalle punt eindigend, met een duidelijke, witte rand, de allerbuitenste blaadjes soms lijnvormig, zelden met een tandje. Hoofdje 3–4 cm in diameter, tamelijk lichtgeel; stempels licht vuilgroen. Chromosoomgetal: $2n = 24(25, 26)$ (Bo., Fe., Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Oec.: Bij voorkeur in laag gelegen graslanden.

Ar.: Van Jutland tot in N.-Frankrijk en Engeland.

98. **Taraxacum hamatum** Raunk., Dansk Eksk. Fl. ed. 2, 1906, p. 258 – Fig. 112, p. 206.

Plant 1–2,5 dm hoog. Bladen donkergroen met rode, ongeveugelde steel en soms gekleurde middennerf; zijlobben 3–5, vaak iets gootvormig omhoog gebogen, de meeste klauwvormig teruggekromd, enkele soms zeer sterk naar binnen gekromd, de sterk bolle voorkant bij de bovenste lobben niet of nauwelijks getand, bij de onderste vaak vrij opvallend, kort driehoekig getand; eindlob zelden iets getand, stomp, even lang als of langer dan breed; interlobiën soms, randje altijd gekleurd. Omwindsel donkergroen, meestal iets purper gekleurd; buitenste blaadjes eirond of breed lancetvormig, tot 3,5 mm breed, aan de top afstaand of iets teruggekromd, zeer smal gerand. Hoofdje waarvan de binnenste bloemen met een rood topje; stempels grijsgroen. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Bo., Fe., Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Oec.: Bij voorkeur in vochtig grasland.

Ar.: Van gematigd N.-Europa zuidwestwaarts tot Engeland en N.-Frankrijk.

99. **Taraxacum hebelobum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 27, 1978, p. 308, fig. 4 – Fig. 113, p. 207.

Plant tot 2 dm hoog, weinig behaard. Bladen lookgroen, steel evenals de gehele middennerf wijnrood, onderaan smal, naar boven toe voorzien van geleidelijk in de bladschijf overgaande vleugels; zijlobben 4–6, zeer dicht opeen, kort driehoekig of bijna tongvormig, teruggerecht, de bovenste stomp, de onderste spits en daar met tandjes, overigens vrijwel ongetand; interlobiën uiterst kort en met een gekleurd randje; eindlob vaak kort, stomp, met teruggericte zijlobjes, maar bij een ander deel der bladen verlengd. Omwindsel donker, gedroogd bijna zwart; buitenste blaadjes afstaand, hoogstens aan de top teruggebogen, tot 3,5 mm breed, uiterst smal gerand. Hoofdje met vuilgroene stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeldz.; niet in het N. van het land.

Ar.: Nederland.

100. **Taraxacum hemicyclum** Hagl. ex Holmgren, Blekinges Fl., 1942, p. 334 – Fig. 114, p. 208.

Plant 1,5 – 2,5 dm hoog, vrij kaal. Bladen vrij donkergroen, met lichtrose, smalle steel, die van de buitenste bladen lang en smal gevleugeld; hoofdnerf soms bruinig; zijlobben 3 – 5, breed driehoekig, spits, de onderkant vrijwel recht, ongetand, de bovenkant duidelijk bol, priemvormig getand, geleidelijk in het korte, alleen in de randjes gekleurde interlobium overgaand; eindlob veelal verlengd, maar door insnijdingen een hogere en dan korte schijn-eindlob vormend, soms min of meer etage-vormend en met korte, driehoekige tandjes; vaak nog een lint- of lijnvormig topje aanwezig. Omwindsel met min of meer teruggerichte, lange, lancetvormige, tot 3,5 mm brede, niet of nauwelijks gerande, aan de bovenzijde grijsgroene, meestal paars aangelopen buitenste blaadjes. Hoofdje tot 5 cm in diameter; stempels vuilgroen tot donkergrijs.

Ned.: Vrij alg.

Ar.: Van N.- tot Midden-Europa, westwaarts tot N.-Frankrijk.

101. **Taraxacum hemipolyodon** Dahlst. ex Druce, in Rep. Bot. Soc. Exch. Cl. Brit. Isles 1928, 1929, p. 625 – Fig. 115, p. 209.

Plant ca. 1,5 dm hoog, tamelijk gedrongen, vrij sterk behaard, vooral op de middennerf der bladen. Bladen donkergroen, met bleke, meestal smal gevleugelde steel; zijlobben talrijk en dicht opeenstaand, uitstaand, driehoekig, aan de voorkant onregelmatig krom getand, aan de achterkant iets getand; interlobiën ongekleurd, met talrijke lobjes en tanden; eindlob kort, vrij stomp tot spits, onduidelijk begrensd ten opzichte van de hogere zijlobben. Omwindsel met tot 4 mm brede, duidelijk gerande, uitstaande, donkergroene en aan de bovenzijde rossig grijsgroene buitenste blaadjes. Hoofdje tot 4 cm in diameter; stempels vuilgroen. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeld., ontbreekt in het N. van het land.

Ar.: Nederland, Engeland.

102. **Taraxacum horridum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 27, 1978, p. 309, fig. 5 – Fig. 116, p. 210.

Plant (1,5 –) 2 – 2,5 dm hoog, fors. Bladen donker lookgroen, smal en ten dele breed gevleugeld; steel roodbruin, evenals het dicht behaarde, onderste deel van de hoofdnerf; zijlobben ca. 5, driehoekig, meestal uitstaand, tot 3 cm lang, spits, de voorkant krachtig getand; interlobiën kort en ca. 10 mm breed, getand, geplooid, iets gekleurd; eindlob groot driehoekig, veelvuldig herhaald ingesneden en dicht grof getand, tot 5 cm lang, toegespitst. Omwindsel breed, ca. 3 cm, soms smaller; met lange, teruggebogen, breed lancetvormige, althans aan de basis gerande, meer dan 3,5 mm brede, aan de bovenzijde donkergroene en iets purper aangelopen buitenste blaadjes. Hoofdje ca. 4 cm in diameter; stempels vuilgeel. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeldz.

Oec.: Op kleibodem.

Ar.: Nederland.

Lit.: P. OOSTERVELD, in Gorteria 9, 1978, p. 190.

103. **Taraxacum inarmatum** M.P.Chr., in Bot. Tidskr. 66, 1971, p. 80, fig. 3 – Fig. 117, p. 211.

Plant 1 – 2,5 dm hoog. Bladen vrij donkergroen, weinig behaard, met naar boven toe vaak sterk gevleugelde, zwak rose steel, middennerf vaak iets gekleurd; zijlobben 4 – 6, driehoekig, enigszins teruggedicht, spits, alleen de onderste, zelden de middelste, met fijne tandjes, enkele zijlobben met duidelijk bolle voorkant; interlobiën 3 – 4 mm breed, meestal ongetand, iets gekleurd of met gekleurde, zwak geplooid rand. Omwindsel breed, donker; buitenste blaadjes uitstaand en aan de top gekromd, niet of nauwelijks gerand, tot 3,5 mm breed, lancetvormig, aan de bovenzijde donkergrijs en daar vaak iets purper aangelopen. Hoofdje weinig stralend; stempels vuilgroen, gedroogd bijna zwart. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alverna, Gld., Bredenbroek, Gld., Abbenbroek, Z.-H., Vaals.

Ar.: Denemarken (Seeland), Nederland.

104. **Taraxacum incisiforme** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 23, 1974, p. 452, fig. 8 – Fig. 118, p. 212.

Plant 1 – 2,5 dm hoog. Bladen iets lookgroen, behaard met niet of nauwelijks gevleugelde, meestal rose steel, het onderste deel van de middennerf eveneens veelal rose gekleurd; zijlobben driehoekig, spits, met stekelpuntje, vrijwel uitstaand, de voorkant nagenoeg recht, bij hogere lobben vrijwel uitsluitend aan de voet van tandjes, zelden van tanden voorzien, bij de lagere lobben lang getand, de achterkant vrijwel recht, ongetand; interlobiën vrij lang en smal, getand, soms van lobjes voorzien, violet gevlekt (vlekjes soms tot op het oppervlak der zijlobben) of enkele met donkere rand, min of meer gevouwen; de overgang tussen de lobben duidelijk rond; eindlob helm- tot pijlvormig, ongetand, soms ingesneden. Omwindsel komvormig; met smal eironde, duidelijk gerande, meer dan 3,5 mm brede, uitstaande tot teruggebogen buitenste blaadjes. Hoofdje stralend, 4 cm in diameter; stempels geel tot licht vuilgroen. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeldz.; in het Midden en Z. van het land.

Ar.: Nederland, N.-België.

105. **Taraxacum incomptum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 27, 1978, p. 309, fig. 6 – Fig. 119, p. 213.

Plant 1 – 2,5 dm hoog, zwak behaard. Bladen iets lookgroen, dikwijls geelachtig, steel smal, soms breed gevleugeld, rose; zijlobben 4 – 5, driehoekig, tot 2 cm lang, spits, de bovenste lobben ongetand of met enkele tandjes, de onderste dicht getand, de achterkant der zijlobben vrijwel recht, ongetand; interlobiën kort en breed, weinig of niet getand, met gekleurde, iets gevouwen rand; eindlob helmvormig of driehoekig, 1 – 3 cm lang, ongetand of zeer weinig getand, niet zelden ingesneden, vrij stomp. Omwindsel vuilgroen, tot 13 mm lang; buitenste blaadjes teruggedicht, lancetvormig (de allerbuitenste soms lang lijnvormig), tot 3,5 mm breed, duidelijk gerand, de bovenzijde grijsgroen, soms purper aangelopen. Hoofdje stralend, tot 4,5 cm in diameter; stempels groenig. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeldz.; in het Midden en Z. van het land.

Ar.: Nederland.

106. **Taraxacum infestum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 23, 1974, p. 452, fig. 9—Fig. 120, p. 214.

Plant slank, 1—2 dm hoog. Bladen donkergroen, met ongeveugelde, meestal rose steel en bruinpurperen onderste deel van de middennerf; zijlobben talrijk, tot 6, enigszins teruggericht, driehoekig, zelden iets klauwvormig, spits, de voorkant veelal met een tot 4 mm lange, vrij stompe, uitstaande tand, ook met kleinere, driehoekige tandjes; interlobiën smal, 2—3 mm, min of meer violet gekleurd; eindlob kort pijlvormig, 10—15 mm, spits of toegespitst, vrijwel steeds getand. Omwindsel ca. 2 cm lang en breed, komvormig, donkergroen; buitenste blaadjes uitstaand, tot 3,5 mm breed, niet of nauwelijks gerand, de allerbuitenste lijnvormig, soms getand, de overige tot breed lancetvormig, aan de bovenzijde meestal donkerviolet. Hoofdje met lichtgroene stempels; hoofdjessteel soms met een smal schubje. Chromosoomgetal: $2n = 24 (25)$ (Bo., Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg. in de Z.-helft van het land; verder naar het N. sporadisch.

Oec.: Vochtig grasland.

Ar.: Nederland, N.W.-Duitsland, Engeland.

Lit.: A. HAGENDIJK, J. L. VAN SOEST & H. A. ZEVENBERGEN, Atlas of leaf shapes of *Taraxacum* species from the Netherlands I, Rijksherbarium, Leiden, 1970, p. 121 (ten onrechte als *T. hastiferum* Wiinstedt); P. OOSTERVELD, in *Gorteria* 9, 1978, p. 190.

Opm.: Verschilt van *T. atrovirens* Dahlst. ex Hagl. o.a. door lichte stempels.

107. **Taraxacum insigne** Ekman ex Dahlst., *Taraxaca Scandin.* Exs. 3.14, 1913; Raunk., *Dansk Eksk. Fl. ed. 5*, 1934, p. 312; Markl., in *Acta Bot. Fenn.* 23, 1938, p. 60—Fig. 121, p. 215.

Plant 1—2 dm hoog. Bladen licht grijsgroen, met een groene, voor een deel geveugelde steel, middennerf vaak bruinig; zijlobben tot 6, uitstaand of enkele omhoog gericht, dicht open, de lagere interlobiën iets gevouwen, de hogere interlobiën vrijwel ontbrekend, de zijlobben kort en breed, zelden vrij smal, vooral de hogere tamelijk stomp, soms ingesneden, hier en daar met een grove tand, de lagere fijn getand, de soms bolle achterkant ongetand; eindlob kort, driehoekig of iets helmvormig, 6—20 mm lang, die van de binnenste bladen breder en langer, stomp. Omwindsel meestal rood aangelopen; met slordig uitstaande, tamelijk smal lancetvormige, ongerande, tot 3,5 mm brede buitenste blaadjes, de allerbuitenste opvallend lijnvormig. Hoofdje met donker gestreepte buitenste lintbloemen, de binnenste roodtoppig; stempels vuilgroen of vuilgeel. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij zeldz.

Ar.: Van gematigd N.-Europa zuidwaarts tot Engeland, ingeburgerd in de omgeving van Darjeeling (India).

108. **Taraxacum intumescens** Hagl., in *Bot. Not.* 1934, p. 14, fig. 5—Fig. 122, p. 216.

Plant 1—2 dm hoog, vrij sterk behaard. Bladen donkergroen met bleekrose, smal tot breed geveugelde steel; zijlobben 5—6, uitstaand, driehoekig tot breed klauwvormig, tamelijk kort, de hogere stomp, de overige spits, de voorkant bij de hogere lobben met één of soms twee uitstaande driehoekige tanden en soms met een enkele kleinere tandjes, de overige met fijnere tanden en tandjes, de achterkant slechts zelden met een

tandje; interlobiën kort, soms bijna ontbrekend, vrij breed, getand, soms iets geplooid, randje gekleurd, soms ook het bladoppervlak; eindlob helmvormig, ongeveer zo lang als breed, meestal ongetand, stomp, soms met een klein driehoekig topje of stekelpuntig. Omwindsel vrij donkergroen; met duidelijk teruggekromde, vrij breed lancetvormige, meer dan 3,5 mm brede en nauwelijks gerande buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgele stempels.

Ned.: Vrij zeldz.

Ar.: Van Denemarken zuidwestwaarts tot N.-Frankrijk, ook in Litauen.

109. **Taraxacum kernianum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in *Gorteria* 4, 1968, p. 123, fig. 1a – Fig. 123, p. 217.

Plant 1 – 2 dm hoog. Bladen lookgroen, ongeveugeld, met vurig rode steel en middennerf; zijlobben smal driehoekig of vanuit een brede basis lijnvormig verlengd, spits, meestal uitstaand, aan de voorkant met één of meer uitstaande (loodrecht op de middennerf staande) lange tanden of lange lobjes, interlobiën vaak gekleurd, zeer lang getand of met lobjes; eindlob min of meer pijlvormig met verlengde, stompe top, vaak lang getand. Omwindsel donkergroen; met uitstaande of vaak teruggebogen, breed lancetvormige, tot 4 mm brede, ongerande, soms enigszins rose buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgroene stempels. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (23, 25) (Bo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Oec.: Bij voorkeur in tamelijk vochtig grasland.

Ar.: N.W.-Duitsland, Nederland, België, N.W.-Frankrijk, Engeland.

110. **Taraxacum lacerifolium** Hagl., in *Bot. Not.* 1946, p. 350, fig. 6 – Fig. 124, p. 218.

Plant 1 – 2,5 dm hoog. Bladen donker grijsgroen met lichtrose, iets gevleugelde steel, hoofdnerf vaak bruinachtig; zijlobben talrijk en meestal diep gespleten, de daardoor ontstane lobjes nauwelijks te scheiden van de talrijke lobjes van het interlobium, de zijlobben uitstaand, sommige sterk naar voren gericht; interlobiën met een gekleurd randje, soms ook kleuring op het bladoppervlak; eindlob meestal smal, de zijlobjes ervan vaak afgerond, de eindlob voorts meestal tongvormig verlengd, stomp. Omwindsel met sterk teruggekromde of teruggesloopte, breed lancetvormige, tot 3 mm brede, ongerande, vaak lange, aan de binnenzijde vaak rose aangelopen buitenste blaadjes. Hoofdje met donkerviolet gestreepte lintbloemen; stempels vuilgroen tot donker vuilgroen. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Oec.: Op allerlei grondsoorten.

Ar.: Van Öland (Zweden) en Denemarken zuidwaarts tot Luxemburg, N.-Zwitserland en N.-Tirol.

111. **Taraxacum lacinosifrons** Wiinstedt ex Raunk., *Dansk Eksk. Fl. ed.* 5, 1934, p. 309; ex Hagl., in *Bot. Not.* 1935, p. 108, fig. 5 – Fig. 125, p. 219.

Plant fors gebouwd, 1 – 3 dm hoog. Bladen lookgroen, met rose-bruine, smal of breed gevleugelde steel, sterk gelobd, de lobben uitstaand, sterk getand met tanden van ver-

schillende grootte, ook de achterkant getand, vooral de hoofdnerf sterk behaard; interlobiën met lobjes en tanden, vaak tot op het bladoppervlak gekleurd; eindlob kort, min of meer driehoekig, ingesneden en sterk getand, meestal vrij spits, die van de binnenste bladen groter en stomper. Omwindsel donker olijfgroen; met breed lijnvormige, tot 3,5 mm brede, nauwelijks gerande, van boven groene, slordig teruggerichte buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgroene stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Ar.: Van N.-Europa zuidwestwaarts tot in België en N.W.-Frankrijk.

112. **Taraxacum laeticolor** Dahlst., in Bot. Stud. Kjellman 1906, p. 168, fig. 1 – Fig. 126, p. 220.

Plant 0,8 – 2 dm hoog. Bladen grijsgroen, vaak geelachtig, met lichtgroene, veelal weinig gevleugelde, hogerop met priemvormige tandjes in het blad overgaande steel; zijlobben 4 – 6, breed driehoekig, spits, aan de top meestal opgewipt, daardoor de achterkant bol, de hogere zijlobben ongetand, de lagere priemvormig getand; interlobiën met een gekleurd randje, nauwelijks geplooid, ca. 5 mm breed, duidelijk ontwikkeld; eindlob driehoekig of helmvormig, vaak met een diepe insnijding, ongetand, iets stomp (maar niet afgerond). Omwindsel met onduidelijk gerande, lancetvormige, min of meer afstaande, tot 3,5 mm brede, aan de top omgebogen, zelden sterker teruggekromde, aan de bovenzijde vaak iets gekleurde buitenste blaadjes. Hoofdje met lintbloemen met donkere strepen; stempels vuilgroen. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeldz.

Oec.: Bij voorkeur op vochtige standplaats.

Ar.: Van N.-Europa zuidwaarts tot Engeland en N.-Frankrijk.

113. **Taraxacum lamprophyllum** M. P. Chr., in Dansk Bot. Ark. 9, 1936, p. 12, fig. 9 – Fig. 127, p. 221.

Plant fors, 3 – 4 dm hoog. Bladen donkergroen, met meestal ongevleugelde, evenals het onderste deel van de hoofdnerf zwak gekleurde steel; zijlobben talrijk, tot 7, uitstaand, breed, lang afstaand grof getand en meestal met fijnere tanden, de tanden ook in de interlobiën en aan de eindlob, de achterkant der zijlobben hier en daar met tandjes; interlobiën met een gekleurd randje; eindlob driehoekig, aan de top soms enigszins ingesnoerd. Omwindsel donkergroen en berijpt, soms enigszins rose aangelopen; buitenste blaadjes eirond tot breed lancetvormig, tot 5 mm breed, meestal smal, wit gerand, in hoofdzaak uitstaand en aan de top iets teruggebogen. Hoofdje tot 5 cm in diameter; stempels vuilgroen. Chromosoomgetal: $2n = 24(23, 25)$ (Bo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Plaatselijk alg.

Oec.: Bij voorkeur op zandgrond.

Ar.: Van gematigd N.-Europa tot in Engeland en N.W.-Frankrijk.

114. **Taraxacum lancidens** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 25, 1976, p. 85, fig. 6 – Fig. 128, p. 222.

Plant fors, 1,2 – 2,5 dm hoog. Bladen looegroen, vrij kaal, steel smal, evenals het onderste deel van de hoofdnerf gekleurd; zijlobben uitstaand, smal driehoekig tot bijna

lijnvormig, tot 4 cm lang, vrij spits, aan de voorkant grof en sterk getand, tanden soms tot 10 mm lang en iets lancetvormig, meestal in het interlobium overgaand, de achterkant soms iets getand; interlobiën vaak lang, soms sterk getand, randje gekleurd; eindlob driehoekig of breed pijlvormig, veelal in een tongvormige top versmald. Omwindsel tamelijk breed, donkergroen; buitenste blaadjes min of meer uitstaand, tot 3 mm breed, tot 12 mm lang, smal gerand, aan de bovenzijde grijsgroen. Hoofdje met vuilgroene tot donkergrijze stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg., vooral in het W. des lands.

Ar.: W.-Duitsland, Nederland, Z.-Engeland.

115. **Taraxacum limburgense** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 27, 1978, p. 310, fig. 7 – Fig. 129, p. 223.

Plant 0,5 – 2,5 dm hoog, behaard. Bladen geelgroen, met korte, meestal smal gevleugelde, bruinachtige steel; zijlobben talrijk, tot 7, dicht opeen, enigszins teruggericht of teruggekromd, de voorkant bij de hogere lobben met weinig tanden, bij de lagere met meer tanden, soms ingesneden, overgang tussen de lobben een weinig gevouwen, soms iets bruinviolet; eindlob veelal driehoekig, 6 – 10 mm lang, 10 mm breed, vaak stekelpuntig, de eindlob bij de binnenste bladen breder (tot 35 mm) en langer (tot 25 mm). Omwindsel donker, bruinviolet; met lancetvormige, tot 11 mm lange en tot 3 mm brede, gewimperde, ongerande, min of meer teruggerichte buitenste blaadjes. Hoofdje tot 4 cm in diameter; stempels rookkleurig. Chromosoomgetal: $2n = 16$ (telling J. C. M. den Nijs, Hugo de Vries-lab., Amsterdam); PR: $2n = 16$.

Ned.: Limburg; voornamelijk in Z.-Limburg plaatselijk vrij alg.

Ar.: Nederland.

Opm.: Diploïde (sexuele) planten zijn in 1981 gevonden bij het Hofke in een grasland langs de Geul bij Mechelen.

116. **Taraxacum linguatum** Dahlst. ex Raunk., Dansk Eksk. Fl. ed. 5, 1934, p. 313; Dahlst., in Bot. Not. 1935, p. 307 – Fig. 130, p. 224.

Plant 1 – 2,5 dm hoog. Bladen donkergroen met smal gevleugelde, groene steel; zijlobben ca. 6, de meeste uitstaand, de hogere meestal min of meer stomp, niet of weinig getand, soms diep ingesneden, de lagere spits met driehoekige of priemvormige tanden, de middelste zijlobben vaak verlengd en met verbrede top; interlobiën getand, randje gekleurd; eindlob van verschillende grootte en vorm, meestal ingesneden, vaak met stompe zijlobjes. Omwindsel tamelijk donkergroen; met uitstaande of duidelijk teruggebogen, 3 – 4 mm brede, ongerande, aan de bovenzijde meestal grijsachtige buitenste blaadjes. Hoofdje tot 5 cm in diameter; stempels tamelijk donker vuilgroen.

Ned.: Vrij alg.

Ar.: Van gematigd N.-Europa zuidwestwaarts tot Engeland en N.-Frankrijk.

Variab.: Variabele soort.

117. **Taraxacum linguicuspis** Lindb. f., in Medd. Soc. Fauna Fl. Fenn. 35, 1908, p. 16 – Fig. 137, p. 225.

T. ohlsenii Hagl., in Medd. Göteb. Bot. Trädg. 11, 1936, p. 31, fig. 6.

Plant 0,7 – 1 dm hoog, tamelijk kaal. Bladen lookgroen, steel vuilpurper, smal; zij-

lobben 3–5, vaak ongelijkstandig, klauwvormig of driehoekig, aan de voorkant bol, tamelijk spits, niet of weinig getand; interlobiën voor een deel uiterst smal, 3–10 mm lang, randje gekleurd, ongetand; eindlob ongeveer driehoekig, soms met een opgezet topje. Omwindsel ca. 15 mm lang; buitenste blaadjes enigszins purper aangelopen, uitstaand en aan de top teruggekromd, lancetvormig, tot 3,5 mm breed, vrijwel ongerand, aan de bovenzijde grijsgroen. Hoofdje met vuilgele of vuilgroene stempels; stuifmeel meestal aanwezig.

Ned.: Tussen Haerst en Genne, gem. Zwolle, langs de Overijsselse Vecht, polder Mastenbroek en omgeving van Elburg.

Oec.: In veenachtig grasland.

Ar.: Z.-Finland, Z.- en Midden-Zweden, Nederland; vermoedelijk ook in N.-Frankrijk.

Opm.: De hierboven opgenomen beschrijving is gebaseerd op het Nederlandse materiaal. De soort lijkt tamelijk variabel. Het exemplaar uit de polder Mastenbroek heeft korte, buisvormige bloemen en gele stempels. Volgens Lindberg produceert de plant veel pollen, doch dit is niet het geval bij sommig Zweeds, Nederlands en Frans materiaal.

118. **Taraxacum lingulatum** Markl., in Acta Soc. F. & Fl. Fenn. 55 (5), 1926, p. 20, pl. 4B – Fig. 132, p. 226.

Plant 1,5–4 dm hoog, behaard. Bladen grijsachtig groen met min of meer rose, bij een deel der bladen breed of smal gevleugelde steel; zijlobben 5–6, meestal kort, uitstaand, de bovenste ten dele afgerond stomp, niet of nauwelijks getand, de voorkant voor een deel opvallend gewelfd en dan soms teruggericht, de lagere zijlobben priemvormig getand; interlobiën priemvormig getand, nauwelijks geplooid, randje gekleurd; eindlob driehoekig, vaak korter dan breed, soms met een tongvormig topje, ongetand. Omwindsel met sterk teruggekromde, niet of nauwelijks gerande, tamelijk breed lijn-vormige, van 3,5–4 mm brede en lange tongvormige, aan de bovenzijde lichtblauwachtig grijze buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgele stempels; hoofdjessteel soms kaal. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeldz.

Oec.: In graslanden behorende tot het Arrhenatherion elatioris Br. Bl.

Ar.: Van Finland en Scandinavië zuidwaarts tot Engeland (RICHARDS, Tar. Fl. Br. Isles, Watsonia Suppl. 9, 1972) en N.-Frankrijk.

Opm.: In Nederland komen karakteristieke planten niet of nauwelijks voor; meestal is het aantal zijlobben geringer en zijn de buitenste omwindselblaadjes aan de binnenzijde niet lichtgrijs en bovendien smaller en korter. Wij vermelden deze soort voor Nederland met een zeker voorbehoud, doch Sältin heeft planten van Hasselt en Asperen als zodanig gedetermineerd.

119. **Taraxacum litorale** Raunk., Dansk Eksk. Fl. ed. 2, 1906, p. 256 – Fig. 133, p. 227.

Plant laag, 0,6–1,5 dm hoog, vrij kaal. Bladen donkergroen met diep purperen, ongevleugelde steel en meestal ook purperen middennerf; zijlobben driehoekig, spits, uitstaand, de hogere nauwelijks getand; interlobiën lang, randje gekleurd, vaak violet gevlekt, vlekjes ook wel op de bladschijf; eindlob verlengd, met haakvormig gebogen, spitse zijlobjes en enkele tanden. Omwindsel donkergroen, klein, 8–10 mm lang; buitenste blaadjes aanliggend tot uitstaand, tot 3,5 mm breed, duidelijk gerand, aan

de bovenzijde donker grijsgroen. Hoofdje 2–3 cm in diameter, donkergeel; stuifmeel ontbrekend; stempels vuilgroen.

Ned.: Schiermonnikoog, Vlieland, Zuiddijk Oostelijk Flevoland, Maassluis.

Oec.: Vochtige, af en toe overspoelde graslanden.

Ar.: Van N.-Europa zuidwaarts tot Nederland en Engeland.

Variab.: In Nederland, maar ook wel in het buitenland, nogal variabel. Op drogere plaatsen, zoals in Oostelijk Flevoland, zijn de buitenste omwindselblaadjes duidelijk teruggekromd.

Op m.: Hoewel de Scandinavische auteurs de soort in de sectie *Vulgaria* onderbrengen, rangschikt RICHARDS (Tar. Fl. Br. Isles, *Watsonia* Suppl. 9, 1972, p. 59) haar bij de sectie *Spectabilia* Dahlst., wellicht terecht. De vaak optredende violette bladvlekjes zijn hiervoor een zekere aanduiding, alhoewel deze ook bij een aantal karakteristieke *Vulgaria* kunnen optreden. Maar daarnaast kan men in het algemene karakter van *T. litorale* wel *Spectabilia*-trekken vinden.

120. ***Taraxacum longisquameum*** Lindb. f., in *Acta Soc. F. & Fl. Fenn.*, 29 (9), 1907, p. 21 – Fig. 134, p. 228.

Plant 1–2,5 dm hoog. Bladen lichtgroen met vrijwel ongeveugelde, rose steel; zijlobben 3–5, teruggerecht, tamelijk spits, voorkant dikwijls bol, bij de hogere lobben fijn getand, de achterkant hier en daar met tandjes, tamelijk recht of iets hol; interlobiën meestal lang, sterk (vaak driehoekig) getand, meestal donkerviolet gekleurd en gerand; eindlob pijlvormig, tot 3 cm lang, vaak ingesneden, af en toe met kleine tandjes, eindlobje vaak tongvormig. Omwindsel groen en soms purper aangelopen; buitenste blaadjes iets teruggekromd, lancetvormig, tot 3,5 mm breed, ongerand. Hoofdje tot 4 cm in diameter; buitenste lintbloemen donkerviolet gestreept; stempels vuilgroen. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeldz.; Het Soerel bij Epe, Malden, Plasmolen bij Mook.

Ar.: Van gematigd N.-Europa zuidwaarts tot Engeland, België, de Vogezen en N.-Zwitserland.

121. ***Taraxacum lucidiforme*** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in *A.B.N.* 22, 1973, p. 622, fig. 4 – Fig. 135, p. 229.

Plant ca. 2,5 dm hoog, vrijwel kaal. Bladen geelgroen met lichtpurperen steel en onderste deel van de hoofdnerf, de steel ten hoogste smal gevleugeld; zijlobben 3–5, grof getand; interlobiën meestal getand, randje en ook interlobiën enigszins gekleurd, de hoek tussen de lobben gevouwen; eindlob tamelijk breed, min of meer onduidelijk begrensd, stomp, meestal herhaald ingesneden. Omwindsel donkergroen; buitenste blaadjes eirond, 3,5–4 mm breed, zeer smal gerand, los uitstaand, de binnenste vaak met een dubbele knobbel. Hoofdje stralend, tot 5 cm in diameter; buitenste lintbloemen met donkerviolette strepen, de binnenste met oranje topje; stempels vuilgroen; hoofdsteel tijdens de bloei kaal. Vrucht met opvallend korte top, 0,1–0,2 mm. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Bo.).

Ned.: Vrij alg. in het W. van het land.

Oec.: Bij voorkeur op vochtige, grazige kleigrond.

Ar.: W.-Nederland, België, N.-Frankrijk.

122. **Taraxacum lucidum** Dahlst., in Ark. f. Bot. 9 (10), 1910, p. 27 – Fig. 136, p. 230.

Plant 1 – 2,5 dm hoog, tamelijk kaal. Bladen licht-, meestal iets geelachtig groen, met ongeveugelde, rode steel en hoofdnerf; zijlobben gering in aantal, 2 – 3, de lagere klein, een overgang vormend naar de grove tanden aan de bovenaan geveugelde bladsteel; zijlobben en interlobiën krachtig en enigszins driehoekig getand; interlobiën met een gekleurd randje; eindlob tongvormig, tot 8 cm lang, maar vaak korter, stomp, meestal iets getand, zijlobjes weinig of niet teruggebogen. Omwindsel donkergroen, berijpt; buitenste blaadjes vrijwel aanliggend tot uitstaand, eirond, meer dan 3,5 mm breed, gerand. Hoofdje met vuilgroene stempels; hoofdessteel onder het hoofdje zwak behaard, soms vrijwel kaal. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Bo., Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Oec.: Bij voorkeur in vochtig grasland.

Ar.: Van gematigd N.-Europa door N.W.-Duitsland tot in N.-Frankrijk.

Lit.: J. L. VAN SOEST, in N.K.A. 52, 1942, p. 235; J. L. VAN SOEST in A.B.N. 4, 1955, p. 102, fig. 15; hierbij is *T. fulgidum* Hagl. inbegrepen; P. OOSTERVELD, in Gorteria 9, 1978, p. 190.

123. **Taraxacum luteoviride** M. P. Chr., in Bot. Tidskr. 66, 1971, p. 84, fig. 5 – Fig. 137, p. 231.

Plant 1,5 – 3 dm hoog, weinig behaard. Bladen geelgroen met lichtrose, niet of nauwelijks geveugelde steel; zijlobben 4 – 6, uitstaand, driehoekig, de middelste het grootst, de hogere ten dele stomp of afgerond, soms met een grove tand, de lagere spits, overigens evenals de middelste meestal met weinig tanden en tandjes, de lagere duidelijk getand; interlobiën meestal ca. 5 mm breed en met een ongekleurd randje; eindlob langwerpig smal driehoekig of helmvormig, vaak ingesneden, stomp, zijlobjes kort en vaak afgerond. Omwindsel tamelijk donkergroen, aan de binnenzijde grijsgroen; buitenste blaadjes breed lancetvormig, soms iets eirond, 3 – 5 mm breed, uitstaand en aan de top iets teruggebogen, uiterst smal gerand. Hoofdje met vuilgroene stempels.

Ned.: Zeldz.; Goor, Darthuizen, gem. Leersum, Elst, U.

Ar.: Denemarken, Nederland, N.-België.

124. **Taraxacum maculatum** Jordan, Pug. Pl. Nov., 1852, p. 117 – Fig. 138, p. 232.

Plant 1 – 2 dm hoog. Bladen donkergroen met bleke tot bruinrode steel en bruinachtige middennerf, bij een deel der bladen de steel soms smal geveugeld; zijlobben 4 – 6, min of meer driehoekig, naar de top toe iets verlengd, de voorkant tamelijk recht, kort driehoekig getand, soms vrijwel ongetand, de achterkant hier en daar met een tandje; interlobiën duidelijk donkerviolet gekleurd; eindlob koepelvormig of driehoekig, vaak kort of tot 3 cm lang, stomp, soms ingesneden. Omwindsel met breed lancetvormige tot 3,5 mm brede, teruggekromde, gerande, aan de bovenzijde bleek, iets purper aangelopen buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgroene stempels.

Ned.: Zeldz.; voornamelijk in het W. van het land.

Ar.: Van W.-Europa noordwaarts tot Engeland en Nederland.

125. **Taraxacum marklundii** Palmgren, in Acta Soc. F. & Fl. Fenn. 34, 1910, p. 20, fig. 9—Fig. 139, p. 232.

Plant 1,2–2 dm hoog. Bladen iets lookgroen, steel niet of zwak gevleugeld, rood of soms bleker evenals de middennerf; zijlobben 4–5, de bovenste meestal breed klauwvormig, de lagere vaak meer uitstaand, aan de voorkant soms met een grove, driehoekige tand; interlobiën bovenaan zeer kort, onderaan duidelijk ontwikkeld, getand en soms met een gekleurd randje; eindlob helmvormig, soms meer driehoekig, zelden iets getand. Omwindsel donker; buitenste blaadjes uitstaand, aan de top teruggebogen, eirond tot lancetvormig met lange, donkere punt, tot 3,5 mm breed, duidelijk gerand. Hoofdje met top der binnenste lintbloemen iets oranje; stempels donker vuilgroen. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg.

Ar.: N.W.-Europa, van Finland zuidwestwaarts tot N.-Frankrijk.

126. **Taraxacum matricium** Sahlin, in Svensk Bot. Tidskr. 69, 1975, p. 165, fig. 3—Fig. 140, p. 233.

Plant 2–2,5 dm hoog. Bladen lichtgroen met rose, tot iets gevleugelde steel; zijlobben talrijk, ca. 6, uitstaand of soms teruggericht, smal driehoekig, in een lange punt uitlopend, vooral naar het interlobium toe aan de voorkant min of meer krachtig getand; interlobiën met een gekleurd randje; eindlob driehoekig-pijlvormig, vaak verlengd en in een lange punt uitlopend. Omwindsel enigszins donkergroen; met teruggekromde, lancetvormige, meer dan 3,5 mm brede, aan de binnenzijde grijsgroene, duidelijk gerande buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgroene stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeldz. in het O. van het land; Haaksbergen, Rosmalen, tussen Rips, N.-Br. en Merselo, gem. Venray, L., Kessel, aan de Maasdijk.

Ar.: W.-Duitsland, O.-Nederland, O.-Frankrijk.

Opm.: Vgl. *T. exacutum* Markl., welke er veel op lijkt.

127. **Taraxacum melanthoides** Dahlst., in Bot. Not. 1935, p. 309—Fig. 141, p. 234.

Plant 1,5–2,5 dm hoog. Bladen opvallend grijsgroen, met een naar de voet vaak sterk versmalde, lang gevleugelde, lichtrose steel, de hoofdnerf en de grotere zijnerf witachtig en duidelijk naar voren tredend, de binnenste bladen van onderen dicht behaard, het bladoppervlak hier en daar meestal met kleine violette vlekjes; zijlobben bij de meeste bladen 5–7, bij de binnenste minder in aantal, driehoekig, min of meer uitstaand en in een meestal spitse top verlengd, vooral duidelijk bij de onderste zijlobben, de voorkant der zijlobben onregelmatig, meestal fijn getand; de interlobiën meestal tamelijk lang, zwak violet gekleurd; eindlob helmvormig, zelden getand, tanding bij de binnenste bladen iets krachtiger, vaak ingesneden. Omwindsel met aan de binnenzijde grijsgroene, lancetvormige of breed lijnvormige, tot 3,5 mm brede, lange, vrijwel ongerande en sterk teruggekromde buitenste blaadjes. Hoofdje stralend, tot 4 cm in diameter; stempels tamelijk licht vuilgeel. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg.

Ar.: Van gematigd N.-Europa zuidwaarts tot België en Frankrijk, Engeland (RICHARDS, Tar. Fl. Isles, Watsonia Suppl. 9, 1972).

128. **Taraxacum molybdolepis** Dahlst. apud Hagl., in Medd. Göteb. Bot. Trädg. 11, 1936, p. 29 — Fig. 142, p. 236.

Plant 1 — 2 dm hoog. Bladen vrij donkergroen met min of meer, ten dele zeer breed gevleugelde, bleke of iets rose steel; zijlobben tot 6, driehoekig, spits met vrij lange, verschillend gerichte tanden aan de voorkant, de achterkant meestal ongetand; interlobiën vaak weinig getand, bladoppervlak en randje gekleurd; eindlob der binnenste bladen stomp, breed en lang tongvormig, niet of nauwelijks getand, die der overige bladen kort driehoekig of pijlvormig, vaak met opgezet spitsje. Omwindsel met 2 — 4 mm brede, niet of nauwelijks gerande, teruggekromde, meestal donker grijsgroene en vaak purper aangelopen buitenste blaadjes. Hoofdje meestal vrij groot, 4 cm in diameter; stempels geel. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij zeldz.

Oec.: Bij voorkeur in vochtig grasland.

Ar.: Zweden, Nederland.

129. **Taraxacum monochroum** Hagl., in Bot. Not. 1937, p. 455, fig. 4 — Fig. 143, p. 237.

Plant 2 — 3,5 dm hoog. Bladen enigszins lookgroen, met bleke of iets rose, smal en breed gevleugelde steel; zijlobben 4 — 5, driehoekig, uitstaand, met meestal enigszins bolle, althans bij de hogere zijlobben, niet of slechts zwak getande, vrij stompe tot iets spitse voorkant, de achterkant soms met een tand; interlobiën breed, geplooid, meestal getand, randje en soms ook het bladoppervlak gekleurd; eindlob driehoekig, meestal kort en even lang als breed, stomp, vaak zwak, kort, puntig toegespitst. Omwindsel met lange, breed lancetvormige, vrijwel ongerande, 3 — 4 mm brede, veelal sterk teruggekromde, aan de bovenzijde grijze of iets purper aangelopen buitenste blaadjes. Hoofdje breed; stempels vuilgroen. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Ar.: Van Z.-Scandinavië zuidwaarts tot Engeland en N.-Frankrijk.

Opm.: De soort lijkt, ook in Scandinavië, vormenrijk en kritisch te zijn. De beschrijving hierboven is overwegend op het Nederlands materiaal gebaseerd.

130. **Taraxacum multicolorans** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 21, 1972, p. 495, fig. 4 — Fig. 144, p. 238.

Plant tot 3 dm hoog, meestal beduidend lager. Bladen behaard, donkergroen met bruinviolette nerf, steel vrij smal, meestal roodviolet, middelste bladen veellobbig; zijlobben driehoekig, hoofdzakelijk uitstaand, meestal spits, soms wat zwartviolet gevlekt, aan de voorkant sterk getand tot ingesneden of met lobjes, geleidelijk in de tanden en lobjes van het interlobium overgaand; interlobiën vrij lang, zwartviolet gekleurd en met geplooide, gekleurde rand; eindlob onduidelijk begrensd, gaafrandig of ook wel ingesneden, zijlobjes aan de top vaak afgerond. Omwindsel donkergroen, breed; buitenste blaadjes uitstaand, aan de bovenzijde iets gekleurd, eirond of breed lancetvormig, meer dan 3,5 mm breed, duidelijk gerand. Hoofdje donkergeel; stempels lichtgeel. Vrucht met korte, 0,2 — 0,3 mm lange top. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg. in een gebied van Zuilichem, langs de Waal, westwaarts tot in het Delta-gebied van Z.-Holland, N.-Brabant en Zeeland (fig. 54c); eenmaal vermoedelijk in de

Mariapeel waargenomen.

Oec.: Op zeelei, op dijken en in grasland, zeldzaam op rivierklei.

Ar.: Z.W.-Nederland.

131. **Taraxacum multifidum** Hagl., in Bot. Not. 1934, p. 23, fig. 8—Fig. 145, p. 239.

Plant 1,5–2,5 dm hoog. Bladen lookgroen met tamelijk smalle, ten hoogste smal gevleugelde, bleke, soms groene steel en bleke middennerf; zijlobben talrijk, ca. 6, van een brede basis uit meestal plotseling versmald in een naar het einde toe verbrede, uitstaande of naar voren gerichte top, voorkant met enkele lange tanden of diep ingesneden; interlobiën vaak met lange tanden of lobjes, gekroesd en violet gevlekt, met gekleurde randje; eindlob bijna driedelig, met smalle, uitstaande zijlobjes en smal driehoekig, iets verlengd, puntig eindlobje. Omwindsel breed; met teruggekromde, tot 3,5 mm brede, smal gerande, aan de bovenzijde grijsgroene en iets purper aangelopen, smal eironde en aan de top plotseling versmalde buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgroene stempels. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Bo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij zeldz.

Ar.: Van Zweden zuidwaarts tot België en W.-Duitsland.

132. **Taraxacum nitidum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 25, 1976, p. 86, fig. 7—Fig. 146, p. 240.

Plant 1–2 dm hoog, met glanzend helder purperen voet. Bladen donkergroen met naar boven toe soms breed gevleugelde, evenals de middennerf sterk roodviolette steel; zijlobben stijf uitstaand, smal tongvormig of lijnvormig, soms meer driehoekig, tot 2 cm lang, naar de stompe top toe vaak iets verbreed, de voorkant getand of ingesneden; interlobiën vaak vrij lang, smal, sterk getand en met lobjes, randje gekleurd, bladoppervlak dikwijls violet; eindlob der binnenste bladen hoogstens twee maal zo lang als breed, helmvormig, stomp, herhaald ingesneden, die der middelste en buitenste bladen driehoekig of iets pijlvormig, 1–2 cm lang, stomp, de tandjes aan de bladrand vrijwel recht, niet gekromd. Omwindsel donkergroen; met lancetvormige, tot 3,5 mm brede, teruggekromde, vrij lange, vrijwel ongerande, aan de bovenzijde vaak purper gekleurde buitenste blaadjes. Hoofdje stralend, tot 5 cm in diameter, bol, donkergeel; stempels vuilgeel. Vrucht met korte, 0,2 mm lange top, rostrum lang, 12 mm. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg. in het W.; zeldzamer in het O. en N. van het land.

Ar.: Nederland.

133. **Taraxacum nothum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, nom. nov. — Fig. 147, p. 241. *T. notabile* Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 27, 1978, p. 310; non Øllgaard, in Bot. Not. 131, 1978, p. 510, fig. 15.

Plant krachtig, 3–4 dm hoog, weinig behaard. Bladen donker grijsgroen met een groene, ten dele en dan alleen naar boven toe, duidelijk gevleugelde steel; zijlobben 4–6, driehoekig, tot 4 cm lang, uitstaand, spits, de voorkant in het algemeen dicht en krachtig getand, de achterkant soms met tandjes; interlobiën kort en breed, getand, randje ongekleurd; eindlob bij een deel der bladen groot, tot 6 cm lang, dikwijls driehoek-

kig getand. Om windsel breed, tot 2,5 cm; buitenste blaadjes teruggekromd of teruggericht, tot 5 mm breed, lancetvormig, lang, ongerand, aan de bovenzijde bleekgroen. Hoofdje tot 5 cm in diameter, de buitenste lintbloemen met grijsviolette strepen; stemfels vuilgeel; hoofdessteel vaak met bracteeën.

Ned.: Zeldz.

Oec.: Voornamelijk op kleibodem.

Ar.: Nederland.

134. **Taraxacum nubilum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 27, 1978, p. 310, fig. 9 – Fig. 148, p. 242.

Plant 1–2 dm hoog, weinig behaard. Bladen donkergroen met smalle, nauwelijks gevleugelde, donker bruinpurperen steel; zijlobben 4–5, driehoekig, spits, aan de voorkant getand; de onderste zijlobben klein, vaak sterk getand; interlobiën breed en kort, vaak met een tand en een gekleurd randje; eindlob driehoekig, tot 6 cm lang en 4 cm breed, dikwijls grof getand, het eindlobje vaak kort tongvormig verlengd. Om windsel aan de basis afgerond, tamelijk breed, tot 18 mm, zwartgroen; buitenste blaadjes iets aanliggend tot uitstaand, aan de top teruggekromd, zeer smal gerand, tot 3 mm breed, aan de bovenzijde donkergroen. Hoofdje weinig stralend, 3–4 cm in diameter; stemfels vuilgroen; hoofdessteel weinig behaard. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij zeldz.

Ar.: Nederland.

135. **Taraxacum obliquilobum** Dahlst., in Ark. f. Bot. 9 (10), 1910, p. 46 – Fig. 149, p. 243.

Plant 1–2 dm hoog, behaard. Bladen grijsgroen, steel bruinrose tot rood, vooral naar boven toe gevleugeld, middennerf sterk behaard; zijlobben talrijk, ca. 6, driehoekig, uitstaand tot iets teruggericht, aan de voorkant vrij dicht getand; interlobiën kort, getand, randje gekleurd; eindlob min of meer helmvormig, die van de binnenste bladen relatief groot, verlengd, ingesneden, stomp, tandjes, vooral aan het onderste deel van de plant, gekromd. Om windsel met iets gerande, tot 3 mm brede, teruggerichte of teruggekromde, aan de bovenzijde licht grijsgroene buitenste blaadjes. Hoofdje met lichtgroene stemfels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeldz.

Ar.: Van N.-Europa tot in België en Engeland.

Opm.: In Nederland komt de karakteristieke vorm, zoals die van N.-Europa bekend is, niet duidelijk voor. Het zijn hier wat kritische vormen, die tevens enige variabiliteit vertonen.

136. **Taraxacum oblongatum** Dahlst. ex Druce, in Rep. Bot. Soc. Exch. Cl. Brit. Isles 1929, 1930, p. 27 – Fig. 150, p. 244.

Plant 1–2 dm hoog, matig behaard. Bladen tamelijk donker grijsgroen met smal gevleugelde, rose steel; zijlobben (2–) 3–4, de lagere driehoekig of iets klauwvormig, spits, getand, de hogere groter, weinig getand, dicht op elkaar, zodat het interlobium vrijwel ontbreekt; interlobiën donker gerand; eindlob relatief breed en groot, vaak ingesneden, zelden met driehoekig tandje, stomp, soms iets stekelpuntig, de zijlobjes klauwachtig teruggebogen. Om windsel donker; met breed lancetvormige, tot 3,5 mm brede, ongerande, teruggekromde buitenste blaadjes. Hoofdje met donker vuilgroene

stempels. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Bo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg.

Ar.: N.W.-Duitsland, België, Nederland, N.-Frankrijk en Engeland.

137. **Taraxacum olitorium** Hagl., in Bot. Not. 1934, p. 239, fig. 7 – Fig. 151, p. 245.

Plant 1,5 – 2,5 dm hoog. Bladen blauwgroen met zwak rose of bruinige tot groenachtige, smal gevleugelde steel; zijlobben dicht opeen, onregelmatig naar alle kanten gebogen, lintvormig en aan de top verdikt, min of meer stomp, grof getand; interlobiën kort met lobjes en lange tanden, randje gekleurd; eindlob breed en kort helmvormig, stomp, bij de binnenste bladen echter spits. Omwindsel met aan de bovenzijde donker gekleurde, breed lancetvormige tot eironde, tot 5 mm brede, zwak gerande, teruggekromde en soms purper aangelopen buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgroene stempels. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Bo., Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg.

Oec.: Meestal in vochtig grasland.

Ar.: Van N.W.-Europa zuidwaarts tot België.

138. **Taraxacum ordinatum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 21, 1972, p. 497, fig. 5 – Fig. 152, p. 246.

Plant tot 3 dm hoog, aan de voet zwak behaard. Bladen loodkleurig groen, met groene, smal gevleugelde steel; zijlobben talrijk, tot 8, de hogere dicht opeen, driehoekig of tongvormig, uitstaand of vaak iets teruggekromd, tamelijk stomp, aan de voorkant dikwijls grof driehoekig getand; interlobiën zelden met een tandje, randje gekleurd; eindlob meestal ingesneden en driehoekig getand, stomp. Omwindsel met teruggekromde, lancetvormige, tot 3,5 mm brede, aan de bovenzijde grijsgroene en niet of nauwelijks gerande buitenste blaadjes. Hoofdje stralend, tot 5 cm in diameter; stempels rookkleurig. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Duindistr. ten Z. van Wassenaar tot in Zeeland; alg. in de omgeving van 's-Gravenhage (fig. 54d).

Oec.: Bij voorkeur aan de binnenduinrand, Alliario-Chaerophylletum temuli (Kreh) Lohm.

Ar.: Z.W.-Nederland, Engeland.

139. **Taraxacum ostenfeldii** Raunk., in Bot. Tidskr. 25, 1903, p. 139, fig. 2d,e – Fig. 153, p. 247.

T. duplidens Lindb. f., in Acta Soc. F. & Fl. Fenn. 29(9), 1907, p. 38.

Plant teer, 0,5 – 1,5 dm hoog. Bladen grijsgroen met smalle, rode steel; zijlobben ca. 4, kort, met bolle, ten dele driehoekig getande voorkant; interlobiën kort en smal, niet of nauwelijks getand, randje gekleurd; eindlob kort helmvormig of driehoekig. Omwindsel met lijnvormige, tot 3 mm brede, smal gerande, sterk teruggekromde, aan de bovenzijde grijsgroene en meestal iets gekleurde buitenste blaadjes. Hoofdje met zuiver of groenig gele stempels; stuifmeel ontbrekend.

Ned.: Alg. in het Duindistr.; vrij zeldz. in het Waddendistr.; in het W. van het land voorts met zand aangevoerd, elders sporadisch.

Oec.: Op zandgrond, aan de kust in het Galio-Koelerion (Tx.) Westh. & Den Held en het Alliario-Chaerophylletum temuli (Kreh) Lohm., in het binnenland in de Festuco-Sedetalia Tx.

Ar.: Van gematigd N.-Europa zuidwaarts tot Engeland, Midden-Frankrijk en W.-Zwitserland, adventief op IJsland en ingeburgerd in de Kulu-vallei (Himalaya).

Lit.: J. L. VAN SOEST, in A.B.N. 4, 1955, p. 100, fig. 13, als *T. duplidens* Lindb. f.

140. **Taraxacum pachymeroides** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 25, 1976, p. 86, fig. 8 – Fig. 154, p. 248.

Plant 1 – 2,5 dm hoog. Bladen donkergroen met bleke of rose, onderaan smalle en naar boven toe gevleugelde steel; zijlobben 3 – 4, vooral de hogere dicht opeen, breed driehoekig en stomp, de lagere spits, de achterkant bol; interlobiën met ongekleurde rand, zeer smal tot overlappend; eindlob breed tongvormig, stomp. Omwindsel met ongerande, tot 3,5 mm brede, vaak min of meer aanliggende en aan de bovenzijde veelal donkergroene buitenste blaadjes. Hoofdje met vrij donkere groenige stempels, gedroogd donker rookkleurig. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij zeldz.; algemener in de kuststrook van Aerdenhout tot Voorne.

Oec.: Op zandgrond.

Ar.: Nederland, België?

141. **Taraxacum pachymerum** Hagl., in Bot. Not. 1946, p. 354, fig. 9 – Fig. 155, p. 249.

Plant 1 – 2 dm hoog. Bladen blauwig groen met gevleugelde, bleke of bruinachtige steel; zijlobben breed driehoekig, kort, spits, de voorkant, uitgezonderd die der hogere lobben, iets driehoekig getand, achterkant ongetand, zelden enigszins bol; interlobiën vrijwel ontbrekend door de elkaar soms overlappende, zeer dicht opeen staande gevouwen en zwartachtig gerande lobben; eindlob driehoekig tot helmvormig, vrij kort, stomp, soms zwak getand. Omwindsel met lancetvormige, tot 3,5 mm brede, niet of nauwelijks gerande, aan de bovenzijde grijsgroene, iets gekleurde, teruggekromde of iets teruggerichte buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgroene stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg. in de kuststrook van Wassenaar af zuidwaarts; in het binnenland op zand bij Het Soerel en Warnsveld.

Ar.: Nederland, België, misschien tot in N.-Frankrijk en Engeland, op Öland (Zweden) oorspronkelijk aangevoerd.

142. **Taraxacum pallidipes** Markl. ex Hagl., in Bot. Not. 1934, p. 29; Markl., in Acta Bot. Fenn. 23, 1938, p. 107, fig. 27 – Fig. 156, p. 250.

Plant fors, 3 – 4 dm hoog. Bladen donkergroen, steel bleek, naar boven toe soms breed gevleugeld en vrij onmerkbaar in de bladschijf overgaand, hoofdnerf veelal bruinig; zijlobben ca. 6, driehoekig, iets teruggericht, de hogere tamelijk stomp, de middelste en lagere lobben dicht en krachtig getand, de tanden met brede basis priemvormig, die aan de hogere lobben korter en die aan de buitenste bladen kort driehoekig; interlobiën met een nauwelijks gekleurde rand, iets gevouwen en met een enkele tand; eindlob breed driehoekig tot helmvormig, stomp, af en toe ingesneden en zelden iets getand.

Omwindsel breed en kort; met brede, tot 3,5 mm brede, lange, zwak gerande, aan de bovenzijde grijze, teruggekromde buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgroene stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Winterswijk, steengroeven.

Ar.: Van N.-Europa zuidwestwaarts tot N.W.-Duitsland en O.-Nederland.

143. **Taraxacum pannucium** Dahlst., in Bergens Mus. Aarb. 6, 1925, p. 21 - Fig. 157, p. 251.

Plant ca. 1,5–2,5 dm hoog, tamelijk behaard. Bladen donker grijzig groen, met groene, min of meer gevleugelde steel en vaak iets bruinige middennerf; zijlobben talrijk, 6–7, uitstaand of soms iets teruggericht, driehoekig met iets verbrede basis en verlengde top, bij de hogere wel eens stomp, overigens spits, de voorkant, vooral van de lagere lobben sterk priemvormig en lang getand, de tanden niet zelden kamvormig geplaatst; interlobiën, soms met uitzondering van de bovenste, dicht getand, randje gekleurd; eindlob bij de meeste bladen duidelijk sterk verlengd, helmvormig, vaak ingesneden of grof getand, soms sterker verdeeld, met talrijke zijlobjes, de top veelal tongvormig, vrij stomp, bij een aantal andere bladen de eindlob meer driehoekig en spits. Omwindsel donker; buitenste blaadjes min of meer aanliggend tot uitstaand, eirond, meer dan 3,5 mm breed, meestal zeer smal en onduidelijk gerand, vaak aan de bovenzijde iets purper aangelopen. Hoofdje met vuilgele stempels. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Bo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Oec.: Met enige voorkeur voor wat schaduw.

Ar.: Van N.-Europa zuidwaarts tot België en Engeland.

144. **Taraxacum pannuliforme** Dahlst. ex Druce, in Rep. Bot. Soc. Exch. Cl. Brit. Isles 1931, 1932, p. 563 – Fig. 158, p. 252.

T. densilobum Dahlst., in Bot. Not. 1935, p. 303.

T. percrispum M.P.Chr., in Dansk Bot. Ark. 9, 1936, p. 19, fig. 14.

Plant fors, 1,5–3 dm hoog. Bladen grijsgroen, tamelijk dicht behaard, met groene, naar boven toe gevleugelde steel en bleke middennerf; zijlobben driehoekig tot tongvormig, tot 3 cm lang, tamelijk spits, iets teruggericht, aan de voorkant krachtig getand, aan de achterkant slechts zelden met een tandje; interlobiën sterk getand, gevouwen, met gekleurde rand; eindlob driehoekig-pijlvormig, herhaald ingesneden en grof getand met afrondingen; eindlobje tamelijk breed en weinig spits. Omwindsel met lange, breed lancetvormige, 3–4 mm brede, teruggekromde, niet of nauwelijks gerande, aan de bovenzijde grijsgroene en iets purper aangelopen buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgele of vuilgroene stempels. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Bo., Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeldz.

Ar.: Van N.-Europa zuidwaarts tot België en Engeland.

145. **Taraxacum pannulatum** Dahlst., in Ark. f. Bot. 9 (10), 1910, p. 13 – Fig. 159, p. 253.

T. amplilobum M.P.Chr., in Dansk Bot. Ark. 9, 1936, p. 6, fig. 3.

Plant 1,5 – 2 dm hoog. Bladen grijsgroen, vrij kaal met soms vrij breed gevleugelde steel, evenals het onderste deel van de middennerf min of meer rood; zijlobben 4 – 6, driehoekig, teruggedicht, vrij spits tot vrij stomp, aan de voorkant veelal met een lange, fijne tand, de lagere lobben sterker getand, de middelste lobben duidelijk langer dan de overige, het blad in omtrek breed lancetvormig; interlobiën kort, ten dele met tanden, randje gekleurd; eindlob der middelste bladen pijlvormig, soms ingesneden, stomp, de zijlobjes van de eindlob evenals enkele hogere zijlobben vaak met afgeronde top, eindlob der binnenste bladen breder, bijna helmvormig. Omwindsel met lange, breed lancetvormige, meer dan 3,5 mm brede, niet of nauwelijks gerande, aan de bovenzijde grijze buitenste blaadjes, de allerbuitenste blaadjes soms lijnvormig. Hoofdje met vuilgele stempels. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (25, 26) (Bo., Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij zeldz.; plaatselijk algemener.

Oec.: Langs wegen, in grasland.

Ar.: Van Z.-Scandinavië zuidwaarts tot in N.-Frankrijk.

146. **Taraxacum pectinatiforme** Lindb.f., in Acta Soc. F. & Fl. Fenn. 29 (9), 1907, p. 30 – Fig. 160, p. 254.

Plant 1 – 3 dm hoog, betrekkelijk weinig behaard. Bladen dun, licht grijsgroen, iets glanzend, met rose, soms rode, ongevleugelde steel; zijlobben talrijk, ca. 6, uit een brede, soms aan de voorkant bolle basis in een opvallend lange, lijnvormige spits versmald, vaak puntig; interlobiën smal, vaak met een lange tand of met meer tanden, randje bijna altijd gekleurd; eindlob bij een deel der bladen klein, spits, bij een ander deel breed driehoekig en vaak ingesneden, opvallend is de lange, fijne tanding. Omwindsel met duidelijk smal gerande, lancetvormige, tot 3,5 mm brede, aan de bovenzijde licht grijsgroene, vaak rossige, teruggekromde buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgroene stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: In het O. van het land vrij alg.

Oec.: Op zand en rivierklei.

Ar.: Van N.-Europa zuidwaarts tot W.-Duitsland, N.O.-Frankrijk en Zwitserland; in Engeland vermoedelijk ingevoerd (RICHARDS, Tar. Fl. Br. Isles, Watsonia Suppl. 9, 1972).

147. **Taraxacum petterssonii** Markl., in Acta Bot. Fenn. 26, 1940, p. 151 – Fig. 161, p. 255.

Plant 2 – 3 dm hoog, zwak behaard. Bladen donkergroen met roodviolette, smalle steel; zijlobben ca. 5, driehoekig, tot 2 cm lang, tot matig getand of met tandjes, uitstaand, spits; interlobiën smal, met een gekleurd randje; eindlob bij enkele bladen tot 4 cm lang, tamelijk spits toelopend, soms met opgezet spitsje, voor een deel duidelijk gekerfd-ingesneden. Omwindsel donkergroen, glanzend; buitenste blaadjes teruggekromd, breed lancetvormig, meer dan 3,5 mm breed, zwak en smal gerand, de bovenzijde min of meer bleekgroen. Hoofdje met vuilgroene stempels.

Ned.: Zeldz.; Texel, tussen Boekelo en Haaksbergen, Zuilichem, Sleeuwijk.

Ar.: Finland, Denemarken, Nederland.

148. **Taraxacum piceatum** Dahlst., in Ark. f. Bot. 9 (10), 1910, p. 11 – Fig. 162, p. 256.

Plant 1,5 – 2,5 dm hoog. Bladen grijsgroen met bleke, soms groene, zwak gevleugelde steel, hoofdnerf meestal bruinachtig; zijlobben driehoekig, uitstaand, de hogere nauwelijks, de lagere krachtig getand, de bovenste lobben vaak voor een deel stomp of afgerond, evenals de zijlobjes van de meestal stompe eindlob; interlobiën kort en breed, randje gekleurd. Omwindsel donker; de buitenste blaadjes uitstaand, tot teruggekromd, eirond tot breed lancetvormig, meer dan 3,5 mm breed, puntig toelopend, iets gerand, de bovenzijde donker wijnrood. Hoofdje met vuilgroene stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg.

Oec.: Bij voorkeur in grasland van het Arrhenatherion elatioris Br. Bl.

Ar.: Van gematigd Finland en Scandinavië zuidwaarts tot N.-Frankrijk en Engeland.

149. **Taraxacum planoides** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 25, 1976, p. 87, fig. 9 – Fig. 163, p. 257.

Plant 1 – 2 dm hoog. Bladen lookgroen met min of meer rose steel, waarvan soms enkele smal gevleugeld, hoofdnerf min of meer bruinachtig; zijlobben meestal talrijk, 5 – 7, driehoekig, min of meer teruggericht, de hogere ongetand en weinig spits, de lagere getand en spits; interlobiën, vooral de bovenste, kort, 3 – 5 mm breed, geplooid, randje gekleurd, soms iets gevlekt; eindlob van de meeste bladen kort, tamelijk stomp of met een kort, tongvormig topje, soms eenzijdig ingesneden. Omwindsel met lijnvormige, zelden lancetvormige, ca. 7 – 8 mm lange en tot 3,5 mm brede, sterk teruggebogen of vaak teruggerichte, gedraaide buitenste blaadjes, vooral de allerbuitenste smal lijnvormig. Hoofdje met donker vuilgele stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg., vooral in de omgeving van 's-Gravenhage; in het Z.O. van het land nog niet waargenomen.

Ar.: Nederland, N.-België.

150. **Taraxacum planum** Raunk., Dansk Eksk. Fl. ed. 2, 1906, p. 255; emend. Øllgaard, in Bot. Tidskr. 67, 1972, p. 142, fig. 2 – Fig. 164, p. 258.

T. chloroleucum Dahlst., in Ark. f. Bot. 10 (6), 1972, p. 142, fig. 2.

Plant 1 – 2 dm hoog, weinig behaard. Bladen lookgroen, steel gevleugeld, bleek tot iets bruinrose, hoofdnerf meestal bruinachtig; zijlobben ca. 6, driehoekig met schuin naar beneden gerichte top, veelal duidelijk spits, de enigszins bolle voorkant der hogere lobben meestal ongetand, die der middelste en lagere lobben priemvormig getand, de achterkant slechts zelden met een tandje; interlobiën kroezig, getand, vaak geplooid, bijna steeds duidelijk violet gevlekt en donker gerand; eindlob driehoekig-pijlvormig, vaak met opgezet spitsje, soms ingesneden. Omwindsel met teruggekromde tot teruggerichte, ongerande, tot 3,5 mm brede, lancetvormige en puntig toelopende, aan de bovenzijde meestal iets rose aangelopen buitenste blaadjes. Hoofdje met rookkleurige stempels. Chromosoomgetal: $2n = 24(25)$ (Fe.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Oec.: Op allerlei grondsoorten.

Ar.: Van gematigd Finland en Scandinavië zuidwestwaarts tot N.-Frankrijk.

151. **Taraxacum ploegii** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 22, 1973, p. 625, fig. 6 – Fig. 165, p. 259.

Plant 1 – 2 dm hoog. Bladen geelgroen, behaard, steel purper, niet of soms bij enkele bladen smal gevleugeld; zijlobben tot 5, smal driehoekig, uitstaand of teruggericht, spits of vrij spits, de voorkant bij de hogere lobben ongetand, soms iets ingesneden; interlobiën smal, vrijwel ongetand, randje gekleurd; eindlob van een aantal bladen zeer lang pijlvormig of smal helmvormig, tot 4 cm lang, met smalle zijlobjes, eindlob vrij stomp, soms ingesneden en vaak aan één zijde met 1 – 3 tandjes. Omwindsel 13 – 15 mm lang, bruinachtig groen; buitenste blaadjes teruggekromd, tot 3,5 mm breed, lancetvormig, ongerand met donkere, enigszins kleurige bovenzijde, de binnenste blaadjes iets berijpt. Hoofdje 3 – 4 cm in diameter, met donkerviolet gestreepte buitenste lintbloemen; stempels vuilgroen tot donker vuilgroen. Vrucht met korte, 0,2 – 0,3 mm lange top. Chromosoomgetal: $2n = 24(25)$ (Bo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: In het N.O. van het land vrij zeldz.; elders zeldz.

Oec.: Vochtig grasland aan de randen van Calthion-vegetaties.

Ar.: Nederland en W.-Duitsland.

Lit.: P. OOSTERVELD, in Gorteria 9, 1978, p. 190.

152. **Taraxacum polyodon** Dahlst., in Ark. f. Bot. 9 (10), 1910, p. 56 – Fig. 166, p. 260.

Plant 0,5 – 2,5 dm hoog, behaard. Bladen lookgroen met bruinachtig rose steel en bruinachtige middennerf, steel zwak gevleugeld; zijlobben ca. 5, ongeveer driehoekig met meestal recht afstaande achterkant, aan de voorkant met talrijke, voornamelijk driehoekige tanden; interlobiën getand, meestal iets donker gerand en enigszins donkerviolet gekleurd bij een deel der bladen; eindlob verschillend van vorm, maar meestal kort driehoekig, doch ook soms enigszins verlengd helmvormig, vaak ingesneden en grof getand. Omwindsel met lancetvormige, teruggekromde, tot 3,5 mm brede, ongerande, aan de bovenzijde veelal vuilpurper gekleurde buitenste blaadjes. Hoofdje met in gedroogde toestand tamelijk donkere, in verse toestand vuilgroenige stempels. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (25) (Bo., Fe.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Oec.: Vooral op zandgrond.

Ar.: N., W., en Midden-Europa.

Opm.: Behalve het triploïde aantal chromosomen ($2n = 24$) is in Denemarken $2n = 23$ geconstateerd (T. SØRENSEN & G. GUDJONSSON, in Biol. Skr. Kong. Danske Vid. Selsk. 6, 1946). De acht „aberranten” met $2n = 23$ die in kweekproeven en in de natuur zijn gevonden, zijn morfologisch iets verschillend. Deze afwijkingen lijken, althans ten dele, ook in Nederland voor te komen. De hierboven gegeven beschrijving is tamelijk vaag, maar laat ruimte open voor deze afwijkingen.

153. **Taraxacum porrigenes** Markl. ex Puolanne, in Mem. Soc. Fauna Fl. Fenn. 8, 1933, p. 165; Markl., in Acta Bot. Fenn. 26, 1940, p. 152 – Fig. 167, p. 261.

Plant 1,5 – 3 dm hoog. Bladen grijsgroen met niet of weinig gevleugelde, bleke steel, binnenste bladen duidelijk behaard, de overige zwak behaard; zijlobben talrijk, ca. 7, uitstaand, van een brede basis uit plotseling lang en smal verlengd, de bolle voorkant ten dele priemvormig getand; interlobiën smal, lang priemvormig getand, randje gekleurd; eindlob helmvormig of driehoekig, de zijlobjes uitstaand, soms afgerond, de

overige zeer spits, het eindlobje met lange, puntige top. Omwindsel met lange, lancetvormige, tot 3,5 mm brede, ongerande, teruggesloemde, aan de bovenzijde grijsgroene buitenste blaadjes. Hoofdje groot, 4–5 cm in diameter; stempels geelachtig. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeldz.

Ar.: Van Z.-Finland en Z.-Scandinavië zuidwaarts tot Nederland.

154. **Taraxacum prionoides** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 27, 1978, p. 311, fig. 10 – Fig. 168, p. 262.

Plant 1–1,5 dm hoog, vooral aan de basis behaard. Bladen donker grijsgroen, met meestal bruinachtige, gevleugelde, korte steel; zijlobben 4–6, driehoekig, uitstaand, iets stomp, de achterkant vrijwel recht, loodrecht op de hoofdnerf, soms met een tandje, de voorkant bij de hogere lobben ongetand, bij de overige driehoekig getand; interlobiën kort, vrij breed, meestal getand en ongekleurd; eindlob kort driehoekig, bij de meeste bladen opvallend met een grove tand en zeer plotseling in een lijnvormig topje verlengd. Omwindsel met lancetvormige, ongerande, tot 3,5 mm brede, teruggesloemde, aan de bovenzijde grijsgroene en soms iets purper of blauwig aangelopen buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgroene stempels. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeldz.; niet in het N. des lands.

Ar.: Nederland.

155. **Taraxacum prionum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 21, 1972, p. 498, fig. 6 – Fig. 169, p. 263.

Plant 1,5–2,5 dm hoog. Bladen lookgroen met rose of roserode, smalle, soms duidelijk gevleugelde steel, het onderste deel van de hoofdnerf min of meer bruinpurper; zijlobben 4–5, breed driehoekig, tot 2 cm lang, de voorkant recht of zwak bol, geleidelijk in het interlobium overgaand, meestal alleen de lagere lobben met tandjes, de achterkant recht of zwak bol, ongetand; interlobium met tandjes of een enkele tand, randje soms iets gekleurd; eindlob kort, hoogstens 2 cm lang, vaak met een klein, tongvormig topje. Omwindsel donker grijsgroen, vrij breed; buitenste blaadjes eivormig, meer dan 3,5 mm breed, gerand, los aanliggend tot uitstaand. Hoofdje met vuilgroene stempels. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij zeldz.

Ar.: Niedersachsen (N.W.-Duitsland), Nederland.

156. **Taraxacum procerum** Hagl., in Medd. Göteb. Trädg. 11, 1936, p. 34, fig. 8 – Fig. 170, p. 264.

T. subcordatum Railonsala, in Arch. Soc. Vanamo 11, 1957, p. 166, fig. 12.

Plant 2–4 dm hoog, weinig behaard. Bladen lichtgroen, steel bleek tot rose, vooral naar boven toe gevleugeld en onmerkbaar in de bladschijf overgaand; zijlobben ca. 6, haakvormig, sommige door een opvallende knik sterk teruggesloegen, de hogere lobben ongetand, de lagere meestal met weinig tanden; interlobiën, althans ten dele, vrij lang met evenwijdige rand, tamelijk breed, min of meer getand, randje gekleurd; eindlob helmvormig met teruggesloemde zijlobjes en tamelijk stompe top. Omwindsel donker-

groen en breed; met uitstaande tot teruggekromde, breed lancetvormige, meer dan 3,5 mm brede, ongerande buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgele of vuilgroene stempels.

Ned.: Zeldz.

Ar.: Van N.-Europa zuidwaarts tot Frankrijk en Zwitserland met een tamelijk oostelijke verspreiding.

157. **Taraxacum pseudacrolobum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 27, 1978, p. 311, fig. 11 – Fig. 171, p. 265.

Plant ca. 1,5 dm hoog, zwak behaard. Bladen licht lookgroen, steel en onderste deel van de hoofdnerf rose, steel zwak gevleugeld; zijlobben 4 – 5, binnenste en buitenste bladen sterk verschillend van vorm, de zijlobben der buitenste bladen smal driehoekig, de hogere zijlobben ongetand of met tandjes, de lagere aan de rechte of bolle voorkant priemvormig getand; interlobiën der buitenste bladen vrij kort en smal, aan de rand iets gekleurd; eindlob breed pijlvormig, tot 2 cm lang, vrij stomp, ongetand, de zijlobjes soms afgerond; de zijlobben van de binnenste bladen smal driehoekig, min of meer teruggericht, aan de voorkant priemvormig getand, de achterkant soms met een tandje; interlobiën van de binnenste bladen kort en ongetand, aan de rand iets gekleurd; eindlob helmvormig, tot 4 cm lang, vrij stomp of vrij spits, met veel teruggerichte tanden, daarnaast ook soms ingesneden, de zijlobjes driehoekig, min of meer teruggericht. Om windsel tot 16 mm lang en 14 mm breed, olijfgroen; buitenste blaadjes tot 3 mm breed, teruggericht, zwak groenig gerand. Hoofdje met vuilgroene stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeldz.

Ar.: Nederland, W.-Frankrijk.

158. **Taraxacum pulchrifolium** Markl., in Acta Bot. Fenn. 23, 1938, p. 100, fig. 30 – Fig. 172, p. 266.

Plant 2 – 3 dm hoog. Bladen lichtgroen, met smalle, rose, soms rode steel; zijlobben voor een groot deel van een brede voet uit smal lijnvormig verlengd en daar naar voren gericht of uitstaand, de brede voet lang getand; eindlob kort en breed met tongvormige spits en uitstaande of vaak sterk naar voren gerichte zijlobjes; interlobiën met een zwak gekleurd randje, lang getand. Om windsel tamelijk donkergroen; met ei-lancetvormige, 3 – 4 (– 5) mm brede, korte, uitstaande, aan de bovenzijde soms iets purper aangelopen, smal gerande buitenste blaadjes. Hoofdje met licht vuilgele stempels.

Ned.: Zeer zeldz.; W. van Oudewater aan de Hollandse IJssel, Groot-Ammers aan de Lek, N. van Nederweert, L., aan de Aa.

Ar.: Van N.-Europa tot in Duitsland en Nederland.

159. **Taraxacum quadrans** Øllgaard, in Bot. Not. 131, 1978, p. 515, fig. 21 – Fig. 173, p. 267.

Plant 0,5 – 2,5 dm hoog. Bladen donkergroen met bruinrode, ongevleugelde steel en bruinachtige middennerf; zijlobben 3 – 5, breed klauwvormig, de onderste priemvormig getand, de bovenste en veelal ook de eindlob met kleine, 0,5 – 1 mm lange, driehoekige tandjes, de voorkant der zijlobben lang uitlopend; interlobiën nauwelijks ontwikkeld, smal, randje nauwelijks gekleurd; eindlob helmvormig of verlengd in de vorm

van een halve ellips, stomp, de zijnerfjes iets uitspringend. Om windsel donkergroen; met breed lancetvormige, tot 3,5 mm brede, duidelijk smal gerande, uitstaande buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgele stempels. Chromosoomgetal: $2n = 24(23, 25)$ (Bo., Fe., Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg.

Ar.: Denemarken, N.W.-Duitsland, Nederland, N.-Frankrijk, Engeland.

160. **Taraxacum railonsalae** Hagl. & Saarsoo, in Svensk Bot. Tidskr. 52, 1958, p. 352, fig. 1 – Fig. 174, p. 268.

Plant fors, tot 3 dm hoog. Bladen lichtgroen, iets gelig, met min of meer purperen, smal gevleugelde steel; zijlobben talrijk, bij de meeste bladen 6–8, driehoekig, uitstaand of iets teruggericht, krachtig, priemvormig getand; interlobiën getand, randje gekleurd; eindlob der binnenste bladen breed, tamelijk spits, van de overige driehoekig, kort en spits, soms met een driehoekige tand, de zijlobjes van de eindlob en soms ook de hogere zijlobben voor een klein deel rond en stomp. Om windsel breed; buitenste blaadjes lang en breed lijnvormig, meer dan 3,5 mm breed, vrijwel ongerand, teruggericht, de bovenzijde lichtgrijs, soms purper aangelopen. Hoofdje stralend, tot 5 cm in diameter; stempels groenig. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeer zeldz.; Hulshorst, Doetinchem, Leiden.

Ar.: Finland, Nederland, N.-België.

161. **Taraxacum raunkiaeri** Wiinstedt ex. Raunk., Dansk Eksk. Fl. ed. 5, 1934, p. 303; ex. M.P.Chr., in Dansk Bot. Ark. 9, 1936, p. 21, fig. 16 – Fig. 175, p. 269.

T. duplidentifrons Hagl., in Bot. Not. 1936, p. 57, non Dahlst. ex Druce, in Rep. Bot. Soc. Exch. Cl. Brit. Isles 1928, 1929, p. 624.

Plant 0,5–2 dm hoog. Bladen donker grijsgroen met naar boven toe gevleugelde, bruinrose tot bruinrode steel, hoofdnerf bruinrood of bruin; zijlobben driehoekig, kort en zeer spits, de hogere soms vrijwel ongetand, de overige fijn getand, vaak bovendien met een langere en fijne tand; interlobiën kort en breed, randje gekleurd; eindlob koepelvormig of driehoekig. Om windsel donker olijfgroen, berijpt; buitenste blaadjes aanliggend, later uitstaand, meestal smal eirond, tot 3 mm breed, smal gerand. Hoofdje met donker vuilgroene, in gedroogde toestand bijna zwarte stempels; buitenste lintbloemen donker gestreept en met zwart topje; hoofdjessteel meestal vlak onder het hoofdje sterk behaard. Chromosoomgetal: $2n = 24(23, 25)$ (Bo., Fe., Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg., vooral in de duinstreek (fig. 54b).

Oec.: Bij voorkeur op zandgrond, vaak in lichte schaduw.

Ar.: Van gematigd N.-Europa door N.W.-Duitsland, Nederland en België tot Luxemburg, Midden-Frankrijk en Z.-Engeland, Madeira.

Variab.: var. **brachyglossa** v. Soest, in A.B.N. 4, 1955, p. 102, (onder *T. duplidentifrons*); lintbloemen buisvormig, stempels daarboven uitkomend; Waalsdorp.

Lit.: J. L. VAN SOEST, in A.B.N. 4, 1955, p. 101, fig. 14, als *T. duplidentifrons*.

162. **Taraxacum recessum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 25, 1976, p. 88, fig. 10—Fig. 176, p. 270.

Plant 1,5–2 (–3) dm hoog. Bladen bijna kaal, iets gelijk lookgroen met groene, smal maar soms deels breed gevleugelde steel, middennerf soms bruinachtig; zijlobben 6–8, teruggedricht, vooral de hogere dicht bijeen, smal driehoekig of tongvormig, de hogere min of meer stomp, aan de voorkant soms met een grove, driehoekige tand, overigens vrijwel ongetand; de binnenste bladen met minder zijlobben en met vaak getande eindlob; interlobiën opvallend kort en met een zwart, gevouwen randje. Omwindsel tot 20 mm breed, olijfgroen; buitenste blaadjes breed lancetvormig, meer dan 3,5 mm breed, teruggekromd of teruggedricht, ongerand, de bovenzijde tamelijk bleek. Hoofdje met vrij donker groenachtige stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Talrijk in de omgeving van 's-Gravenhage; voorts Cadzand.

Oec.: Komt vrijwel uitsluitend op zandgrond voor, o.a. met *Anthriscus caucalis* Bieb., *Draba muralis* L., *Milium scabrum* Rich. en *Taraxacum dunense* v. S., in de halfschaduw van *Populus alba* L.

Ar.: Nederland, Duitsland (Niedersachsen).

163. **Taraxacum replicatum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 27, 1978, p. 312, fig. 12—Fig. 177, p. 271.

Plant 1–2,5 dm hoog, weinig behaard. Bladen tamelijk donkergroen met korte, smal gevleugelde, bruinrode tot rode steel, middennerf vaak tot boven aan toe rossig gekleurd; zijlobben talrijk, tot 6, teruggedricht, de middelste het langst, de hogere ongetand en min of meer stomp, de onderste klein, klein getand, spits, zeer dicht opeen en teruggekromd; interlobiën hoogstens zwak gekleurd of gerand; eindlob tot 3 cm lang, ongetand en stomp. Omwindsel kort en breed, vrij donkergroen; buitenste blaadjes uitstaand, later aan de top omgebogen, smal lancetvormig, tot 3,5 mm breed, onduidelijk en zeer smal gerand, aan de bovenzijde soms iets rose aangelopen. Hoofdje tot 4 cm breed, stralend; stempels vuilgeel tot vuilgroen. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij zeldz.; het meest nog in het Z. van het land.

Ar.: Nederland, Frankrijk (W.-Normandië).

164. **Taraxacum retusum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 25, 1976, p. 88, fig. 11—Fig. 178, p. 272.

Plant 1,5–2,5 dm hoog. Bladen geelgroen met bleke, zeer smal gevleugelde steel; zijlobben hoogstens 5, stomp, ten dele duidelijk en opvallend afgerond, de hogere lobben dicht opeen, ongetand, de lagere met tandjes of een tand; interlobiën kort, tot 10 mm breed, vaak met een tand, randje en soms het bladoppervlak gekleurd; eindlob dikwijls ingesneden, stomp, met meestal sterk afgeronde zijlobjes. Omwindsel vrij smal, 11–13 mm, olijfgroen; buitenste blaadjes teruggekromd, lancetvormig, tot 3,5 mm breed, duidelijk zeer smal gerand en aan de bovenzijde grijsgroen, vaak iets purper aangelopen. Hoofdje tamelijk lichtgeel met vuilgele tot vuilgroene stempels, buitenste lintbloemen met grijsviolette strepen.

Ned.: Zeldz.

Ar.: Nederland.

165. **Taraxacum rigens** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 27, 1978, p. 312, fig. 13 – Fig. 179, p. 273.

Plant vrij laag, 0,8 – 1,6 dm. Bladen gelig groen met een tot breed en lang gevleugelde, evenals het onderste deel van de hoofdnerf purperen steel; zijlobben 3 – 4, kort, hoogstens 15 mm lang, vrij stomp, uitstaand of iets teruggericht, de hogere dicht opeen, evenals de middelste ongetand, de voor- en achterkant meestal iets bol; interlobiën met gekleurd randje; eindlob halfelliptisch, stomp. Omwindsel komvormig, donkergroen, vaak iets bruinachtig; buitenste blaadjes min of meer teruggekromd, lancetvormig, tot 3,5 mm breed, zeer smal gerand, aan de bovenzijde grijsgroen, binnenste blaadjes vaak met een dubbele verdikking onder de top. Hoofdje relatief groot, 5 cm; lintbloemen met vuilpurperen top, stempels vuilgeel, soms iets donkerder. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alleen langs de vroegere Zuiderzeekust, tussen Langelille, gem. Weststellingwerf, Fr., en Nunspeet; in 1954 nog talrijk waargenomen, daarna niet meer.

Ar.: Nederland.

166. **Taraxacum rubrisquameum** M. P. Chr., in Dansk Bot. Ark. 9 (2), 1966, p. 22, fig. 17 – Fig. 180, p. 274.

Plant 1 – 3 dm hoog. Bladen donker geelgroen, vrij sterk behaard, met meestal lange, smalle, evenals het onderste deel van de hoofdnerf rood gekleurde steel; zijlobben vrij talrijk, 4 – 6, meestal uitstaand, smal driehoekig of bijna lijnvormig, aan de voorkant vaak met een grove tand of met tandjes, vaak enigszins stomp, vrij dicht opeen; interlobiën getand, randje en bladoppervlak gekleurd; eindlob driehoekig of helmvormig en dan stomp. Omwindsel donkergroen, meestal iets bruinachtig; buitenste blaadjes uitstaand tot teruggekromd, tot 3 mm breed, ongerand, aan de bovenzijde duidelijk roodviolet. Hoofdje vrij klein en kort, tot 4 cm in diameter; lintbloemen met roodviolette of donkere strepen; stempels vuilgroen. Chromosoomgetal: $2n = 24(\text{Fe.})$; PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg.; vooral naar de kuststreken toe.

Oec.: In de kuststreek vaak op zwak ziltige plaatsen.

Ar.: Denemarken, N.W.-Duitsland, Nederland, kuststreek van België, Z.-Engeland.

Opm.: De omgrenzing van deze soort, ook buiten Nederland, is niet geheel duidelijk. De meestal zeer rode buitenste omwindselblaadjes zijn wel karakteristiek, maar vormen geen doorslaggevend kenmerk. Hierboven is bij de beschrijving van de bladvorm aangehouden, wat ongeveer met de originele beschrijving en afbeelding overeenkomt.

167. **Taraxacum sagittipotens** Dahlst. & Ohlsén ex Hagl., in Bot. Not. 1934, p. 29, fig. 10 – Fig. 181, p. 275.

Plant (1 –) 2 – 3 dm hoog, slank, zwak behaard. Bladen grijsachtig groen met smalle, rose steel; zijlobben weinig, 3 – 4, driehoekig, spits, uitstaand of iets teruggericht, tot 3 cm lang, de voorkant geleidelijk in het tamelijk brede interlobium overgaand, achterkant recht, de onderste lobben in tanden overgaand; interlobiën met gekleurd randje; eindlob tongvormig, tot 5 cm lang, stomp of vrij stomp, met spitse, iets teruggerichte zijlobjes, niet of zeldzaam getand, maar in het laatste geval alleen onderaan met driehoekige, korte tandjes, soms ingesneden. Omwindsel slank; buitenste blaadjes

lancetvormig, tot 3,5 mm breed, teruggekromd, ongerand, de bovenzijde grijs en soms purper aangelopen. Hoofdje heldergeel, tot 4 cm in diameter; stempels donker grijs-groen. Chromosoomgetal: $2n = 24(\text{Bo.})$; PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg.; vooral ten O. van de IJssel en in Noord-Brabant en Limburg.

Oec.: Voornamelijk in het Arrhenatherion elatioris Br. Bl.

Ar.: Van N.-Europa zuidwestwaarts tot N.-Frankrijk en Engeland.

168. **Taraxacum sellandii** Dahlst., in Bergens Mus. Aarb. 6, 1925, p. 19 – Fig. 182, p. 276.

Plant fors, tot 2,5 dm hoog, flink behaard. Bladen donker grijsgroen met groene, iets gevleugelde steel en soms bruinachtige middennerf, de zijnerf duidelijk naar voren springend, zijlobben 4 – 6, breed driehoekig, spits, de hogere vaak iets stomp, uitstaand, aan de voorkant der lagere en middelste lobben krachtig getand en zeer sterk getand bij de onderste, meestal korte en klauwvormige zijlobben; interlobiën kort, getand, randje en soms het bladoppervlak gekleurd; eindlob stomp, gaafrandig, ten dele breed helmvormig, ten dele verlengd driehoekig of vaak ingesneden, breed pijlvormig. Omwindsel met breed lancetvormige, uitstaande tot teruggekromde, meer dan 3,5 mm brede, niet of nauwelijks gerande en aan de bovenzijde donkergroene, vaak purper aangelopen buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgroene stempels. Chromosoomgetal: $2n = 24(\text{Bo., Moo.})$; PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeer alg. (fig. 54a).

Oec.: Bij voorkeur in nitraatrijke of fosfaatrijke graslanden.

Ar.: Van Scandinavië en Finland zuidwaarts tot Z.-Engeland en Midden-Frankrijk.

Lit.: P. OOSTERVELD, in Gorteria 9, 1978, p. 190.

169. **Taraxacum severum** M.P.Chr., in Bot. Tidskr. 66, 1971, p. 88, fig. 11d – Fig. 183, p. 277.

Plant 0,6 – 2,7 dm hoog. Bladen donker blauwgroen met ongevleugelde, bruinachtige of meestal bruinrode steel; zijlobben 3 – 5, naar onderen snel kleiner, driehoekig, spits, met meestal recht afstaande achterkant, de onderste en middelste meestal met enkele tandjes, maar soms ook duidelijk getand, de bovenste meestal ongetand, dicht opeen; interlobiën vrij breed, bijna steeds donkerviolet gerand en gekleurd; eindlob helmvormig, soms ingesneden of met een grove tand, stomp, ook wel stekelpuntig; alle of enkele bladen soms bijna ongedeeld, omgekeerd eivormig. Omwindsel tamelijk donker; met grijsgroene, teruggekromde, lancetvormige, tot 3,5 mm brede, ongerande buitenste blaadjes. Hoofdje met donkerviolet gestreepte buitenste lintbloemen; stempels tamelijk donker vuilgroen. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg. in de duinstreek; elders met duinzand aangevoerd; overigens zeldz. op zandgrond.

Ar.: Denemarken, N.-Duitsland, Nederland, België en N.-Frankrijk.

Opm.: Verschilt van *T. hemicyclum* onder andere door de ongerande buitenste omwindselblaadjes.

Lit.: J. L. VAN SOEST, in A.B.N. 4, 1955, p. 93, fig. 7, als *T. caudatum* Dahlst.; A. HAGENDIJK, J. L. VAN SOEST & H. A. ZEVENBERGEN, Atlas of leaf shapes of *Taraxacum* species from the Netherlands I, Rijksherbarium, Leiden, 1970, p. 90, als *T. batavicum* v. Soest ined.

170. **Taraxacum singulare** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 27, 1978, p. 313, fig. 19—Fig. 184, p. 278.

Plant 1–2 dm hoog. Bladen lookgroen met rose, smal tot zeer smal gevleugelde steel, middennerf vaak bruinachtig; zijlobben 4–5, kort, driehoekig, stomp of vrij stomp, de lagere lobben spits en met tandjes, de overige ongetand of klein driehoekig getand; interlobiën kort, gerand, meestal violet gevlekt, de vlekken vooral in de nabijheid van de hoofdnerf, tot op de bladschijf overgaand, de interlobiën niet gevouwen; eindlob kort, stomp, 0,5–1 (–2) cm lang, voor een deel driehoekig of vierhoekig, de rest min of meer helmvormig, dikwijls ingesneden. Omwindsel donkergroen; buitenste blaadjes donker grijsgroen, soms iets purper aangelopen, lang lancetvormig, tot 3,5 mm breed, teruggekromd, nauwelijks gerand, de allerbuitenste draadvormig. Hoofdje met donkerviolet gestreepte buitenste lintbloemen; stempels donker vuilgroen of rookkleurig. Vrucht met korte top. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeldz.; voornamelijk in het W. van het land.

Ar.: Nederland.

171. **Taraxacum sinuatum** Dahlst., in Berg. Mus. Aarb., 1923/1924, p. 23—Fig. 185, p. 279.

Plant 2–3 dm hoog, behaard. Bladen meestal donkergroen met duidelijk gekleurde of rode steel, niet of weinig gevleugeld, middennerf onderaan of ook hogerop vaak gekleurd; zijlobben 5–7, de onderste bijna lijnvormig, getand, vaak uitstaand of naar voren gericht, de hogere uitstaand of iets teruggekromd, tot 3 cm lang, stomp, zelden spits, breed, gekroesd en gegolfd, aan de voorkant zelden met grove tanden, aan de achterkant hier en daar met een tand; interlobiën nauwelijks ontwikkeld, soms iets duidelijker en dan met gekleurd randje, geplooid en grof getand; eindlob min of meer helmvormig met uitstaande zijlobjes, daarboven vaak ingesneden en getand, stomp, vaak iets stekelpuntig. Omwindsel donkergroen met grijze binnenzijde der buitenste blaadjes en vaak enigszins rose aangelopen, 18 mm lang en 20 mm breed; buitenste blaadjes uitstaand, breed lancetvormig, meer dan 3,5 mm breed, de meer naar binnen gelegen blaadjes eirond, smal gerand. Hoofdje tot 4 cm in diameter; stempels vuilgroen. Vrucht met 0,8 mm lange top. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeldz.

Ar.: Van Z.-Scandinavië tot N.-Frankrijk.

172. **Taraxacum speciosum** Raunk., in Bot. Tidskr. 25, 1903, p. 139—Fig. 186, p. 280.

Plant 2–4 dm hoog. Bladen lookgroen met (meestal bleek-)rose, ongevleugelde steel; onderste zijlobben zeer smal, de overige uit een brede basis sierlijk gebogen, toegespitst, de hogere ongetand; interlobiën vrij lang, iets geplooid, meestal fijn en lang getand, randje gekleurd; eindlob helm- of pijlvormig, soms driehoekig, ongetand, maar vaak met een insnijding. Omwindsel met sterk teruggekromde, 3–4 mm brede, breed lancetvormige, bijna ongerande en aan de bovenzijde licht grijsgroene buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgele stempels; stuifmeel ontbrekend.

Ned.: Vrij zeldz.

Oec.: Meestal in hoog gras, op verschillende bodemsoorten.

Ar.: Van Finland en Scandinavië zuidwestwaarts tot N.-Frankrijk.

173. **Taraxacum stenochistoides** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 23, 1974, p. 453, fig. 10 – Fig. 187, p. 281.

Plant tamelijk laag groeiend, 0,5–2 dm hoog. Bladen grijsgroen, iets geelachtig, met bleke, tot hoogstens smal gevleugelde steel en bruinachtige middennerf; zijlobben vrij talrijk, tot 6, uitstaand, driehoekig met brede basis, spits, vaak diep ingesneden, de hogere weinig, de lagere tot sterk getand, de achterkant tamelijk recht, ongetand, de voorkant geleidelijk in het meestal getande interlobium overgaand; interlobiën smal, duidelijk en fijn getand, randje gekleurd; eindlob verlengd pijlvormig, soms ingesneden, de zijlobjes van de eindlob uitstaand tot iets teruggedicht, spits, soms enigszins stomp. Omwindsel tot 20 mm lang en breed, donker grijsgroen; buitenste blaadjes uitstaand tot teruggebogen, meestal eirond of breed lancetvormig, tot 3,5 mm breed, vrijwel ongerand, de bovenzijde donkergroen, violet aangelopen. Hoofdje tot 4 cm in diameter; buitenste lintbloemen donkerviolet gestreept; stempels donker vuilgroen. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg. in het O.; vrij zeldz. in het W. van het land.

Ar.: Nederland, België.

174. **Taraxacum stereodes** Ekman ex Lange, in Acta Bot. Fenn. 21, 1938, p. 164 – Fig. 188, p. 282.

Plant 1–2,5 dm hoog. Bladen donkergroen met purperen, althans onderaan ongevleugelde en naar boven toe met smalle vleugel in het aldaar smalle blad overgaande steel; zijlobben talrijk, 5–6, driehoekig, spits, uitstaand, meestal niet of weinig getand, de hogere vaak ingesneden; interlobiën ca. 5 mm breed, weinig of niet getand, randje gekleurd; eindlob driehoekig, spits en bij sommige bladen kort, maar bij enkele daarentegen verlengd en dan veelal eenmaal of meermalen scherp ingesneden. Omwindsel met sterk teruggekromde tot teruggedichte, lange, lancetvormige, tot 3,5 mm brede en smal gerande, aan de bovenzijde grijsgroene en enigszins purper aangelopen buitenste blaadjes. Hoofdje 4 cm in diameter; stempels vuilgroen. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij zeldz.; door het hele land verspreid.

Ar.: Van N.-Europa zuidwaarts tot N.W.-Duitsland en Nederland, misschien tot N.-Frankrijk.

175. **Taraxacum subarmatum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 22, 1973, p. 628, fig. 7 – Fig. 189, p. 283.

T. armatum Hagl. ined., non M.P.Chr., Bot. Icel. 3, 1942, p. 285.

Plant 1–2 dm hoog, aan de basis lang behaard. Bladen enigszins geelachtig groen, behaard, steel rood, kort, iets gevleugeld, hoofdnerf een weinig gekleurd; zijlobben 5–6, dicht opeen, breed driehoekig, zeer spits, aan de voorkant sterk priemvormig getand, de achterkant hier en daar getand; interlobiën onregelmatig getand en met lobjes, randje gekleurd, violette vlekjes tot op het bladoppervlak overgaand; eindlob der buitenste bladen breed helmvormig, stomp, de overige driehoekig, iets spits, alle voor een deel ingesneden. Omwindsel tamelijk smal; buitenste blaadjes smal eirond, tot 4 mm breed, bleek, smal gerand, teruggekromd, aan de bovenzijde donkergroen. Hoofdje met groenige stempels.

Ned.: Venlo, Jammerdaalse heide.

Ar.: Sporadisch in N.W.-Europa, Nederland, Frankrijk.

176. **Taraxacum subcyanolepis** M.P.Chr., in Raunk., Dansk Eksk. Fl. ed. 5, 1934, p. 312; M.P.Chr., in Dansk Bot. Ark. 9 (2), 1936, p. 23, fig. 18—Fig. 190, p. 284.

Plant 1—2 dm hoog. Bladen donkergroen met bleke of enigszins rose, ongeveugelde steel; zijlobben 3—5, uitstaand, driehoekig of iets klauwvormig, kort, tot 2 cm, een weinig stomp, de voorkant veelal met driehoekige tanden, de achterkant soms met een tandje; interlobiën kort, al of niet getand, randje gekleurd; eindlob kort, driehoekig helmvormig, tamelijk stomp, meestal ongetand. Omwindsel tot 20 mm lang; buitenste blaadjes 3—4 mm breed, meestal onduidelijk gerand, aan de bovenzijde grijsgroen, veelal purper aangelopen, teruggekromd. Hoofdje met vuilgroene, in gedroogde toestand donkerder stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Oec.: Op allerlei grondsoorten.

Ar.: Van gematigd N.-Europa zuidwaarts tot Engeland en N.-Frankrijk.

177. **Taraxacum subditivum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 22, 1973, p. 630, fig. 8—Fig. 191, p. 285.

Plant slank, 1,5—4 dm hoog, vrij kaal. Bladen lichtgroen, gelig, met rode of gekleurde, ongeveugelde steel en meestal tot boven aan gekleurde hoofdnerf; zijlobben spits, niet of meestal klein getand, vooral de onderste teruggerecht en lang tot in het interlobium verlengd; interlobiën vrij lang, ca. 1 cm, priemvormig getand, randje gekleurd; eindlob duidelijk pijlvormig en aan de top toegespitst. Omwindsel met breed lancetvormige, uitstaande en aan de top teruggekromde, 3—4 mm brede, aan de bovenzijde grijsgroene, vaak iets gekleurde, zwak of vrijwel ongerande, vaak gewimperde buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgele stempels. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Bo., Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg., maar in het N. van het land vrijwel ontbrekend.

Ar.: Nederland.

178. **Taraxacum subericinum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 22, 1973, p. 630, fig. 9—Fig. 192, p. 286.

Plant 1—2,5 dm hoog. Bladen donkergroen met bruinachtige, ongeveugelde steel; zijlobben 5—6, sterk klauwvormig, vrij stomp, aan de voorkant met krachtige, driehoekige, loodrecht op de kant staande tanden, de achterkant zelden met een tandje; interlobiën vrij lang, tot 20 mm, vrij smal, 2—4 mm, getand of met lobjes, randje gekleurd, soms ook het bladoppervlak; eindlob kort helmvormig of driehoekig, ca. 10 mm lang, weinig getand of ingesneden, aan de top iets verlengd. Omwindsel met eironde of breed lancetvormige, tot 3,5 mm brede, smal gerande, uitstaande, aan de bovenzijde donkergroene en vaak purper aangelopen buitenste blaadjes. Hoofdje met lichte, enigszins vuilgele stempels. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg., vooral in de O. helft van het land.

Ar.: N.W.-Duitsland, Nederland, België tot in N.-Frankrijk.

179. **Taraxacum subhamatum** M.P.Chr., in Dansk Bot. Ark. 9 (2), 1936, p. 26, fig. 20 – Fig. 193, p. 287.

Plant krachtig, 1–3 dm hoog. Bladen donkergroen met rose, soms iets gevleugelde steel, hoofdnerf bruinachtig; zijlobben (5–) 6–8, uitstaand, iets teruggericht of klauwvormig, tot 4 cm lang, voorkant der hogere lobben meestal ongetand, die der overige vaak dicht priemvormig getand, achterkant hier en daar met een tandje; interlobiën getand, iets geplooid, randje gekleurd, tussen de zijlobben vaak duidelijk afgerond; eindlob min of meer driehoekig, soms met een stompe tand. Omwindsel donkergroen; met vrijwel ongerande, breed lancetvormige, 3–4 mm brede, uitstaande tot teruggekromde, in een fijne punt verlengde buitenste blaadjes. Hoofdje groot, tot 5 cm in diameter, binnenste lintbloemen vaak oranje aan de top; stempels vuilgroen. Chromosoomgetal: $2n = 24$ (Moo.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg., doch niet in het Z. van het land.

Ar.: Van Z.-Zweden zuidwaarts tot Nederland en Engeland; elders nog niet met zekerheid aangetroffen.

180. **Taraxacum sublacerifolium** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 27, 1978, p. 314, fig. 15 – Fig. 194, p. 288.

Plant 1–2,5 dm hoog, zwak behaard. Bladen licht lookgroen, steel bleekrose of vrijwel groen, smal of zeer zwak gevleugeld, hoofdnerf vaak bruinachtig; zijlobben talrijk, ca. 6, vooral de bovenste dicht opeen, driehoekig of iets sikkelvormig, in een lange punt versmald, aan de top soms iets breder, uitstaand of iets teruggericht, bij de bovenste lobben de top ook wel naar voren gericht, de voorkant sterk getand, geleidelijk in het korte interlobium overgaand, dit laatste met lobjes en tanden en aan de rand iets geplooid en gekleurd; eindlob onduidelijk begrensd ten opzichte van de hogere lobben, met een enigszins spits of smal tongvormig topje. Omwindsel breed, tot ca. 16 mm; met breed lancetvormige, meer dan 3,5 mm brede, uitstaande tot teruggekromde, iets gerande, aan de bovenzijde bleke, meestal zwak rossig aangelopen buitenste blaadjes. Hoofdje tot 4 cm in diameter, met zwart gestreepte buitenste lintbloemen; stempels meestal geel, soms wat grijs. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg.

Ar.: Nederland, N.-België.

181. **Taraxacum sublaeticolor** Dahlst., in Ark. f. Bot. 19, 1925, p. 17 – Fig. 195, p. 289.

Plant 2–3 dm hoog, op de jonge bladen en de hoofdjessteel na, kaal. Bladen lookgroen, met smalle, hoogstens zwak gevleugelde, bleekgroene, zelden iets rose steel; zijlobben uitstaand 3–5, bij de buitenste bladen driehoekig, weinig getand en de eindlob helmvormig, min of meer stomp, bij de middelste en binnenste bladen de zijlobben meestal breed lijnvormig, naar de top toe soms verbreed en evenals de interlobiën lang getand, een deel van de interlobiën zwak geplooid en enigszins zwart gerand met een duidelijke afronding tussen de zijlobben; eindlob deltavormig, meestal breder dan lang, min of meer spits, met uitstaande zijlobjes. Omwindsel 16–18 mm lang en breed; met ei-lancetvormige, meer dan 3,5 mm brede, smal maar duidelijk gerande, uitstaande, teruggekromde, aan de bovenzijde grijsgroene en vaak rossig aangelopen buitenste

blaadjes. Hoofdje 3 – 4 cm in diameter, weinig stralend; stempels groenig. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij alg.

Oec.: Bij voorkeur in enigszins vochtige graslanden, bijvoorbeeld in het Valeriano-Filipenduletum (Passchier & Westh.) Siss. apud Westh., met Hierochloë odorata (L.) P.B.

Ar.: Van N.-Europa zuidwaarts tot Nederland en Z.O.-Engeland; aangevoerd op IJsland.

182. **Taraxacum subpraticola** Hagl., in Bot. Not. 1934, p. 33, fig. 11 – Fig. 196, p. 290.

Plant 0,5 – 1,5 dm hoog. Bladen duidelijk grijsgroen, meestal zwak behaard, met bleke, vrijwel ongeveugelde steel en met bruinachtige middennerf; zijlobben 4 – 5, driehoekig, spits, vaak diep en iets wigvormig ingesneden, onder de insnijding de lob vaak in het midden het breedst, de voorkant der lobben getand, de onderste zijlobben klein, tandvormig; interlobiën ca. 3 mm breed, getand en bijna ongerand; eindlob min of meer gelijkzijdig driehoekig, soms ingesneden. Omwindsel met vaak roodachtig aangelopen, lancetvormige, tot 3 mm brede, ongerande en teruggekromde buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgroene stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij zeldz.; nog niet in het Z. van het land waargenomen.

Oec.: Op zandgrond, soms samen met soorten uit de sectie Erythrosperma.

Ar.: Van Zweden door Denemarken en N.-Duitsland tot in Nederland.

183. **Taraxacum subundulatum** Dahlst. ex Druce, in Rep. Bot. Soc. Exch. Cl. Brit. Isles 1922, 1923, p. 779 – Fig. 197, p. 291.

T. amphiodon Dahlst. ex Hagl., in Bot. Not. 1934, p. 3, fig. 1; Dahlst. ex Wiinstedt & M.P.Chr., in Raunk., Dansk Eksk. Fl. ed. 5, 1934, p. 303.

Plant 2 – 3 dm hoog, vrijwel kaal, alleen vlak onder het hoofdje meestal een zwakke beharing. Bladen licht lookgroen met purperen, tamelijk smalle steel; zijlobben 4 – 5, meestal iets stomp, vaak naar de top toe wat naar voren gericht, vooral de lagere sterk, getand, de achterkant ook vaak met een tand of tandje; interlobiën getand, de hogere uiterst kort, duidelijk gevouwen, randje gekleurd; eindlob breed, meestal ongeveer driehoekig, tamelijk stomp, veelal driehoekig getand. Omwindsel donkergroen; buitenste blaadjes eirond, meer dan 3,5 mm breed, gerand, min of meer aanliggend of iets uitstaand. Hoofdje met vuilgroene stempels.

Ned.: Zeldz.

Ar.: Van N.-Europa zuidwaarts tot Engeland, België en N.W.-Duitsland.

184. **Taraxacum tarachodum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 22, 1973, p. 634, fig. 10 – Fig. 198, p. 292.

Plant 1 – 2 dm hoog. Bladen donkergroen, op de hoofdnerf na, vrijwel kaal, steel smal gevleugeld, bruinrose of -rood, ook de hoofdnerf vaak gekleurd; zijlobben 4 – 7, tamelijk dicht opeen, smal driehoekig, bochtig en vaak gekromd, meestal teruggericht, zeer spits, aan de voorkant lang en sterk getand, de hogere lobben evenals de zijlobjes van de eindlob, vaak afgerond; interlobiën kort, gevouwen, getand, vaak violet ge-

kleurd; eindlob (der middelste bladen smal) pijlvormig, vaak ingesneden, tamelijk spits. Omwindsel grijsgroen, vaak rossig gekleurd; met lange, breed lancetvormige, meer dan 3,5 mm brede, smal gerande, teruggekromde, aan de bovenzijde groene buitenste blaadjes. Hoofdje stralend en relatief groot, tot 5 cm, met vuilgele stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij zeldz.

Oec.: Bij voorkeur in vochtig grasland.

Ar.: Nederland, België.

185. **Taraxacum tenebricans** (Dahlst.) Dahlst., in Ark. f. Bot. 9 (10), 1910, p. 44 – Fig. 199, p. 293.

T. officinale (Web.) subsp. *tenebricans* Dahlst., in Bot. Not. 1905, p. 157.

Plant 0,8 – 1,5 (– 3) dm hoog. Bladen tamelijk donkergroen, behaard, met smalle, groene, soms iets bruinachtige steel; zijlobben 4, uitstaand, vaak aan de top naar voren gebogen, driehoekig met verlengde tot lijnvormige, tamelijk stompe of spitse top, aan de voorkant grof getand, soms ingesneden, aan de achterkant ongetand, onderste zijlobben overgaand in de lange tanden op de steel; interlobiën krachtig getand, vaak donker-violet gerand, iets gevouwen; eindlob driehoekig tot helmvormig, grof getand en vaak ingesneden, min of meer stomp. Omwindsel donkergroen, soms enigszins rose aangelopen, komvormig; met min of meer aanliggende, aan de top teruggebogen, breed eironde tot breed lancetvormige, meer dan 3,5 mm brede, meestal zwak gerande buitenste blaadjes. Hoofdje met donker grijsgroene stempels. Chromosoomgetal: $2n = 24(25)$ (Fe.); PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Langs de voormalige Zuiderzee van Elburg af noordwaarts; ook in het binnenland van Friesland; zeldz. in het Deltagebied.

Oec.: Vochtige, brakke of soms zure weilanden.

Ar.: Noordelijk Europa, zuidwaarts tot Nederland, Engeland (RICHARDS, Tar. Fl. Br. Isles, Watsonia Suppl. 9, 1972).

Lit.: J. L. VAN SOEST, in N.K.A. 52, 1942, p. 235, onjuiste interpretatie van de soort; J. L. VAN SOEST, in A.B.N. 4, 1955, p. 103, fig. 16.

186. **Taraxacum tenue** Hagl., in Bot. Not. 1934, p. 36, fig. 12 – Fig. 200, p. 294.

Plant slank, 1,5 – 2,5 dm hoog. Bladen lichtgroen, vrij kaal, steel smal, meestal zwak gekleurd, hoofdnerf bleek; zijlobben 4 – 5, smal, uitstaand, de bovenste ongetand, de onderste veelal getand; interlobiën smal, tot ca. 10 mm lang, bijna steeds ongetand, randje gekleurd; eindlob ongetand, min of meer verlengd driehoekig, iets spits. Omwindsel met teruggekromde, lange, tot 3,5 mm brede, min of meer duidelijk gerande, grijsgroene, meestal iets purper aangelopen buitenste blaadjes. Hoofdje met grijsachtige tot bijna zuiver gele stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Zeldz.; vrijwel alleen in het gebied van de grote rivieren.

Ar.: Z.-Zweden en zuidwaarts tot in Nederland.

187. **Taraxacum tenuiceps** v. Soest, in Proc. Kon. Ned. Ak. Wet. C 69(4), 1966, p. 486, fig. 36 – Fig. 201, p. 295.

Plant slank, 0,6 – 2 dm hoog. Bladen grijsgroen met rose, smalle steel; zijlobben

in gering aantal, 3 – 4, driehoekig, weinig getand, spits; eindlob verlengd, tot 3 cm lang, iets spits, hier en daar ingesneden; interlobiën met gekleurd randje. Om windsel smal; buitenste blaadjes lijnvormig, teruggericht, tot 3,5 mm breed, ongerand, aan de bovenzijde grijs, binnenste blaadjes aan de onderzijde donker gekleurd. Hoofdje klein, tot 3 cm in diameter; stempels donker, in gedroogde toestand bijna zwart. Vrucht klein, met de top inbegrepen 3 mm. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: St. Pietersberg.

Ar.: N.-Frankrijk tot België en Nederland (Z.-Limburg).

188. **Taraxacum texelense** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 25, 1976, p. 89, fig. 12 – Fig. 202, p. 296.

Plant laag, 0,5 – 1,2 dm hoog. Bladen donkergroen, soms bijna ongedeeld, meestal echter met korte en weinig talrijke zijlobben, steel smal, purper; zijlobben driehoekig of sikkelvormig, iets teruggericht, aan de voorkant driehoekig getand en vaak gekromd getand; interlobiën kort en vrij breed, randje gekleurd; eindlob vaak stomp, al of niet getand. Om windsel donker, bruinachtig groen, met tamelijk brede basis; buitenste blaadjes min of meer aanliggend, breed lancetvormig, tot 3,5 mm breed, purper gerand. Hoofdje weinig stralend, 2 – 3 cm in diameter; stempels vuilgroen; hoofdessteel kaal of vrijwel kaal. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Texel en Terschelling (fig. 54c).

Oec.: Op ziltige of licht brakke gronden.

Ar.: Nederland.

Lit.: P. OOSTERVELD, in Gorteria 9, 1978, p. 150.

189. **Taraxacum tortuosum** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 25, 1976, p. 90, fig. 13 – Fig. 203, p. 297.

Plant 1 – 2 dm hoog, weinig behaard. Bladen iets grijsachtig lookgroen, met groene, bovenaan gevleugelde steel; zijlobben hoogstens 6, meestal minder, de hogere min of meer ongetand, stomp, de lagere getand, spits, alle uitstaand, vrij opvallend golfvormig gebogen in het vlak van de bladschijf; interlobiën tussen de hogere lobben zeer kort, vrijwel ongetand, randje niet gekleurd; eindlob stomp, zeldzaam getand, soms ingesneden. Om windsel olijfgroen met versmalde basis, 12 – 15 mm lang, 10 – 12 mm breed; buitenste blaadjes sterk teruggekromd, lancetvormig, tot 3,5 mm breed, smal gerand, tamelijk lang, aan de bovenzijde zwak rossig. Hoofdje tot 4 cm in diameter, donkergeel; buitenste lintbloemen met grijsviolette strepen; stempels rookkleurig. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij zeldz. in het W. van het land; elders zeldz.

Ar.: Nederland.

190. **Taraxacum trilobatum** Palmgren, in Acta Soc. F. & Fl. Fenn. 34, (4) 1910, p. 7, fig. 2 – Fig. 204, p. 298.

Plant 0,5 – 2 dm hoog, behaard. Bladen licht grijsgroen met bruinrose, niet of zwak gevleugelde steel, nerf bruinachtig; zijlobben 5 – 7, meestal teruggericht, zeldzamer uitstaand, smal driehoekig of zeisvormig, naar de top verbreed, spits, voorkant getand, soms ingesneden met lobjes, achterkant meestal ongetand; interlobiën smal, getand, randje, soms ook het bladoppervlak gekleurd; eindlob helm- of pijlvormig, soms ver-

lengd en ook wel ingesneden, aan de top vaak tongvormig, tanden en tandjes aan de bladen voor een deel opvallend gekromd. Omwindsel met teruggekromde, tot iets teruggerichte, smalle, tot 3 mm brede, vrij lange, smal gerande, aan de binnenzijde grijsgroene en vaak ten dele in een lange punt eindigende buitenste blaadjes. Hoofdje met vuilgroene stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Oec.: Op allerlei grondsoorten.

Ar.: N.- en W.-Europa, zuidwaarts tot Midden-Frankrijk; zeldz. op de Britse Eilanden.

191. **Taraxacum undulatiflorum** M.P.Chr., in Dansk Bot. Ark. 9, 1936, p. 28, fig. 22 – Fig. 205, p. 299.

T. hastatum Markl., in Acta Soc. F. & Fl. Fenn. 55 (5), 1926, p. 8, fig. 2a, non Bremmer 1925.

Plant 1 – 2,5 dm hoog, basis behaard. Bladen donkergroen, min of meer behaard, zelden iets gelig, steel groen of zelden lichtrose, matig gevleugeld, hoofdnerf meestal bruinachtig; zijlobben 4 – 5, driehoekig, spits, meestal uitstaand, de onderste vaak echter meer teruggericht, deze kort en zeer spits, de voorkant der hogere zijlobben weinig of niet getand, de overige driehoekig getand of met kleine tandjes; interlobiën ten dele smal, randje en soms ook het bladoppervlak gekleurd, geplooid, meestal getand; eindlob der binnenste bladen helmvormig, die der overige kort tot uiterst kort driehoekig, niet of zwak getand, vrij stomp, de achterkant van de zijlobben vaak met een duidelijke knik, de inleiding vormend voor het vaak grote spitse zijlobje van de eindlob. Omwindsel vrij donker; buitenste blaadjes sterk teruggekromd, lancetvormig, 3 – 4 mm breed, niet of nauwelijks gerand en aan de binnenzijde vaak rose aangelopen. Hoofdje met lichtgele, soms enigszins vuilgele stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Ar.: Van N.-Europa zuidwaarts tot N.-Frankrijk.

192. **Taraxacum undulatum** Lindb. f. & Markl., in Acta Soc. F. & Fl. Fenn. 34 (7), 1911, p. 5, fig. 1a – Fig. 206, p. 300.

Plant 1 – 3 dm hoog, behaard. Bladen donkergroen met meestal bleke, soms bruinrose, zelden groene, gevleugelde steel, hoofdnerf bleek; zijlobben 4 – 6, de onderste meestal smal driehoekig, getand, de overige driehoekig of klauwvormig, aan de vaak iets verbrede top meestal teruggekromd, stomp, aan beide zijden grof getand, de tand ook aan de achterkant soms opvallend groot; interlobiën kort en breed, de hogere nauwelijks ontwikkeld, grof getand, gekroesd, randje gekleurd; eindlob kort, driehoekig, vaak breder dan lang, stomp en iets stekelpuntig, vaak ingesneden, de zijlobjes meestal iets teruggekromd. Omwindsel donkergroen, meestal breder dan lang; buitenste blaadjes aanliggend tot uitstaand, meestal eirond, meer dan 3,5 mm breed, duidelijk, maar soms wel smal gerand, aan binnenzijde grijsgroen. Hoofdje met vuilgroene stempels. Chromosoomgetal: PO: $2n \pm 24$.

Ned.: Alg.

Ar.: Van zuidelijk Scandinavië en Z.-Finland zuidwaarts tot N.W.-Duitsland en België.

193. **Taraxacum unguifrons** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 25, 1976, p. 90, fig. 14 – Fig. 207, p. 301.

Plant 1 – 1,5 dm hoog, weinig behaard. Bladen iets gelig lookgroen, steel evenals de middennerf rose, soms lichtpurper, een enkele maal gevleugeld; zijlobben in gering aantal, 3 – 4, teruggekromd, verlengd toegespitst, tot 15 mm lang, de voorkant matig getand, de achterkant ongetand; interlobiën kort, zwak getand, duidelijk gevouwen, randje en soms ook het bladoppervlak gekleurd; eindlob helmvormig, tot 4 cm lang, stomp, vaak ingesneden en hier en daar met tandjes. Omwindsel breed, tot 15 mm lang; buitenste blaadjes breed lijn- tot lancetvormig, tot 3,5 mm breed, uitstaand tot teruggekromd, ongerand, hoogstens een enkel blaadje met rand, aan de binnenzijde grijsgroen gekleurd, soms iets purper aangelopen. Hoofdje met vuilgroene stempels.

Ned.: Zeldz.; voornamelijk in het W. van het land.

Ar.: Nederland.

194. **Taraxacum vastisectiforme** Hagendijk, v. Soest & Zevenbergen, in A.B.N. 27, 1978, p. 314, fig. 16 – Fig. 208, p. 302.

Plant 1 – 2,5 dm hoog, matig behaard. Bladen iets geelachtig met purperen, min of meer gevleugelde steel en bruinrose middennerf; zijlobben 5 – 6, de bovenste dicht opeen, de voorkant der bovenste lobben vrijwel gaafrandig en de overige zijlobben weinig getand of met tandjes, de achterkant dikwijls hier en daar met een tand; interlobiën met gekleurd randje; eindlob soms verlengd, vrijwel steeds gaafrandig, stomp. Omwindsel donkergroen; buitenste blaadjes smal eirond of lancetvormig, tot 3,5 mm breed, teruggekromd, vrijwel ongerand. Hoofdje met vuilgroene stempels. Vrucht met vrij lange, min of meer cilindrische top, ca. 0,6 mm. Chromosoomgetal: $2n \pm 24$.

Ned.: Vrij zeldz.

Ar.: Nederland.

195. **Taraxacum wijtmaniae** Sterk & Fengler, in Gorteria 9, 1978, p. 170, fig. 1 – Fig. 209, p. 303.

Plant 0,4 – 1 dm hoog, aan de voet dicht behaard. Bladen lookgroen, steel smal, bruinpurper, nerf ruig behaard; zijlobben tot 6, teruggekromd of -gericht, spits, aan de voorkant vaak spits getand of ingesneden tot gespleten; interlobiën smal, randje en bladoppervlak gekleurd; eindlob smal pijlvormig, vaak verlengd, getand of met kleine lobjes. Omwindsel donkergroen met tamelijk komvormige basis, ca. 10 mm breed; buitenste blaadjes uitstaand, breed lancet- tot eivormig, tot 3,5 mm breed, aan de binnenzijde vaak sterk gekleurd, zeer smal gerand, dikwijls iets gewimperd. Hoofdje tot 3 cm in diameter; gele stempels; buitenste lintbloemen met donkerpurperen strepen. Chromosoomgetal: $2n = 24(\text{Fe.})$; STERK & FENGLER, Gorteria 9, 1978, p. 170.

Ned.: Waddengebied, Deltagebied (fig. 54f).

Oec.: Zilte bodem, op zandige klei.

Ar.: Nederland.